

LA MÚSICA DELS PASTORETS DE CARDONA

*2n Batxillerat
IES Sant Ramon (Cardona)
Curs 2010-2011*

ÍNDEX

Introducció	pàg. 5
1. Els Pastorets: origen i evolució	pàg. 7
2. Origen de la representació dels Pastorets a Cardona	pàg. 9
2.1. Procedència del text teatral dels Pastorets de Cardona.....	pàg. 9
2.2. Argument de l'obra.....	pàg. 10
3. La música	pàg. 12
4. Músiques tradicionals catalanes utilitzades als Pastorets de Cardona	pàg.13
4.1 El Rabadà.....	pàg. 13
4.2 Eixa nit és nit de vetlla.....	pàg. 14
4.3 Pastorets amb alegria (I) o <i>La pastora Caterina</i>	pàg. 15
4.4 Anem Pastors a Betlem (I) o <i>Tunc que tanc tunc</i>	pàg. 16
4.5 Anem Pastors a Betlem (II) o <i>Les bèsties del Naixement</i>	pàg. 17
5. Músiques de Mossèn Llorenç Riu	pàg. 18
5.1 Del món en les entranyes.....	pàg. 19
5.2 Non serviam.....	pàg. 19
5.3 A Satanàs invicte.....	pàg. 20
5.4 Jehovà, Jehovà.....	pàg. 20
5.5 Sacríleg, sacríleg.....	pàg. 21
5.6 El nostre rei ens crida.....	pàg. 22
5.7 Ressoní pels espais.....	pàg. 22
5.8 Oh, lliri de puresa.....	pàg. 23
5.9 Pels monts i la plana.....	pàg. 24
5.10 La cançó de la bruixa.....	pàg. 24
5.11 Pastorets amb alegria (II).....	pàg. 26
5.12 Glòria al Déu fet home.....	pàg. 27
6. Músiques basades en la lletra de “El Naixement del Salvador i la Redempció de l'esclau”	pàg. 28
6.1 Ben nostre ja és l'home.....	pàg. 29
6.2 Som del teu imperi.....	pàg. 29

6.3 Eixa llum de l'alba.....	pàg. 30
6.4 Vinguen sopes.....	pàg. 31
6.5 Ballem-hi una estona.....	pàg. 32
6.6 Vana és vostra lluita.....	pàg. 33
6.7 Puig la nit és bona.....	pàg. 34
7. Altres.....	pàg. 35
7.1 Et encarnatus est.....	pàg. 35
7.2 Guerra, guerra.....	pàg. 35
7.3 Anem al temple.....	pàg. 36
7.4 Els cuplets: reflex de l'actualitat sociopolítica de Cardona.....	pàg. 37
8. Recerca de músiques que abans s'interpretaven en aquests Pastorets.	pàg. 40
9. La interpretació de les músiques.....	pàg. 41
9.1. Origen.....	pàg. 41
9.2. Orquestra Garrostras.....	pàg. 41
9.3. Orquestra Torrents.....	pàg. 41
9.4. Orquestra Oasis.....	pàg. 42
9.5. Piano sol.....	pàg. 42
9.6. Gravació de la Cobla Triomfal d'Igualada i Coral Cardonina.....	pàg. 43
9.7. Gravació de la Principal de la Bisbal.....	pàg. 43
9.8. Banda de Música de Cardona.....	pàg. 44
Conclusions.....	pàg. 45
Bibliografia.....	pàg. 48

ANNEXS

Annex 1: Recull de cuplets cantats des del 1960 fins al 2009

Annex 2: Guió actual dels Pastorets de Cardona.

Identificació de la procedència dels diversos textos que el configuren.

Annex 3: Cartells i programes dels Pastorets de Cardona.

Annex 4: Recull de fotografies i curiositats sobre els Pastorets de Cardona

4.1 Manuscrit del Bato y Borrego de Cardona

4.2 Fotografies dels Pastorets de Cardona des dels anys 50.

4.3 Fotografies comparades entre els Pastorets de Ripoll i Cardona.

INTRODUCCIÓ

Durant les festes nadalenques, a molts indrets, és típic representar “Els Pastorets”, una obra teatral on, utilitzant el relat sacre del naixement de Jesús, s’explica la lluita entre el bé i el mal, i on, també, hi trobem diàlegs de pastors que rememoren aquell primer Nadal. A Cardona, des de principis del segle XX que se’n representen i generalment sempre hi ha hagut música, un element indispensable en aquesta representació.

Jo, des de ben petita, he anat a veure els Pastorets de Cardona i des de fa un parell d’anys hi participo activament interpretant les peces musicals amb violí com a membre de la Banda de Música de Cardona.

A l’hora de triar el tema del treball de recerca de Batxillerat vaig tenir clar que havia d’estar relacionat amb el món musical ja que m’agrada moltíssim i hi dedico moltes hores setmanals estudiant al Conservatori de Música de Manresa, practicant violí, flauta travessera i tenora, i essent membre de diverses formacions musicals (orquestrs, cor, cobla i banda). A més a més, volia relacionar un fet musical amb la història, la cultura, la tradició... que són matèries que també m’interessen, és a dir, un treball de musicologia.

Em vaig decidir per la investigació sobre la música dels Pastorets de Cardona ja que tenia certa inquietud per cercar d’on provenien les peces que jo interpreto cada Nadal i que des de petita havia sentit i cantat. A més a més, vaig pensar que era un tema proper, acotat i que podria parlar més fàcilment amb les persones que ho han viscut.

L’objectiu principal, doncs, és conèixer la procedència de la música dels Pastorets i com ha estat interpretada en el transcurs d’aquests anys.

D’aquest objectiu principal crec que n’he assolit una bona part satisfactòriament tot i que m’hauria agradat conèixer amb més certesa l’autoria d’algunes de les músiques que formen part de l’obra.

Quan buscava els autors de les lletres de les cançons vaig veure necessari esbrinar la procedència de tot el text. Ha estat una tasca imprevista que ha sorgit durant el desenvolupament del treball i que m’ha suposat llegir-me més de cinc llibrets de diferents Pastorets, per exemple el text que es representa a Ripoll, on, per aprofundir en el treball, he contactat amb el grup de teatre per demanar-los-hi informació.

La principal font d’informació però, a part dels texts teatrals, han estat les persones amb qui he parlat. Primer vaig contactar amb en Narcís Mellado i en Xavier Ventosa que havien fet els arranjaments per la Banda; després vaig parlar amb en Josep

Bascompte i amb la M. Rosa Moya com a membres del grup d'Esplai "el Traspunt" que em van facilitar informació i material. Per tal de conèixer l'origen de les peces vaig anar a parlar amb dues persones grans, molt amables i que explicaven molt vivament el que podien recordar dels Pastorets. La primera fou na Maria Serra (Maria Moreno) que explicà moltes coses dels Pastorets que ella ha viscut. Fins i tot cantà algunes peces, entre elles una que actualment no s'interpreta. I la segona fou Paco Sánchez, de qui me n'havien parlat molt com a gran coneixedor i entusiasta d'Els Pastorets cardonins. Ell conserva molt material teatral i musical, a part d'una memòria prodigiosa i moltes ganes de transmetre-ho.

Pel que fa a l'estructura, el treball ha sofert diversos canvis des del primer guió. Finalment el treball ha quedat dividit en nou capítols. El primer és una breu contextualització a nivell general dels Pastorets; el segon està centrat en els Pastorets cardonins on se'n explica l'origen i hi trobem dos apartats dedicats a la procedència dels diferents texts del guió i l'argument de l'obra. El tercer serveix per introduir el tema musical dins el treball. Des del quart fins al setè capítol hi trobem, dividides en apartats, les diferents peces musicals que s'interpreten actualment amb la partitura i lletra corresponent i explicant-ne, en diferents subapartats, la melodia, la procedència, els intèrprets musicals i la temporització dins de l'obra i, en alguns casos, alguna curiositat rellevant. El quart és dedicat a les cinc nades tradicionals catalanes que s'hi interpreten; el cinquè a les onze peces musicades per Mn. Llorenç Riu i a "La cançó de la bruixa". En el sisè capítol hi trobem les set peces musicals basades en la lletra de "El Naixement del Salvador i la Redempció de l'esclau". El setè és un calaix de sastre on s'hi inclouen les peces de les quals no es coneix l'autor amb certesa. El següent capítol, no estava previst a l' inici del treball ja que desconeixia que hi havia peces que abans s'interpretaven i actualment no. Les he esmentat i explicat breument. I per últim, el novè, on s'expliquen en apartats, les diferents formacions musicals que han interpretat en el decurs d'aquests anys la música dels Pastorets de Cardona.

1. ELS PASTORETS: ORIGEN I EVOLUCIÓ

Els Pastorets és una representació teatral típica de les festes de Nadal a molts indrets de Catalunya. Trobem varis arguments però tots tenen com a denominador comú la combinació de continguts del naixement de Jesús, la lluita del bé i del mal entre àngels i dimonis, i diverses històries i diàlegs de pastors que rememoren el primer Nadal.

Els orígens del gènere de pastorets, segons sembla, els trobem a l'Edat Mitjana, en els drames religiosos (peces semi - escèniques que tenien per objectiu facilitar la transmissió del missatge diví a les masses populars analfabetes). El document més antic que es conserva sobre pastorets data del segle XV-XVI. Va ser recollit per Gabriel Llabrés i Quintana (1858-1928) i amb el nom de *manuscrit Llabrés* es conserva a la Biblioteca de Catalunya (Ms. 1139).

L'*Officium pastorum* (l'adoració dels pastors) és, de fet, el punt de partida d'aquestes celebracions medievals que els fidels interpretaven, dins les esglésies o al seu atri, durant la nit de Nadal, al redós de la Missa del Gall i per tant, l'origen directe dels nostres "pastorets". Aquestes celebracions populars eren anomenades "pastorades", per l'important paper que en ella feien els pastors.

A mitjans del segle XVI, els cants, els balls i les mostres d'alegria col·lectiva que es produïen durant l'*Officium pastorum* varen ser prohibides quan es proclamaren les disposicions eclesiàstiques del Concili de Trento (1545-1563), que evitaven que els temples esdevinguessin espais de disbauxa. Les representacions, foragitades de l'interior de les esglésies es traslladaren al carrer i, més tard, als locals teatrals.

A finals del segle XVII va ser cèlebre entre les classes benestants de Barcelona una versió del notari Ignasi Plana, i també diversos texts anònims en castellà, que es poden datar a l'entorn de 1860, sovint plagis, amb lleugeres modificacions els uns dels altres. De fet, aquest recurs, com a font d'inspiració, va ser emprat pels dramaturgs com Frederic Soler, *Pitarra*; un exemple de calc el trobem entre *El Bressol de Jesús o en Garrofa i en Pallanga*, de *Pitarra* (el 1891) i el text castellà de *Los Pastorcillos o sea Bato y Borrego* de 1867. Aquest darrer era un dels més representats a finals del segle XIX.

El 1887 es publicà a Vic *Los Pastorets en Betlem o sia Lo Naixement de Ntre. Senyor Jesucrist*, del prevere d'aquella població, Miquel Saurina. Aquesta obra és la primera en què s'utilitza el català.

Actualment, a Catalunya, s'escenifiquen diversos texts: “els Pastorets o l’Adveniment de l’Infant Jesús” de Josep Mª Folch i Torres, “L’Estel de Natzaret” de Ramon Pàmies, “El Bressol de Jesús o en Garrofa i en Pallanga” de Frederic Soler, i altres no tan coneguts com “Els Pastorets” de Miquel Ferrà, “El Naixement de Jesús o Els Pastorets Catalans Borrego i Carquinyoli” de Lluís Millà, “El Nacimiento del Salvador o la Rendición del Esclavo” d’Antoni Molins i Gelada, “La flor de Nadal” obra de Francesc d’A. Picas, “La Bona Nova” de Joaquim Ruyra, “L’Adoració dels Pastors” de Jacint Verdaguer i molts altres d’autors locals.

Fragments d'una Auca dels Pastorets, que es venia a la porta dels teatres on representaven la funció, i que la gent comprava com a record i per seguir el curs de la representació. (Amades).

2. ORIGEN DE LA REPRESENTACIÓ DELS PASTORETS A CARDONA

Es té constància que Els Pastorets de Cardona es representen des de l'any 1900 de forma ininterrompuda excepte el període de la guerra civil espanyola, en el qual es van produir saquejos al teatre "Els Catòlics" i es cremaren texts, partitures i vestuari, de manera que, quan es va acabar la guerra l'any 1939 es van tornar a representar, no a "Els Catòlics" sinó al teatre "Imperio". Abans però, es va haver de reconstruir de nou el text. Per això es va haver de buscar en la memòria d'uns i altres fins aconseguir reproduir la totalitat de l'obra. Aquesta va ser recomposta l'any 1944 per Mn. Josep Domeque, qui sembla ser que barrejà texts propis i de d'altres autors.

Es creu que l'origen del text dels Pastorets de Cardona es basa en les representacions que es feien en molts indrets de Catalunya de l'obra *Bato y Borrego*. D'aquí provindria la parella de protagonistes, el Bato i el Borrego, que actualment encara es representen, en la seva primera versió castellana, al teatre dels Salesians d'Osca.

El llenguatge emprat en la versió cardonina és previ a la normalització lingüística de Pompeu Fabra el 1913. És una obra escrita en vers i en un llenguatge antic, sovint costós d'entendre, entre altres coses, degut a la traducció literal d'expressions castellanques que en català no tenen sentit.

La investigació prèvia que he fet per conèixer l'autor/s de les lletres de les cançons m'ha conduït a esbrinar la procedència de la major part de l'amalgama de texts que configuren l'actual guió dels Pastorets cardonins, la qual exposo a continuació.

2.1 Procedència del text teatral dels Pastorets de Cardona

Més de la meitat del text dels Pastorets de Cardona coincideix exactament amb "El Naixement del Salvador o la Redempció de l'esclau", d'Antoni Molins i Gelada.

"El Naixement del Salvador o la Redempció de l'esclau" és una sarsuela pastoral que data del 1880. Fou aleshores quan l'Acadèmia Catòlica de Ripoll n'encarregà la confecció a dos olotins socis del Centre Catòlic d'Olot: Antoni Molins i Gelada, autor del text i Ignasi Rubió, autor de la música. Aquests crearen "El nacimiento del Salvador o la Redención del esclavo" en llengua castellana i en vers. També se la coneixia com "Los pastorcillos de Belén". Foren estrenats el desembre del 1886. La traducció al català d'aquests pastorets fou l'any 1898 a càrrec de Mn. Josep Parer, vicari de la Parròquia de Ripoll. Actualment a Olot es fan en castellà i en format de sarsuela, com l'original de Molins, i a Ripoll, fan la traducció de Mn. Parer. Aquesta traducció és la que té moltes parts coincidents amb els Pastorets de Cardona.

El segon text que coincideix plenament en alguns fragments amb el de Cardona és "l'Estel de Natzaret".

Aquest és un drama líric escrit per Ramon Pàmies Pina el 1891 i estrenat el 1903 amb música de Mn. Miquel Ferrer, al Centre Catòlic de Gràcia i que actualment es representa a diversos indrets com Mataró, Capellades, el barri de Sarrià de Barcelona, Calella, Canet de Mar, Montbrió del Camp...

Una altra obra de la qual el text cardoní n'ha extret fragments és la coneguda "El bressol de Jesús" o "En Garrofa i en Pallanga" de Frederic Soler "Pitarra". Aquests, foren estrenats a Barcelona el 23 de desembre del 1891 i actualment es representen a poblacions com Berga, Sant Quirze de Besora, Molins de Rei i Reus.

Segons algunes de les persones entrevistades, a Cardona també s'havia representat l'escena de les calderes d'en Pere Botero provinent dels pastorets d'en Josep Mª Folch i Torres, però actualment no en queden mostres.

Hi ha una part del text de la qual no he pogut esbrinar l'origen. Tota fa referència als personatges de Samuel, Soft, Rabadà i Isaac. La qual cosa fa pensar que podria ser un argument extret d'uns altres pastorets que no he aconseguit localitzar. Utilitza un llenguatge més àgil i sembla més modern.

(veure annex n^o2)

2.2 Argument de l'obra

L'obra consta d'un pròleg seguit de cinc actes.

El pròleg serveix de presentació de les forces del bé, personificades per Sant Miquel, i les del mal, per Satanàs i Llucifer, les quals lluiten per aconseguir el màxim d'ànimes possibles.

En el decurs dels actes es desenvolupa una trama on hi apareixen els personatges populars. Cadascun d'ells representa les més altes i baixes passions humanes. Per exemple el Bato i el Borrego que des de la ignorància i la innocència ambicionen el poder. En Borrego és l'alcalde d'Ader, un poblet d'Israel, adaptat a terres i costums catalanes, i el Bato és el seu secretari. Les seves intervencions sovint acaben en improvisacions, cosa que converteix els Pastorets en una obra viva.

Samuel és el personatge que per amor és capaç de fer qualsevol cosa, com enriquir-se robant i matant. Isaac és l'amo ric del poblat i a través seu podem entreveure els diferents estatus socials. Soff és un home gran que representa la senzillesa, la

innocència i que sent una gran admiració vers la vivesa i riquesa de la vida, representada pel Rabadà, un jove pastor agut i murri.

Tots aquests personatges formen un conjunt cohesionat amb l'objectiu d'anar junts a Betlem a adorar l'infant Jesús.

Al llarg del camí de Betlem, el poble es va trobant amb entrebancs causats pel mal, Satanàs. Aquí és on entra la parella protagonista, en Bato i en Borrego, que estableixen una relació còmica, burlesca i grotesca amb Satanàs.

El desenllaç de l'obra arriba amb la derrota del dimoni, la resolució dels conflictes i l'adoració que constitueix l'apoteosi de l'obra. L'adoració de l'infant Jesús simbolitza el triomf de l'amor i és on tot el poble, acceptant les seves diferències, s'acaba estimant.

Borrego (esquerra) i Bato (dreta) dels Salesians d'Oscà, de Ripoll i de Cardona quan intenten llegir el decret de l'emperador.

Més fotografies a l'annex nº4 (4.3)

3. LA MÚSICA ALS PASTORETS

Tot i que no hem pogut esbrinar des de quan hi és present, la música s'ha convertit en un element característic i inseparable d' "Els Pastorets de Cardona".

Moltes de les peces d' Els Pastorets formen part de la memòria musical dels cardonins. I és habitual que les cançons cantades als Pastorets, formin la banda sonora de la sobretaula nadalenca a Cardona. Per exemple la cançó "Vinguen sopes", s'utilitza en moltes famílies per donar la benvinguda al dinar i altres com els "Cuplets" serveixen per a lluïment personal del cantaire de cada casa amb l'acompanyament, a la tornada, dels altres membres de la família.

Per poder analitzar detalladament les diferents peces que configuren la part musical dels pastorets cardonins les he classificat en tradicionals catalanes, músiques composades per Mn. Llorenç Riu, músiques provinents dels pastorets de Ripoll i altres que és un calaix de sastre on encabim les que no tenen un origen clar.

4. MÚSIQUES TRADICIONALS CATALANES UTILITZADES ALS PASTORETS DE CARDONA

És especialment significatiu que totes les nades tradicionals que es canten en els Pastorets són interpretades pel cor de pastors, que representa la massa popular, és a dir, el grup de gent a qui van adreçades aquestes melodies.

4.1 “El Rabadà”

A Bet-lem m'en vull a nar a Bet-lem m'en vull a nar vols ve-nir tu ra-ba-dà vols ve-nir tu ra-ba

13
dà

Pastors.- A Betlem me'n vull anar,

vols venir tu Rabadà?

Rabadà.- Vull esmorzar!

Pastors.- A Betlem esmorzarem

i a Jesús adorarem.

Rabadà.- Massa hi ha neu!

Pastors.- La neu que pel camí hi ha
la calor ja la fondrà.

Rabadà.- Oi la que fa!

4.1.1 Què explica

El Rabadà és l'ajudant d'un pastor (en aquest cas, acompanyant de Soff). És generalment un jove enfront de l'experimentat pastor o del majoral. La cançó presenta un diàleg teatral entre els pastors i el gandul i remugaire rabadà, a qui res no li està bé i tot li fa mandra. Els pastors canten la proposta i el rabadà respon, mig entonant mig cridant, la resposta malhumorada i seca, que sempre cerca excuses o ironies. Això li dóna el caràcter còmic i divertit, propi d'una estereotipada escena de teatre popular.

La lletra té poques variants, però deixa la porta oberta a afegir-hi més estrofes segons la inventiva del cantaire. Als Pastorets de Cardona, però, només se'n canten les tres estrofes primeres.

Una de les raons per les quals aquesta melodia és adient en la trama dels Pastorets de Cardona és la correspondència existent entre el caràcter del Rabadà personatge amb el Rabadà de la cançó.

4.1.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra

A Cardona aquesta peça és cantada per un petit cor de pastors i el Rabadà.

Aquesta interpretació té lloc a l'escena V del tercer acte, quan, després de l'anunciació de l'àngel Gabriel, els pastors decideixen anar a veure el Messies que ha nascut i van a despertar en Rabadà que dorm.

4.1.3 D'on prové

No trobem documents d'aquesta cançó fins a les darreries del segle XVIII. Tanmateix, l'escena deu ser ben antiga a diversos països llatins, ja que n'endevinem una paròdia en una composició profana de Juan del Encina de l'any 1492, *Levanta, Pascual, levanta* on el pastor frisa per anar a Granada, mentre que el rabadà incrèdul fa el ronso (podeu sentir-la al CD de Jordi Savall *Juan del Encina. Romances & Villancicos*, 1991). L'escena de l'anunciació al pastor malagradós també es popular al País Basc.

4.1.4 La melodia

La melodia acaba en semi cadència en la dominant i amb un final suspensiu, aquest fet condueix tota l'atenció a la resposta del Rabadà.

Fàcilment es pot cantar en terceres paral·leles i amb altres adaptacions "a veus" que, amb un àmbit melòdic molt reduït i amb el ritme marcat i decidit, la fan especialment atractiva i fàcil per a tothom.

4.2 "Eixa nit és nit de vetlla"

Eixa nit és nit de vetlla
Eixa nit és nit de vetlla
ha nascut una donzella
la miro i fa sol,
ha nascut una donzella
la miro i fa sol
la Kirieleison.

Els Pastors la van a veure
al coll porten una ovella
la mira i fa sol,
la Kirieleison.
--
I en el braç una cistella
plena de fruita novella
la mira i fa sol,
la Kirieleison.

4.2.1 Què explica

Aquesta cançó exalta l'adoració que els pastors tenen vers la Verge i el que ella simbolitza: puresa, benestar, salut, senzillesa, quotidianitat, esperança, il·lusió... ells com a agraïment li ofereixen els seus humils béns: una ovella, una cistella amb fruita novella...

4.2.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada al final de la primera escena del quart acte per un grup reduït del cor de pastors. Aquests estan esperant en Borrego per anar a adorar l'infant.

4.2.3 D'on prové

Marià Aguiló en el seu *Inventari de l'arxiu de l'obra del cançoner popular de Catalunya* hi posa el títol “Adoració dels pastors” i n'adjunta dos versos: “N'ha parit una doncella/ un infant com una estrella”. La substitució del “n'ha parit” per “ha nascut” provoca una confusió en el significat original del text: en el primer s'entén que una noia ha tingut un infant ; i en la modificació es desprèn que el qui neix és la noia.

Aguiló també hi indica que existeixen versions de la mateixa cançó a Camprodon, Queralbs, Ribes i Sant Martí de Provençals.

4.2.4 La melodia i el text

La melodia és lírica i de caràcter pausat. Si ens fixem en el compàs, veurem que canvia molt sovint. Això és degut a l'adaptació de la melodia al recitat natural de la lletra.

És curiosa l'estructura mètrica. Segons Ayats, tots els versos es repeteixen excepte l'últim, com podem veure en la primera estrofa i en la partitura. Amb aquest procediment, força usual en l'Edat Mitjana, fa possible que la seva interpretació duri llarga estona. Aquest recurs era molt generalitzat en les cançons que servien per a la dansa, en les quals hom cercava la màxima participació de dansaires.

4.3 “Pastorets amb alegria (I)” o “La Pastora Caterina”

$\text{♩} = 60$

Pas-to-rets amb a-le - gri - a a - nem tots cap a Bet - lem, queen el fons d'u - naes - ta -

bli - a ha nas - cut el Rei del Cel. A - ra Pas - to - rets a nem tots cap al por - tal on és nat

un in - fant com u - naes - tre - lla que me'n té el cor ro - bat. Can - tant li - ro, li - ro, li - ro, can - tant li - ro, li - ro, la, Je - sús al pes -

se - - - - brea nem - loa - do - rar. rar.

4.3.1 Què explica i d'on prové

Aquesta cançó és molt curiosa perquè sota la música de la nadala tradicional “La pastora Caterina” hi trobem els quatre primers versos que corresponen a una peça de “l’Estel de Natzaret”. La resta de la lletra és original de “La pastora Caterina”. Explica l’eufòria que genera entre els pastors el fet d’anar tots junts a Betlem.

4.3.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça serveix d'inici del cinquè acte. És interpretada per tots els pastors que surten a escena.

4.3.3 La melodia i el text

La música té compàs binari compost. Hi podem diferenciar clarament dues parts: la primera d'un tempo moderat i la segona més moguda i animada. En aquesta hi trobem un dels recursos eufònics freqüents en cançons populars festives: *tiro liro liro*.

Els quatre versos de l'estrofa són heptasíl·labs i de rima consonant. Rimen el primer amb el tercer vers i el segon amb el quart. La tornada, de nou versos (cinc i quatre) són pentasíl·labs. Rimen el tercer i cinquè vers de forma consonant (nat, robat) i el setè i el novè de forma assonant (là, adorar).

4.4 “Anem pastors a Betlem (I)” o “Tunc que tanc tunc”

mp
A - nem Pas - tors a Bet - lem ca - mi - nem, a - nem, a - nem, a - llí fa - rem sar - da -
Si l'an - gel no'és men - ti - der, prou sé jo'on el tro - ba - ré a - llà din - treu - na co -

6
ne - tes tunc quetanc tunc, a - llí fa - rem sar - da - ne - tes tunc quetanc tunc, que tanc tunc quetanc te - ta. _____
ve - ta, tunc quetanc tunc, a - llà din - treu - na co - ve - ta tunc quetanc tunc que tanc tunc quetanc te - ta. _____

4.4.1 Què explica i d'on prové

Es tracta, una vegada més, d'una cançó d'anar a adorar a l'Infant Jesús. Inclou elements propis del folklore català com la sardana.

Segons Marià Aguiló, es tractaria d'una versió sense indicació de procedència, segurament dels segles XVII - XVIII.

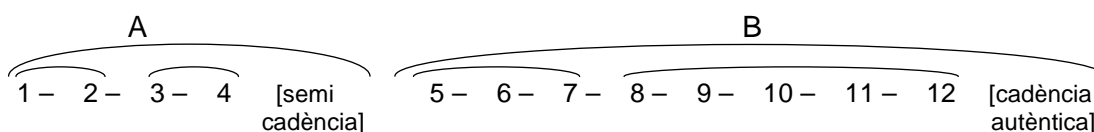
4.4.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra

Aquesta cançó clou la primera escena del cinquè acte quan en Bato i en Borrego marxen a veure “la bèstia” (Satanàs) i el grup de pastors decideixen continuar el camí cap a Betlem tot cantant aquesta cançó.

4.4.3 La melodia i el text

Aquesta peça consta de dues parts ben diferenciades. Els primers quatre compassos (A) són la proposta que fa un o uns (pocs) pastors, i la resta (B) són la resposta dels demés.

És habitual trobar en l'estructura melòdica de les cançons de Nadal més antigues formes irregulars que s'escapen de la més comuna que consta de 4 + 4 compassos. Té una estructura especial. Segueix l'esquema: (els números són els compassos)

Les dues estrofes (A i B) són compostes per sis versos dels quals dos són repetits (3r i 4t). Són versos heptasíl·labs excepte els versos quart i sisè de quatre síl·labes. Rimen consonantment el 1r amb el 2n vers i el 4t amb el 5è. El 3r i el 6è es repeteixen. Aquests últims tenen una cua (*tunc que tan tunc*) que dóna a la cançó un aire més íntim i alhora popular.

4.5 “Anem pastors a Betlem (II)” o “Les bèsties al Naixement”

A-nem Pas-tors a Bet-lem, ca-mi-nem, a-nem, a-nem. A-nem nem. Totcan-

8 tant el mi-nu-et el no-iet molt se n'a-le-gra tot ba-llant el mi-nu-et molt se n'a-le-gra^el xi-quet.

4.5.1 Què explica i d'on prové

Aquesta nadala és coneguda popularment amb el títol de “Les bèsties al naixement”. Als pastorets de Cardona se la coneix per “Anem Pastors a Betlem (II)”. No he trobat cap explicació del motiu d'aquests canvis ja que també es suprimeixen els dos primers versos de la cançó original “Les gallines van pujant/ juntes van, el gall cantant” i són substituïts per una referència als pastors. També és una mostra del caràcter festiu de la hipotètica romeria que al cap i a la fi és el trajecte dels pastors cap al pessebre.

4.5.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Dins el quadre quart del cinquè acte, just quan s'acaben de cantar els tradicionals cuplets, els pastors continuen el seu camí entonant aquesta cançó mentre van desapareixent d'escena.

4.5.3 La melodia

El compàs 6/8 dóna a aquesta peça un caràcter de marxa, alegre i joiós. En destaquem l'arpegi descendent amb que comença la cançó, que n'és el motiu principal.

La segona part és una reafirmació, una preparació de la sorprenent conclusió final.

5. MÚSIQUES DE MOSSÈN LLORENÇ RIU

Mn. Llorenç Riu i Llobet va néixer a Sant Llorenç de Morunys (Solsonès) el 8 de desembre de 1871 i morí a la Vall de Lord el 19 de desembre de 1946.

Estudià al Seminari de Solsona i tingué de mestre de música el que aleshores era organista de la parròquia de Sant Llorenç, Mn. Joan Vilella. Acabà la carrera eclesiàstica molt jove i, ja abans d'ésser ordenat prevere, va obtenir el càrrec de beneficiat- organista de la parròquia arxiprestal de Morunys.

Retrat de Mn. Riu

Completà la seva formació musical amb estudis d'harmonia sota la direcció magistral del pare Guzmán, benedictí, cèlebre restaurador de la música montserratina.

La producció musical de mossèn Riu fou prodigiosa de tal manera que, segons criteris dels entesos, hauria recorregut fronteres si no s'hi hagués oposat la seva gran humilitat.

Creà el Cor de filles de Maria i l'Orfeó de Nostra Senyora de Lord, una obra social i cultural de gran envergadura que en la seva segona etapa continuà actuant sota la direcció d'en Domingo Melé, el seu millor deixeble i tenor.

Mn. Llorenç Riu va posar música a totes les peces de "l'Estel de Natzaret" de Ramon Pàmies, sembla ser que pels pastorets de la seva parròquia, Sant Llorenç de Morunys.

I gairebé podem afirmar que fou el seu deixeble Domènec (Domingo) Melé Pei (6/10/1886 – 26/6/1947) qui portà aquestes músiques a Cardona. Em vaig posar en contacte amb la seva besnéta Roser Clusellas Macià, membre de la banda de música de Cardona i ella molt amablement contactà amb la Carme, filla del Domingo Melé qui li explicà que el seu pare, fill de Sant Llorenç de Morunys, es casà amb la cardonina Carme Pintó Badia l'any 1924. Després de tenir set fills es traslladaren a viure a Cardona, on en nasqueren dos més. En Domingo s'integrà ràpidament a la vida social i cultural de la vila. I fou llavors quan suposem que incorporà la música del seu mestre Mn. Riu als Pastorets.

Anys més tard, en Domingo Melé assumí la direcció musical dels Pastorets. No sabem amb exactitud la data però en un programa del 1941 ja hi figura com a tal. Fou llavors quan, segons la seva filla, realitzà el canvi de la "Cançó de la bruixa" de Mn. Riu per la "Rondalla de la Pastoreta" composada per ell mateix, respectant sempre la lletra original de "l'Estel de Natzaret".

5.1 “Del món en les entranyes”

Del món en les en - tra - nyes co - vem nos - tre ve - ri que'ls ho - mes em - met - zi - na com ba - ba d'es - cor - pi. Un
 10
 jom que ja s'a - tan - ça, les fú - ries ei - xi - ran, ials seus crits de ven - jan - ça l'es - pai ei - xor - ran.

5.1.1 Què explica

La peça simbolitza el desig dels éssers diabòlics per escampar la malícia entre els homes. Quan parla del verí, utilitza una metàfora per designar el mal, comparant-lo amb la “baba d’escorpi”, animal verinós.

5.1.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l’obra.

A la primera escena dels Pastorets, després de les primeres paraules de Satanàs i d’un xiulet de vent, les veus dels sers infernals canten profundes aquesta peça, com si eixissin del fons de la terra.

5.1.3 La melodia i el text

El caràcter és lamentatiu, la música intenta expressar la negror de l’abisme, des d’una òptica cristiana. És a dir, expressa la submissió dels éssers infernals a Satanàs, amb un punt melancòlic, de tristor per la seva condemnaió i opressió.

Del món en les entranyes està composta per dues estrofes de quatre versos cadascun. Els versos són hexasíl·labs, cosa poc habitual en la cançó popular però que en les lletres de *l’Estel de Natzaret* de Ramon Pàmies hi són molt freqüents.

5.2 “Non serviam”

Non ser - viam, non ser - viam cri - de-em al - ta - ners. Si - al nos - tre le - ma: gue. — rra'l Déu del cel!

5.2.1 Què explica

Non Serviam és una frase recollida de la Bíblia (Jeremies 2, 20) on es narra la rebel·lió del poble d’Israel contra Déu. Però en aquest cas fa referència a l’exclamació que Satanàs va adreçar a Déu quan aquest el va expulsar del seu regne: “No us serviré!”. En aquest clam, Satanàs demana a les fúries que siguin superbes i es proclami la guerra al cel.

5.2.2 Intèrprets musicals

Non serviam és una peça interpretada pels dimonis (Llucifer i fúries). Satanàs és qui

els hi demana que cantin, cridin el seu lema i facin que aquest arribi a tota la terra.

5.2.3 La melodia

Cal esmentar que quan la lletra repeteix la frase del “Non serviam”, la melodia també repeteix; és una reiteració d’aquestes paraules per remarcar-ne la seva importància.

5.3 “A Satanàs invicte”

A sa - ta - nàs in - vic - te ren - dim lla - or i glò - ri - a ro - de - gi - la vic tò - ria amb son dau - rat man -

7. tell.

1. 2.

A Satanàs invicte
rendim llaor i glòria,
rodegi la victòria
amb son daurat mantell.

Que tot l'infern s'apresti
per a prop d'ell combatre,
ningú no el pot abatre
ningú és tan gran com ell.

5.3.1 Què explica

Ambdues estrofes són un elogi al gran Satanàs i una crida a l'infern per ajudar-lo a obtenir la victòria del mal.

5.3.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta cançó és interpretada pel cor de dimonis dins la primera escena del pròleg on es van intercalant frases de Satanàs amb la música.

5.3.3 La melodia i el text

Després d'una breu introducció instrumental, s'inicia el cant dels éssers infernals el qual es revesteix d'un caràcter marcial i d'himne, ja que fa una lloança al gran Satanàs.

Les dues estrofes estan formades per quatre versos hexasíl·labs.

5.4 “Jhovà, Jhovà”

Je - ho - và! Je - ho - và! Je ho và! Sols... Ell és po - de - rós Son nom clou de Sa -

8. B

tàn la bo - ca'im - pu - ra. Ell el pre - ci - pi - tà des de l'al - tu - ral Ell ren - di - rà l'or - gull de l'am - bi - ció.

5.4.1 Què explica

Jehovà, també anomenat Jahvè és, segons la Bíblia, el nom propi de Déu. En aquest poema, els àngels dignifiquen a Déu: ell és poderós i elimina les impureses (l'orgull i l'ambició) de Satanàs.

5.4.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra

Dins de la primera escena del pròleg, quan Satanàs pregunta qui gosarà oposar-se al que ell intenta se sent aquest cant dels àngels, actualment només interpretat per una solista i acompanyament instrumental.

5.4.2 La melodia i el text

Jehovà, Jehovà està composta per una estrofa de sis versos els primers dels quals són de sis i quatre síl·labes i els tres últims són decasíl·labs.

Donem-nos compte com, en general, les melodies del mal són curtes i concises, mentre que les del bé són més elaborades i melòdiques. Igualment passa amb el text: els cants dels dimonis estan formats per frases relativament curtes i amb un missatge visceral; en contraposició, els dels àngels són frases més llargues i amb un missatge reflexiu, apel·lant no només a la fe sinó també a la raó.

5.5 “Sacríleg, sacríleg”

5.5.1 Què explica

Un sacrilegi és una violació, profanació, d'una persona o lloc sagrats. És per això que aquest cant el fan els àngels, acusant al dimoni.

5.5.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça, també dins la primera escena del pròleg ve a ser una continuació de la peça anterior i formaria part del diàleg Satanàs – àngels. És interpretada per una solista i l'acompanyament instrumental com a resposta de Satanàs, quan aquest es dirigeix a Jehovà i li diu que el vencerà.

5.5.3 La melodia

Aquest és l'únic cor d'àngels en tonalitat menor. També és l'únic que es dirigeix a Satanàs incriminant-lo directament, cosa que reflecteix la melodia de caràcter acusatiu i reiteratiu.

5.6 “El nostre rei ens crida”

El nos-tre rei ens cri - da sa veu al - ti - vai ron - ca fa tre - mo - lar les con - ques amb son ac - cent fá - tal Sen -

10 tint - loel món tre - mo - ò - la i romp la du - ra ro - da__ co - rrem que o - beïr ens to - ca__ son po - der in - fer nal.

5.6.1 Què explica

És una resposta de les fúries quan Satanàs les demana (*crida*). La primera estrofa és una descripció de la veu de Satanàs, el seu líder (veu alta, ronca, forta...) i la segona ens parla de la reacció del món al sentir la seva veu, i la de les fúries (obeir-lo).

5.6.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Després d'un diàleg entre Satanàs i l'arcàngel Sant Miquel (escena II), als inicis de la tercera escena del pròleg hi trobem aquesta peça, interpretada pel cor de dimonis.

5.6.3 La melodia i el text

En aquesta peça hi podem diferenciar dues parts: la primera més pesant i marcial i la segona més pastoral.

També cal destacar l'ús del VII grau de l'escala rebaixat, és a dir, l'ús del mode mixolidi, que li confereix un clar aire mediterrani i tradicional català.

El poema consta de dues estrofes, cadascuna també amb quatre versos de sis síl·labes.

5.6.4 Curiositats

A la partitura original de Mn. Riu, hi ha escrits uns *solos* de Satanàs que a Cardona no es fan. A "l'Estel de Natzaret" el Satanàs solista s'anomena Asvherus.

5.7 “Ressoni pels espais”

Re - sso - ni pels es - pais hi - mne fe liç, glò - ria, glò - ria^al Se - nyor en les al - tu -

11 res i pau a les hu - ma - nes cri - a - tu - res, que^és ven - çu__ da la serp del Pa - ra - dis.

5.7.1 Què explica

És un Glòria, per tant una cançó de lloança a Déu. Celebra el triomf del bé sobre el mal.

5.7.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça la trobem a la tercera escena del pròleg i a la vuitena escena del tercer acte entre altres. Sempre es canta quan el bé venç al mal o està apunt de fer-ho. És interpretada pels àngels, actualment una solista amb acompanyament instrumental.

5.7.3 La melodia i el text

És un cant de joia dels àngels. Té un caràcter marcial i joiós.

És una sola estrofa, de quatre versos decasíl·labs, excepte el segon vers que té dotze síl·labes. La rima és consonant i rimen el 1r i el 4t vers i el 2n amb el 3r (10A, 12B, 10B, 10A).

5.8 “Oh, lli de puresa”

The image shows a musical score for the song "Oh, lli de puresa". It consists of two staves of music in G major and 3/4 time. The first staff begins with a dynamic marking of *mf*. The lyrics are: "Oh lli - ri de pu - re - sa, Ro - sa de Je - ri - có! ta". The second staff starts with a measure rest of 7 measures, indicated by a '7' above the staff. The lyrics for the second staff are: "plan - ta'el cap ai - xa - fa de l'in - fer - nal dra - gó".

5.8.1 Què explica

Explica de forma metafòrica que fent obres amb bona fe hom és capaç de vèncer qualsevol contrarietat.

5.8.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada pels àngels.

La trobem a la novena escena de l'acte quart quan Satanàs li diu a l'arcàngel St. Miquel que vol veure la “mare” d'aquest “Messies” per poder-li robar la vida. Llavors és quan apareix la Verge Maria voltada d'una resplendor i es canta aquesta estrofa. Satanàs cau de genolls.

5.8.3 La melodia i el text

Melodia senzilla que destaca per l'ús del cromatisme del cinquè compàs, poc corrent en les altres melodies de Mn. Riu.

Una de les grans diferències entre la cançó popular i la cançó culta és la quantitat de síl·labes emprades en els seus versos. És més nombrós en la cançó culta. Aquesta característica coincideix en bona mesura amb la diferència de síl·labes que hi ha entre les cançons dels àngels i la dels dimonis, essent més nombroses les dels primers.

5.9 “Pels monts i la plana”

Musical score for 'Pels monts i la plana'. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of two staves of music. The lyrics are:
 Pels monts i la plana - naban-que - ja la neu fe - rés - tec u - do - la el llop fa mo-lenc. L'o - ye - lla sen - tint - lo-tre -
 mo - la'i s'a - jeu ben arru - pi - de - ta vo - ra'ps - to - ret, que prop la ca - ba - na des - can - sa con - tent.
 Dynamics include *mf*, *mp*, *mf*, *cresc.*, and *f*.

5.9.1 Què explica

És una descripció d'un pessebre pastorívol, bucòlic on hi trobem els elements característics: monts, plana, llop, ovella, pastoret, cabana...

5.9.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada pel cor de pastors en el decurs del seu viatge.

La trobem al quadre quart del cinquè acte quan els pastors esperen a en Bato i en Borrego que tornin de parlar amb el dimoni.

5.9.3 La melodia i el text

En aquesta peça hi podem trobar una riquesa d'escales notable. Entre elles trobem l'escala mixolidia, abans esmentada, la major mixta secundària i la major.

És una estrofa de cinc versos hendecasíl·labs.

5.10 “La cançó de la bruixa”/ “La rondalla de la pastora”

Musical score for 'La cançó de la bruixa' and 'La rondalla de la pastora'. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of four staves of music. The lyrics are:
 Un cop un pas - tor hi'ha vi - a que lle - nya co - lli - a lle - nya co - lli - a del bosc.
 Can - ta - va fent - sa - ta - le - ia i dis - tret no ve - la, que se li a - na - va fent fosc. Jo no sé com va ser
 Què? Que vaèi - xir - li' u - na brui - xa Ui! qu' així li di - gué Veu - reu - com va ser es - col - teu - ho bé
 Dynamics include *mf*, *mp*, *f*, *a tempo*, *mf*, *f*, and *cresc.*

(1) Un cop un pastor hi havia
que llenya collia,
llenya collia del bosc:
cantava fent sa taleia,
i distret no veia
que se li anava fent fosc!

No sé jo com va ser... (Què!)
Que va eixir-li una bruixa. (Ui!)
que així li digué
Veureu com va ser
escolteu-ho bé!

(2) Ai Pastoret, que esbocines
roures i alzines,
roures i alzines joiós;
si em vols i amb mi vens a viure
te'n podràs ben riure
te'n podràs ben riure joiós.

Puix si'm dones ton amor. (Què?)
Jo't daré munts de perles, (Ui!)
Diamants, plata i or.
Ai pobre pastor!
Veureu el millor!

(3) El pastoret el va creure
i ruc no va veure,
ruc no va veure l'engany:
el brill de l'or li va plaure,
i així va caure,
i així va caure al parany.

Puig per a son mal fat, (Què?)
la bruixa va cruspí-se!! (Ui!)
I el conte a finat!
ja s'ha acabat!
Què us ha semblat?
"Sí que ens ha agradat"

5.10.1 Què explica

La cançó està composta per tres estrofes que responen a l'estructura pròpia d'una narració: plantejament, nus i desenllaç. A la primera estrofa es planteja la situació: un pastoret que mentre fa llenya canta. Quan es fa fosc se li apareix una bruixa i li proposa (ja a la segona estrofa) si enlloc de fer llenya de roures i alzines vol anar a viure amb ella i donar-li el seu amor. Ella, a canvi, li ofereix riqueses.

A la tercera estrofa trobem que el pastoret accepta la proposta de la bruixa, i aquesta resulta ser un engany per tal de poder-se'l cruspí, acció que la bruixa duu a terme. El conte finalitza demanant als pastors que l'escolten si els ha agradat.

La cançó és una rondalla popular que té un objectiu moralitzant i didascàlic: cal que les persones no ens deixem enlluernar per les riqueses materials i fixar-nos més amb les qualitats humanes.

5.10.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Actualment és interpretada per una pastora, interrompuda mitjançant exclamacions dels altres pastors. Originàriament era interpretada per un pastor, degut a la prohibició que les dones actuessin en els escenaris. Aquesta repressió explica perquè en els Pastorets més antics hi ha molt poca presència femenina.

Aquesta peça s'interpreta al quart quadre del cinquè acte mentre els pastors esperen que arribin en Bato i en Borrego per anar a adorar el Messies.

5.10.4 La melodia

La melodia és alegre. També hi trobem molts canvis de compàs (3/8, 4/4, 3/4).

Cal destacar el fet que dins la melodia es generin preguntes i que les responguin els pastors mig entonant, mig parlant, cosa que la fa diferent i especial.

5.10.5 Curiositats

A l'iniciar la recerca d'informació d'aquest treball de seguida em vaig adonar que moltes de les persones amb qui parlava dubtaven sobre aquesta cançó. Això em va encuriosir i impulsar a indagar-ne els orígens. I aquestes en són les conclusions:

La lletra de la cançó pertany a "l'Estel de Natzaret" de Ramon Pàmies.

Mn. Llorenç Riu va musicar aquesta peça, a l'igual que la resta de "L'Estel de Natzaret" i durant uns anys a Cardona es cantava la següent versió:

Un cop un pas-tor li-ha - vi - a, que llen-ya co - lli - a, llen-ya co - lli - a del bosc; can - ta - va fent sa-ta-
 le - ia, i dis-tret no ve-ia que se li a-na-vafent fosc. No sé jo com va ser que vaei - xir li-ua
 brui-xa, queai - xi li di - gué, es - col-teuho bé. Es-col - tem això bé, puig no sé com va ser, que vaei - xir-li-ua
 brui-xa, queai - xi li di - gué, veu - reu com va ser; es - col - teu - ho bé. Puigsiem doncs ton a - mor, joet da-
 ré munts de per-les, dia - mants pla-tai or. Ai, po - bre pas - tor. Veu - reu lo mi - llor. Va que - dar ben xas-
 cat. I vet a-quí queel con-te ja s'haa ca - bat! Eh? queus ha sem - blat? Sí, queens haa-gra - dat!

En Domingo Melé, deixeble de Mn. Riu, al fer-se càrrec de la direcció musical dels Pastorets, va compondre una altra versió musical d'aquesta peça (amb la mateixa lletra) la qual titulà "Rondalla de la pastora", que és la que s'interpreta en l'actualitat. Sembla ser que trobava massa feixuga la versió de Mn. Riu.

La primera persona en cantar-la fou la seva filla Carme, la qual ens ha explicat, entre altres coses, que la pastoreta s'anomenava Elisenda. Quan la seva intervenció fou rellevada per pastors masculins, el nom d'Elisenda va desaparèixer i avui en dia no hi ha cap personatge que conservi aquest nom.

5.11 "Pastorets amb alegria (II)"

Pas-to - rets amb a - le - gri - a anem
 Tots cap a Bet - lem. que^en el fons d'u-na^es-ta - bli - a ha nas - cut el Rei dels Cels.

5.11.1 Què explica

Aquesta cançó ens expressa felicitat per part dels pastors pel fet d'anar junts cap a Betlem per adorar el Messies.

5.11.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça la interpreta el cor de pastors quan entren a l'escena en què adoren a l'infant Jesús.

5.11.3 La melodia i el text

Té una melodia molt alegre que reflecteix l'estat d'ànim dels pastors. Cal destacar-ne les floritures de la melodia i les ornamentacions sobre les síl·labes per tal d'allargar les vocals.

És una sola estrofa de quatre versos heptasíl·labs amb rima consonant als senars (alegria, establia) i assonant als parells (Betlem, cels).

5.12 “Glòria al Déu fet home”

Lent

The musical score is written for voice and piano. It begins with a tempo marking of 'Lent' and a dynamic of 'f'. The melody is characterized by long, flowing lines with many ornaments. The lyrics are: 'Glò-riaal Déu fet ho-me. Glò-riaal Déu d'a-mor que per re-di-mir - nos ha vin-gut al món. Glò-ria, glò-ria, glò-riaal Déu fet ho-me. Glò-ria, glò-ria, glò-riaal Déu d'a-mor'. The score includes dynamic markings such as 'mf' and 'f', and tempo changes like 'rit.' and 'a tempo'. There are also section markers 'A' and 'rit.'.

5.12.1 Què explica

És un altre Glòria, per tant un càntic de lloança a Déu, ara fet home. És un cant lent i solemne.

5.12.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada pels pastors al final de l'apoteosi. És l'obra solemne amb que clou la representació dels Pastorets.

5.12.3 La melodia i el text

Aquesta peça és un coral dividit amb dues parts: una introducció i la part A.

Està formada per una estrofa composta per quatre versos pentasíl·labs, combinació sil·làbica poc present en les altres lletres.

6. MÚSIQUES BASADES EN LA LLETRA DE “EL NAIXEMENT DEL SALVADOR I LA REDEMPCIÓ DE L’ESCLAU”

“El Naixement del Salvador o la Redempció de l’esclau”, és una sarsuela pastoral escrita l’any 1880 per l’ olotí Antoni Molins i Gelada i estrenada el 1886. Les composicions musicals de les diferents peces anaren a càrrec d’un altre olotí, Ignasi Rubió. Aquesta versió era escrita en castellà i en vers.

A Olot, actualment encara els representen en castellà com a la seva versió original. En canvi, a Ripoll, l’any 1898 començaren a representar-ne la versió traduïda al català de Mn. Josep Parer, vicari de la parròquia de Ripoll i amb la música original d’Ignasi Rubió (però amb les lletres en català).

Set d’aquestes lletres en català que canten a Ripoll també són interpretades als Pastorets de Cardona, tot i que amb música diferent.

No he pogut conèixer qui va musicar aquestes set peces pels Pastorets de Cardona ni esbrinar com va arribar el text dels Pastorets amb les corresponents lletres de les set peces esmentades des de Ripoll a Cardona, no obstant, per l’estil melòdic de les peces, sembla ser, que l’autor de dues o més d’aquestes melodies pugui ser la mateixa persona.

6.1 “Ben nostre ja és l’home”

Ben nos-tre jaés l'ho-me són cor de ma - li cia, or - gull ia - va - ri - cia ha - vem sa - tu - rat. Sos mò - vils són a - ra l'en

12 ve - jai qui - me ra ia l'ho - meu - na fe - ra tor - nar - lohem lo - grat.

6.1.1 Què explica

Els diables celebren que han aconseguit vèncer l'home, fent -lo caure en la temptació a través d'uns quants dels pecats capitals com l'Avarícia, la Supèrbia, l'Enveja...

6.1.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta és la primera peça que s'interpreta als Pastorets després d'un prelude compost per una mescla de les músiques de l'espectacle. És una peça cantada pels dimonis mentre fan un ball.

6.1.3 La melodia i el text

Té compàs ternari lleuger cosa que li dóna aire de dansa.

En podem diferenciar dues parts: una en mode major i l'altre en mode menor.

Són dues estrofes de quatre versos pentasíl·labs i rimen el segon i el tercer vers amb rima consonant (malícia- avarícia; enveja - quimera).

6.1.4 Curiositats

En el text original d' "El naixement del Salvador o La redempció de l'esclau" hi trobem dues estrofes més d'aquesta cançó que a Cardona no s'interpreten.

6.2 “Som del teu imperi”

Som del teu im - pe - ri es - claus ma - le - its la ra - biaens do - mi - na sem - preens téo - pri - mits.

6.2.1 Què explica

Els éssers infernals rendeixen culte a Satanàs i se senten perfectament integrats en l'imperi del mal.

6.2.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta cançó és interpretada pels ésser infernals quan estan agenollats, després d'un llarg monòleg de Satanàs a la tercera escena del pròleg.

6.2.3 La melodia i el text

És un himne. Harmònicament parlant podríem dir que la melodia és modulant perquè sembla que comenci en Fa però acaba en Do.

És una sola estrofa de quatre versos pentasíl·labs amb rima consonant als versos parells.

6.3 “Eixa llum de l’alba”

Ei - xa llum de l'al-ba que surt a des - ho-ra te-rra i cels co - lo-ra amb - viu - res-plan - dor

de__ dol-ça es-pe - ran-ça un__ pre-lu-di n'es e-lla de__ la me - ra - ve-lla__ sal-va - ció__ del__ món.

6.3.1 Què explica

Aquesta cançó és una albada on ens descriu el moment en què surt el sol, no com cada matí sinó a deshora ja que és la nit que neix el Messies.

6.3.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l’obra.

Amb aquesta peça interpretada per un pastor solista a l’inici del tercer acte.

Abans d’aquesta cançó cantada, hi ha un preludi musical de fons, que acompanya el so dels ocells i el dringar de les esquelles que anuncien el nou dia. Als Pastorets de Cardona abans s’interpretava la coneguda nadala “Santa Nit” i actualment la Banda de Música ho fa amb la nadala popular “La Nit de Nadal”.

6.3.3 La melodia i el text

Aquesta melodia té girs melòdics comuns en les cançons de finals del segle XIX i principis del segle XX, quan el teatre musical (sarsuela) es trobava en plena activitat. Es pot afirmar que es tracta d’una típica ària de tenor del gènere.

Aquesta cançó està composta per vuit versos pentasíl·labs. Rimen els tres primers versos i el cinquè, sisè i setè vers (-a).

6.4 “Vinguen sopes”

Moderat [A]

The musical score is written for a single melodic line in a single system. It is in a common time signature (C) and a major key signature (one sharp). The tempo is marked 'Moderat'. The score begins with a dynamic marking of *f* (forte). The lyrics are written below the notes. There are four systems of music with lyrics. The first system ends with a boxed letter 'B'. The second system starts with a measure rest '6'. The third system starts with a measure rest '13'. The fourth system starts with a measure rest '24' and includes a first ending bracket with a first ending measure and a 'Da Capo al Fine' instruction.

f *mp* *mf* *mf*

vinguen so - pes, que a l'hi - vern dels Pas - tors és la vi - an - da, que de

pa - bu - llit es com - prèn, s'en - fi - ta ja la tan - da en - ca - ra grà - cies, a - mén. aés la vi -

an - da que la pro - vi - dèn - cia amb be - ne - vo - lèn - cia en - via als Pas - tors. De vi - an - da tan sa - na i tan subs - tan - cio - sa

grà - cia ca - ri - nyo - sa ens farà el Se - nyor. de nyor. Fine

1 Da Capo al Fine

Borrego.- Vinguen sopes, que a l'hivern
dels Pastors és la vianda,
que de pa bullit es comprèn,
que s'enfita ja la tanda
i encara gràcies, amén.

Cor.-*Bona és la vianda
que la providència
amb benevolència
envia als Pastors.*

*De vianda tan sana
i tan substanciosa
gràcia carinyosa
ens farà el Senyor.*

Bato.- Jo de sopa, en tasto ben poca,
altra cosa em fa denteta,
però si sopa menjar em toca...
Amb aquesta carbasseta
me'n vaig a remullar la boca.
Cor.- *Bona és la vianda...*

6.4.1 Què explica

Aquesta cançó ens explica el menjar tradicional dels pastors d'una forma dialogada i divertida.

6.4.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada pels pastors a la primera escena del tercer acte, just després de despuntar l'alba quan els pastors estan a punt de menjar.

6.4.3 La melodia i el text

Aquesta peça té una part que és un solo de caràcter còmic i una altra part, cantada pel cor, de caràcter coral i pastorívol. És el típic número còmic: estrofa (*solo* de caràcter còmic), tornada (de caràcter coral i pastoral), estrofa i tornada final.

6.4.4 Curiositats

Hem trobat que a la versió original del text en castellà d'on es va extreure aquesta lletra, “El nacimiento del Salvador o la Redención del esclavo” avui encara representat a Olot i inspirat en el “*Bato y Borrego*”, enlloc de figurar-hi el mot “sopes” hi trobem la

paraula “migas” dins la frase: “*buenas son las migas*”. Les “migas” o “*migas de pastor*” són un plat típic dels pastors on s’aprofiten les restes de pa sec amb uns talls de cansalada. Són típiques del centre i sud de la Península Ibèrica, principalment a la Manxa, Múrcia, Andalusia, Extremadura i Aragó, lloc aquest darrer on actualment encara es representa el “*Bato y Borrego*”.

Segurament, al traduir la versió castellana a la catalana, “El naixement del Salvador o la redempció de l’esclau”, es traduí “migas” per “sopes” ja que les sopes o “sopes de pastor” són un plat de pastors on hi ha pa sec, cansalada i a la recepta original també hi ha mongetes, cosa que explicaria la paraula “vianda”, paraula utilitzada per designar verdura, carn o sopa.

6.5 “Ballem-hi una estona”

The image shows a musical score for the song "Ballem-hi una estona". It consists of two staves of music in a 2/4 time signature. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a simple, rhythmic style. Below the first staff, the lyrics are: "Ba- llem-hiuna es - to - na amb san-taa-le - gri-i - a l'in-fern sí ra - bi - a no - sal-tres can - tem. Per més que sio - po - si". The second staff continues the melody and ends with a double bar line. Below it, the lyrics are: "l'in - fern amb qui - me - ra ben promp - te ambda - le - ra al - Crist veu - rem."

6.5.1 Què explica

És una invitació a la dansa desafiant l’oposició de l’infern.

6.5.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l’obra.

És una dansa interpretada i ballada pels pastors. La trobem a la tercera escena del tercer acte.

6.5.3 La melodia

És una invitació al ball amb una melodia de caràcter puntejant segurament a causa de la seva finalitat.

6.5.4 Curiositats

En el text original d’ “El naixement del Salvador o La redempció de l’esclau” hi trobem dues estrofes més d’aquesta cançó que a Cardona no s’interpreten.

6.6 “Vana és vostra lluita”

Va - na és va - na és vos-tra llui-ta - tur-bes tur-bes de l'Em - pi - ri l'in - fern l'in-fern amb de-
 li - ri al cel al cel ven-ce - rà Si un Déu tot fent-se Ho me per sal - var
 - sal va - la te - rra gue-rra gue rra als per-ver-sos gue - rra i als bons als bons la pau.

Dimonis.- Vana és vostra lluita

turbes de l'Empiri,

l'infern amb deliri

al cel vencerà.

Àngels.- Vana és vostra lluita

fúries de l'abisme,

el cel amb heroisme

l'infern vencerà.

Tots.- Si Déu vol fer-se home

per salvar a la terra.

Àngels.- Als perversos guerra,

i als bons la pau.

Dimonis.- Als justos guerra,

i als mals la pau.

6.6.1 Què explica

És una declaració de guerra per ambdues parts, àngels i dimonis, bé i mal. Apareix l'expressió “turbes de l'Empiri”, que vol dir desordre a l'Empiri, que en la teologia catòlica medieval, és el més alt dels cels. És, per tant, el lloc on romà Déu en la seva presència física, i on resideixen també els àngels i les ànimes acollides en el Paradís.

6.6.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

És interpretada pel cor de dimonis i d'àngels a la novena escena del tercer acte. Satanàs és enmig de l'escena empenyent l'estendard i Llucifer i els altres estan ajupits a terra ja que ha aparegut Sant Miquel i han caigut.

6.6.3 La melodia

Hi podem identificar dues parts: la primera de caràcter marcial, d'himne i pesant i la segona part més lleugera.

6.6.4 Curiositats

En el text original d' “El naixement del Salvador o La redempció de l'esclau” a part d'haver-hi les estrofes cantades pel cor de dimonis i pel cor d'àngels, hi ha dues parts més que són *duos* (àngels - dimonis), que ho canten alhora però canviant alguna paraula, per exemple:

àngels: “Sa Iglesia naixenta/ triomfanta serà...”

dimonis: “Sa Iglesia naixenta/ rendida caurà...”

6.7 “Puig la nit és bona”

The image shows a musical score for the song 'Puig la nit és bona'. It consists of two staves of music in G major and 3/4 time. The first staff begins with a dynamic marking of *f* and contains the lyrics: 'Puig la nit és bo - na ple - na de mis - te - ri pas - to - rets a - nem - hi pas - to - rets can - tem.' The second staff begins with a dynamic marking of *mf* and contains the lyrics: 'Can - tant fem la vi - a i no se - rà pe - sada ia Bet - lem l'en - tra - da can - tant fa - rem.' There is a box labeled 'B' above the first staff and a box labeled '12' above the second staff. The score ends with a double bar line.

6.7.1 Què explica

És una invitació als pastors a marxar cap a Betlem en una nit màgica, especial.

6.7.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l’obra.

Tot el cor de pastors menys en Borrego canten aquesta cançó mentre entren a escena, la primera del quart acte.

6.7.3 La melodia i el text

La melodia té dues parts. És de caràcter alegre i joiós (mode major) que expressa la joia esmentada al text.

Aquesta lletra està composta per vuit versos pentasíl·labs.

7. ALTRES

7.1 “Et incarnatus est”

$\text{♩} = 60$

Et in-car-na-tus est, S-pi-ri-tu Sanc-to,
 7
 ex Ma-ri-a Vir-gi-ne, et ho-mo fac-tus est

7.1.1 Què explica i d'on prové

La màxima “*Et incarnatus est Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, et homo factus est*” la trobem dins el *Credo* de les misses cristianes, que fins a la reforma del Concili Vaticà II (1962-65) es feien en llatí. En moltes ocasions el *Credo* és cantat.

La traducció seria “es va encarnar per obra de l’Esperit Sant en Maria Verge, i es va fer home”. Evidentment es refereix a l’Encarnació de Maria.

7.1.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l’obra.

La peça clou el segon acte i posa el punt i final a un diàleg tens entre Satanàs i l’arcàngel Sant Miquel quan aquest li anuncia l’imminent naixement del Messies.

És interpretada pels àngels.

7.1.4 La melodia

Existeixen innumerables *Credos* tant de compositors reconeguts com de músics anònims. Malgrat haver-ne escoltat molts, no he aconseguit esbrinar-ne l’autor. No figura en el recull d’obres de Mn. Riu. Podria ser que procedeixi d’un *Credo* que es cantés a les misses de la parròquia de Cardona i per tant, fos conegut del públic però no en podem demostrar l’origen.

La melodia podria ser d’un cant gregorià. Si fos així, utilitzaria el mode jònic (el major) però agafant de tònica el V grau, ja que comença i acaba amb ell.

7.2 “Guerra, guerra!”

Gue-rra gue-rra des-truc-to-ra gue-rra gue-rra cri-dem amb fu-ror. Llu-ci-fer esqui-la pro-cla-
 12
 ma-gue-rra gue-rra'l Re-demp-tor.

7.2.1 Què explica

És un himne de guerra. És un clam a la lluita dels éssers infernals contra el bé.

7.2.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada pel cor de dimonis. A part de cantar-la també és un ball on les fúries dansen al voltant de Satanàs preparades per la lluita. Aquesta escena serveix per cloure el pròleg dels Pastorets cardonins.

7.2.3 D'on prové

El text que es canta a Cardona és idèntic a la cançó Guerra, Guerra que trobem al text de *l'Estel de Natzaret*. Tot i que Mn. Llorenç Riu va musicar totes les lletres d'aquesta obra de Ramon Pàmies.

7.2.4 La melodia

Aquesta peça la podríem qualificar com la més marcial que surt als pastorets cardonins. Gairebé tota la primera part està basada en l'arpegi de tònica. La segona, contrastant, és de caràcter més pastoral, però acaba amb contundència tal i com requereix la temàtica.

Està composta per una estrofa de quatre versos heptasil·labs excepte el segon vers que té nou síl·labes. Només rimen els versos parells (furor, redemptor).

7.2.5 Curiositats

Als Pastorets de Ripoll canten una cançó anomenada "Guerra, Guerra, Guerra" en què el text és molt semblant al que fem a Cardona però amb lleugeres modificacions.

7.3 "Anem al temple"

$\text{\$}$ Fine
 A-nem al tem-ple del Déu d'A-braham gen-til don-ze-lla s'hi tro-ba-rà sie-lla'm do-na-va el seu a-mor, fe-liç se-ri-a jo.
 9
 Amb cor a - le - gre, - pastors co - rrem cap a l'her - mo - sa ____ Je - ru - sa - lem ia - llàen el tem - ple ____ fent o - ra - ció
 21 D.S. al Fine
 po - drem tro - bar - hi ____ jo - ia ia mor.

7.3.1 Què explica

És una invitació a tots els homes del poblat a anar al temple per veure qui és l'escollit per ser l'espòs de Maria.

7.3.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Aquesta peça és interpretada al final de la novena escena del primer acte quan els pastors decideixen anar al temple de Jerusalem i pel camí entonen aquesta cantada.

7.3.3 D'on prové

La lletra d'aquesta peça prové de "l'Estel de Natzare".

7.3.4 La melodia

És una música lleugera amb aire de dansa. La primera part és més moguda i exultant. La segona és més declamativa.

7.4 "Cuplets"

4 voltes senceres, començar i saltar a l'Ou

Bato.- Atenció que vull contar-vos un estudi molt modern, sobre allò que hem pogut veure als armaris de l'infern.

Borrego.- Puig allí s'hi veuen coses que són tan excepcionals, que hem quedat tant l'un com l'altre enfavats com animals.

Tots.- És un fracàs com un cabàs a l'infern caure de nassos, és un fracàs com un cabàs a l'infern caure de nas. Perquè allà no estan mai grassos, ningú canta, ningú riu, i és perquè els d'aquella casa són costelles a la brasa són costelles a la brasa i patates al caliu.

7.4.1 Què expliquen

Els cuplets, en un inici anomenats "Coplas del Infierno", són un relat de caire humorístic i satíric en què enlloc d'explicar el que han vist a l'infern, en Bato i en Borrego satiritzen amb molta ironia l'actualitat sociopolítica cardonina.

Tot i que els cuplets es canten des del 1944, no fou fins el 1960 que es començaren a recopilar, tasca duta a terme fins el 1995 per Paco Sánchez i a partir d'aleshores per membres del grup de teatre "El Traspunt".

Els temes sobre els quals s'han escrit cuplets han anat canviant al llarg dels anys. Durant el període 1960-1974, quan l'activitat política local i nacional era susceptible de ser censurada, els cuplets es limitaven a parlar dels problemes de la vida quotidiana, del comerç, dels avenços tècnics i de les modes.

Resulta curiós però comprensible el fet que durant els primers anys de transició cap a la democràcia (1975-1977) els cuplets tracten temes senzills i locals, sense fer cap tipus de referència als importants esdeveniments polítics d'aquella delicada època. Ara bé, a partir de 1977, els polítics i els partits esdevenen un tema habitual juntament amb els problemes industrials, com els de la Plantada o els de l'escorxador Badia.

La primera part de la dècada dels 80 es caracteritza per les trifulgues als primers ajuntaments democràtics, donant lloc a cuplets realment sucosos i amb gràcia, tenint en compte que anys enrere estava prohibit.

A partir d'aquí i fins els nostres dies, les temàtiques han sigut molt més variades: l'entrada a Europa amb l'IVA corresponent, la problemàtica del Corre de Bou, el polígon, el boom del turisme, l'abocador, el casament del príncep Felip, l'enllumenat i l'arbre de Nadal, les discussions del Casal d'Avis, el triomf de joves cardonins en programes televisius, la incorporació de la Banda de Música a la representació dels pastorets, el canvi climàtic, els cinquanta anys d'"El Traspunt"... Però si hi ha hagut un tema omnipresent tots els anys ha estat les obres locals com les de la pista de patinatge, el Parador, la piscina, els pisos del sindicat, el portalet, l'església, la carretera, els aparcaments...

Es poden consultar tots els cuplets a l'annex nº1.

7.4.2 Intèrprets musicals i temporització dins de l'obra.

Al quadre quart del cinquè acte, quan el Bato i el Borrego tornen de l'infern, d'entrevistar-se amb "la bèstia", el dimoni, expliquen tot cantant el que han vist. A la tornada s'hi afegeixen tots els pastors amb el públic, com que la majoria és cardoní, ja en coneix la lletra.

7.4.3 D'on prové

Segons Paco Sánchez, el primer Bato que cantà els cuplets, la música la va compondre en Ramon Garrostras Cots. El fet que coincideixi la data que s'estrenaren el cuplets amb la incorporació de l'Orquestra Garrostras a la interpretació de la música (any 1944) ens fa pensar que aquesta afirmació de Sánchez pot ser certa.

Per tal de comprovar-ho, vàrem contactar amb la família Garrostras, però malgrat la

seva bona disposició van afirmar que malauradament no conserven cap partitura relacionada amb els Pastorets.

És desconegut l'autor de la lletra de la tornada i no n'hem pogut trobar cap indicatiu.

7.4.4 La melodia i text

És una jota.

L'estrofa està en mode menor i la tornada en mode major.

Estan formats per dues estrofes de quatre versos, generalment heptasíl·labs, mètrica molt freqüent dins la música popular, i una tornada, la qual s'ha convertit en una melodia que forma part de la personalitat dels cardonins. Les lletres de les estrofes, varia cada any i fins i tot a cada funció.

7.4.5 Curiositats

Són molts els Pastorets de Catalunya, sigui quina sigui l'obra que representin, que incorporen les anomenades coples, cuplets, garrofes... i que són un dels moments més esperats pel públic de l'espectacle teatral.

8. RECERCA DE MÚSIQUES QUE ABANS S'INTERPRETAVEN A AQUESTS PASTORETS

Després de parlar amb diverses persones que havien actuat als Pastorets cardonins, hem pogut saber d'algunes peces que abans s'interpretaven i que amb el pas del temps han anat desapareixent de l'obra, ja sigui per què han suprimit l'escena on es cantaven, perquè no agradaven prou...

Una de les cançons que s'interpretava era "Les calderes del Pere Botero" que segons Paco Sánchez era una peça molt còmica, breu i divertida. Un petit fragment de la lletra (segons la versió cantada per Josep Torrents) seria:

Sou llanuts, sou llanuts de muntanya
i els llanuts *naltres*, *naltres* cerquem
ben [...] ben [...] dintre l'olla
com ens els crupirem, crupirem
Ai llanuts de muntanya pastorets pastorots
com farem xerinola cruspint-los a tots dos.

Aquesta era interpretada pel cor de dimonis. A més a més era un petit ball de fúries.

Tant en Paco Sánchez com na Maria Serra recorden que es feien dues peces referents a l'elecció de Josep com a espòs de Maria. I que serien "Per Maria formosa", càntic de lloança a la Verge i "Ompleni el temple", cantada pel cor de pastors que celebren la benaurança de Maria i Josep. Està composta per dues estrofes.

Maria Serra recorda la presència d'un ruc a escena. També que s'interpretava la "Cançó de l'ase", peça que recorden la major part dels antics actors amb qui hem contactat. És una cançó plena de tristesa, un lament per la mort del pollí.

Aquestes tres últimes peces tenen com a denominador comú la pertinença a "l'Estel de Natzaret" i la composició musical de Mn. Riu.

D'algunes d'aquestes peces, avui desaparegudes dels Pastorets de Cardona, n'hem recollit més informació però no l'inclourem aquí perquè sobrepassaria els límits establerts en el guió d'aquest treball.

9. LA INTERPRETACIÓ DE LES MÚSIQUES

9.1 Origen

En els seus inicis, les músiques dels Pastorets de Cardona eren interpretades per un piano sol. Les veus celestials eren a càrrec d'un petit grup de veus blanques que representaven àngels acompanyats per un harmònim.

A través dels programes podem saber que l'any 1941 el piano era interpretat per Eloi Prat i l'harmònim per Matilde Sala, sota la direcció de Domingo Melé.

9.2 Orquestra Garrostras

Després de la guerra civil (1936-1939) es reescribí el text dels Pastorets així com també la música. De l'any 1940 fins al 1943 fou interpretada per un piano però a partir de l'any 1944 la començà a interpretar l'orquestra Garrostras sota la direcció de Ramon Garrostras Cots, el seu fundador i director.

L'Orquestra Garrostras va ser fundada l'any 1922-1923 amb músics de la Coromina i alguns de Cardona. Va deixar d'actuar l'any 1962, quan estava sota la direcció del Ramon Garrostras Crispí (fill del fundador de l'Orquestra).

Al llarg de la seva dilatada trajectòria hi passaren músics com: Ramon Garrostras (pare i fill), Àngel i Ermenter Cambroner, Antonio i Joan Planas, Manuel Jordana, Ramon Puig, Jaume Julià, Josep Basora, Arturo Suero, Juan i Francisco Hernández, Antoni Ortí, Teodoro Trobalón, Joaquín Concepción...

En Ramon Garrostras Cots era el barber de la Coromina però tot i això, va estudiar música a Manresa. Sabia tocar al piano, dirigir i ensenyar. Era una persona molt respectada al poble ja que hi havia poca gent que tingués una cultura semblant a la seva. També composava algunes peces, tant per l'Orquestra Garrostras com pel poble. En són exemple les Caramelles de la Coromina.

Pel que fa als Pastorets, l'any 1944 en Ramon Garrostras en va fer l'arranjament per a la seva orquestra i va fer petites modificacions a algunes peces i fins i tot sembla ser que n'hi va incorporar (veure apartat 7.4 "Cuplets").

9.3 Orquestra Torrents

El Nadal de 1949, coincidint amb la recent mort de Ramon Garrostras (pare) l'Orquestra Garrostras deixà d'actuar a "Els Pastorets" i n'agafà el relleu l'Orquestra Torrents fins l'any 1950-1951.

L'orquestra Torrents fou fundada per Ramon Torrents "El Trompa" de la Coromina. Actuà entre els anys 1949 i 1957. Alguns dels seus components eren: Ramon Torrents, Ramon Mosella, Josep Serra "Pepet Moreno", Juanito Urrea "el Charlestón", Andrés García, Albert Martí, Isidoro Mur, José Haro, Pere Camps, Pere Capdevila, Joan Meca i Julián Simón.

9.4 Orquestra Oasis

L'any 1951 es desconeix quina orquestra va acompanyar els Pastorets. El 1952 s'hi incorporà l'Orquestra Oasis.

L'Orquestra Oasis fou fundada el 1948 i actuà fins el 1968. Els primers components foren Pepeta Jordana (piano i acordió) i en Manel Jordana (director, saxo, clarinet i violí). Altres components que passaren per l'orquestra foren: Ramon Pasquina, Enrique Giménez, Juan i Ramon Balboa, Fernando Salaet, Joan Vidal, Joan Martínez, Joan Rodríguez, Pere Capdevila, Anselmo Pasquina, Joan Villegas, Salvador Godino, Ramon Clotet, Joaquín Concepción, Paco Pelegrín, Isidoro García,...

9.5 Piano sol

No se sap ben bé quin any va deixar de tocar l'orquestra Oasis als Pastorets, però després ja no hi va haver cap més orquestra que es fes càrrec d'interpretar aquelles músiques fins que es va fer la primera gravació per Cobla l'any 1975. Durant aquest període, l'acompanyament musical va anar a càrrec de pianistes locals. A continuació n' esmentem alguns.

9.5.1 Pepeta Jordana Mitjans

Va néixer a Cardona l'any 1914. Era professora de solfeig i piano. El seu germà Manuel (1918) també ensenyava solfeig, clarinet, saxo i violí. Ells dos van ser els fundadors de l'orquestra Oasis.

9.5.2 Ramon Mujal

Nascut a la Coromina, tingué una llarga i intensa trajectòria musical. Ensenyava solfeig i piano. Segons testimoni de Maria Serra, molta gent l'anomenava el "Rebenta pianos".

9.5.3 Mn. Josep Mª Casafont

Va néixer a Solsona el 1935. Els seus inicis en el món musical foren als deu anys quan va entrar al Seminari de Solsona on rebé classes d'orgue i de piano. Més endavant consolidà els seus estudis de piano al Conservatori.

L'any 1957, a Cardona hi havia una plaça de vicari- músic la qual ocupà Mn. Casafont. De seguida començà la Coral Cardonina, l'escolania i la docència de classes de solfeig i piano. Obtingué el títol d'orgue i de direcció. Ha compostat varies peces, la majoria de caire religiós però també alguna sardana, el ball dels gegants de Planès i Bergús i caramelles.

Quan al 1975 Mn. Casafont decidí deixar de participar als Pastorets, es plantejà la idea d'encarregar-ne la gravació de les músiques a la Cobla Triomfal d'Igualada i la Coral Cardonina.

9.5.4 Altres

Altres persones que possiblement van tocar el piano en alguna funció de Pastorets foren la Matilde Sala i la Isabel Guix.

9.6 Gravació de la Cobla Triomfal d'Igualada i la Coral Cardonina

L'any 1975 el mestre solsoní Joan Roure i Jané, va fer uns arranjaments per cobla de les partitures de pastorets.

Aquell mateix any es van gravar amb la Cobla Triomfal d'Igualada i les veus de la Coral Cardonina sota la direcció de Mn. Josep Mª Casafont.

La gravació, segons ens explica Josep Bascompte, fou per separat. Primer gravà la cobla a Igualada i posteriorment la coral a Cardona per tal de no haver de fer desplaçar tanta gent fins a la capital de l'Anoia.

9.7 Gravació de la Principal de la Bisbal

Degut al pas del temps, la gravació de la cobla Triomfal anà perdent qualitat i això junt amb les innovacions tècniques dugué a que l'any 1997 es gravessin les peces arranjades per Joan Roure amb la Cobla- Orquestra la Principal de la Bisbal.

Aquest CD s'estrenà el Nadal de 1999-2000, amb gran èxit, coincidint amb la celebració del centenari dels Pastorets.

9.8 **Banda de Música de Cardona**

L'enregistrament de la cobla La Principal de la Bisbal s'utilitzà fins la temporada 2007-2008. El 2008 el Traspunt al veure que a Cardona es reunien les condicions per que als Pastorets hi hagués música en directe, van demanar a en Narcís Mellado i Mujal, director de la Banda de Cardona si hi volien participar. La proposta va ser acceptada.

El jove músic cardoní Xavier Ventosa Molner i en Narcís Mellado van fer els arranjaments de les peces i un grup d'uns vint músics participem cada any a interpretar-les.

La Banda de Música de Cardona es presentà al públic el 13 d'abril de 2003. Com a entitat, recull la tradició musical que sempre hi ha hagut a Cardona i s'encarrega principalment d'amenitzar les festes locals tocant a les cercaviles, processons, ballets, caramelles... A la Banda s'hi reuneix gent de totes les edats i nivells i es nodreix principalment dels alumnes de l'escola municipal de música Musicant, arribant a la quarantena de músics.

La Banda de Cardona, però, fa un pas més, i no es dedica tan sols a amenitzar les festes, sinó que cada any organitza el concert de Festa Major on interpreta un repertori ric i variat. També ha actuat en llocs tant diversos com la Festa Major de Súria, la de Solsona, la de Guissona, al Carnestoltes de Torà, al Corpus de Casserres, a la Festa dels traginers de Balsareny i a les Festes de Santa Tecla de Tarragona.

CONCLUSIONS

A la segona meitat del segle XIX a moltes poblacions de Catalunya sorgeix l'interès per representar "Els Pastorets". Molts dramaturgs es dediquen a escriure obres amb aquesta finalitat. Les primeres eren en castellà, però aviat es produeix el pas a la nostra llengua. La majoria són versions i calcs unes de les altres i, fins i tot, hi arriba a haver acusacions de plagi entre els autors.

Tot i que no estava previst, m'ha estat necessari analitzar la procedència del text dels Pastorets cardonins per tal de conèixer l'origen de la lletra de les peces musicals. M'he pogut adonar que, a Cardona, hi havia força desconeixement de l'origen del text dels Pastorets. Es creia que provenien d'uns Pastorets castellans, el Bato i Borrego i poca cosa més.

He observat que en el fons, tots els Pastorets de Catalunya tenen bastants punts en comú. Un d'aquests seria la parella de pastors protagonistes de caràcter còmic com el Lluquet i el Rovelló de J.M. Folch i Torres, el Garrofa i el Pallanga d'en Pitarra, el Matatà i Mataties de F. d'A. Picas, en Bato i Borrego...

Però realment els nostres pastorets, d'on provenen? El text dels Pastorets de Cardona està configurat per una amalgama de textos. Una gran part està extreta d'una sarsuela pastoral "El naixement del Salvador o la Redempció de l'esclau" d'Antoni Molins i Gelada d'Olot però amb la traducció al català del vicari ripollès Mn. Josep Parer, qui la traduí per representar-la a la seva Vila Comtal, bressol de Catalunya. Aquesta sarsuela està basada en el "Bato y Borrego" castellans.

A més a més, el text cardoní conté molts fragments de "l'Estel de Natzaret" de Ramon Pàmies i alguns del "Bressol de Jesús o En Garrofa i en Pallanga" de Frederic Soler, *Pitarra*. Ha quedat, però, un relat sense localitzar-ne la procedència. Possiblement provindria d'uns altres Pastorets o seria una addició de creació cardonina. Tot ell fa referència a la història dels personatges Samuel, Isaac, Soff i Rabadà.

Pel que fa a l'objectiu primordial d'aquest treball, que és conèixer l'origen de les diferents peces musicals, les conclusions a les quals he arribat m'han permès classificar les músiques en quatre grups o apartats.

El primer i més extens està compost per dotze peces de "l'Estel de Natzaret", per tant amb lletra de Ramon Pàmies, musicades per Mn. Llorenç Riu, de Sant Llorenç de Morunys. La nota dissonant d'aquest grup la constitueix "La cançó de la bruixa", que potser hauríem d'anomenar "La rondalla de la pastoreta". Hem pogut esbrinar que la versió que es fa actualment és de Domingo Melé, deixeble de Mn. Riu, qui fou qui portà aquestes dotze peces des de Sant Llorenç de Morunys fins a Cardona.

El segon grup inclou set peces amb lletra procedent de l'obra "El naixement del Salvador o la Redempció de l'esclau" d'Antoni Molins Gelada, traducció de Mn. Josep Parer. Pel que fa a la música, no n'he pogut esbrinar l'autoria ja que les melodies no coincideixen amb les dels pastorets de Ripoll, lloc on es representa aquesta obra. Malgrat consultar nombroses persones i alguns arxius, a Cardona no he trobat cap partitura ni font documental que me n'indiqués l'autor o autors d'aquestes peces. Sembla ser que les destrosses efectuades durant la Guerra Civil i els diversos trasllats de l'arxiu teatral han contribuït a la pèrdua d'aquesta informació.

Un tercer grup, aquest més conegut per tothom, són les cinc nades tradicionals catalanes que s'interpreten als Pastorets.

I el darrer grup. Aquest comprèn quatre peces ben diferents. La primera és "Et incarnatus est" que forma part del *Credo* de la missa, però la música no he pogut esbrinar de quin autor és ja que n'existeixen innumerables versions. La segona i la tercera són "Guerra, guerra" i "Anem al temple" amb lletra de "*l'Estel de Natzaret*" però que no fou musicada per Mn. Riu i, per tant, se'n desconeix l'autor. I la quarta peça, els "Cuplets", interpretada des de l'any 1944, són tot un reflex de la societat sociopolítica de Cardona. Llegint-los és fàcil fer-se una idea dels fets més transcendents que han tingut lloc a la vila de Cardona i al país els darrers cinquanta anys. Segons fonts orals, la música d'aquests és genuïnament cardonina, de Ramon Garrostras Cots.

Al llarg de tants anys de representació pastoral a Cardona algunes músiques han estat substituïdes per altres o directament suprimides. És el cas de "Les calderes d'en Pere Botero", "Per Maria formosa", "Ompleni el temple" i "La cançó de l'ase". Per molts cardonins, actualment aquestes peces són desconegudes o s'han oblidat, a excepció d'algunes persones grans, amb qui he pogut parlar, que les canten tot fent memòria.

D'aquestes, les tres darreres, tenen la lletra procedent de "*l'Estel de Natzaret*" i foren musicades per Mn. Riu.

La interpretació de la música ha estat diversa al llarg de tants anys. Gairebé sempre, però ha estat en directe. Primer fou interpretada per piano sol i harmòni, més endavant per les orquestres Garrostras, Torrents i Oasis. L'any 1975 es gravaren els arranjaments per cobla de Joan Roure Jané amb la Cobla Triomfal d'Igualada i la Coral Cardonina. Posteriorment, l'any 1997 es gravaren per la Cobla-Orquestra la Principal de la Bisbal. Actualment, des del Nadal del 2008, és la Banda de música de Cardona l'encarregada d'interpretar en directe aquestes músiques arranjades per Xavier Ventosa i Molner i Narcís Mellado i Mujal.

Per elaborar aquest treball he hagut de contactar amb moltes persones grans, la qual cosa crec que m'ha estat molt positiva no sols per la informació que m'han aportat sinó sobretot a nivell personal. M'he adonat que hi ha bellíssimes persones, que per mi fins ara eren anònimes, que són un veritable pou de ciència i que no dubten gens en ajudar-te i gaudeixen transmetent els seus coneixements a les futures generacions.

També he contactat amb ajuntaments, tècnics de cultura, grups de teatre... la qual cosa m'ha implicat aprendre a relacionar-me amb el món institucional, cercar adreces, telèfons, formes de contactar i de transmetre'ns la informació (correu electrònic i ordinari, fax, *Facebook*, desplaçaments,...).

La part que potser m'ha resultat més senzilla és la referent a l'obtenció de les partitures actuals ja que com a membre de la Banda de Cardona i intèrpret dels Pastorets m'és fàcil contactar amb el director i els autors dels arranjaments. Tot i així, les melodies amb la lletra a sota les he hagut de digitalitzar ja que no es trobaven en aquest format.

Que m'agradi el tema del treball crec que és un fet que m'ha ajudat a no cansar-me de buscar informació i a intentar obrir noves portes.

Crec sincerament, que fer un treball de recerca és una tasca enormement positiva i valuosa per l'aprenentatge. Cal, però, que es tracti d'un tema proper, que es pugui treballar "en viu", en directe, parlant amb les persones que ho han viscut, descobrint-ho sobre el terreny, cercant als arxius particulars... però cal, sobretot, que t'agradi, t'interessi i el visquis.

Ara queden línies obertes per una nova investigació com l'origen del fragment de text dels Pastorets que falta per localitzar, trobar un document (partitura) que assegurí que els "Cuplets" són de Ramon Garrosta, aprofundir en l'estudi de les peces que abans s'interpretaven i actualment no, descobrir qui fou l'autor de les set peces musicals dels quals la seva lletra és de "El Naixement del Salvador i la Redempció de l'esclau"...

Tot i no haver pogut esbrinar aquests últims punts esmentats, però, estic satisfeta de la informació obtinguda, de les descobertes efectuades i sobretot, i per mi el més important, de la col·laboració, l'ajuda i el suport que m'han ofert moltes persones vinculades a aquest món tan entranyable dels Pastorets.

BIBLIOGRAFIA**WEBS:**

- <http://www.pastoretsdecatalunya.cat/>
- http://ca.wikipedia.org/wiki/Els_Pastorets
- <http://www.elspastoretsdemataro.cat>
- <http://www.lateranyina.cat/>
- http://www.getacd.es/escuchar_3K1FbtR8LDM/pastorets_abraxas
- <http://www.elspastoretsdegirona.net/>
- <http://www.festes.org/directori.php?id=76>
- <http://elspastoretsdeberga.blogspot.com/>
- <http://www.eltraspunt.entitatscardona.cat/>
- <http://picasaweb.google.es/miquelccpublic/Pastorets09Cardona>
- <http://www.diariodelaltoaragon.es/NoticiasDetalle.aspx?Id=607300>

LLIBRES:

- AGUILÓ, Marià: *Inventari de l'arxiu de l'obra del cançoner popular de Catalunya. Vol. 4, fascicle 1, Part A*; Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.
- AMADES, Joan: *Costumari català, el curs de l'any. Vol.1*; Barcelona; Salvat, 1982, pàgs. 185-192.
- ANÒNIM: *Los Pastorcillos en Belén o sea el Nacimiento de Jesús Cristo, Bato y Borrego*. Igualada; Impr. Joaquín Jover, 1844. 1a edició.
- AYATS ABEYÀ, Jaume: *Explica'm una altra cançó: Tió, Nadal i Reis*. Toc de Gralla, vol. 2. Barcelona; R. Dalmau, 2009. Pàgs. 42-47.
- BAJONA I PINTÓ, Mn. Francesc: *Obra musical de Mn. Llorenç Riu (1871-1946)*. Parròquia i Ajuntament de St. Llorenç de Morunys i l' Institut d'Estudis Ilerdencs, Fundació Pública de la Diputació de Lleida, 1996. Pàgs. 9-14
- BAJONA I PINTÓ, Mn. Francesc: *Op. cit.*, pàgs. 538-557.
- FOLCH I TORRES, Josep M^a: *Els Pastorets o l'Adveniment de l'Infant Jesús*. Barcelona, Ed. Millà, Catalunya Teatral, 1992.
- MOLINS I GELADA, Antoni i trad. de PARER, Mn. Josep: *El Naixement de Jesús i la Rendició de l'esclau*. Text cedit pel grup de teatre "La Teranyina" de Ripoll.
- PÀMIES, Ramon: *L'Estel de Natzaret*. Barcelona. E. Millà, Catalunya Teatral, 1989.
- PRAT, Joan i CONTRERAS, Jesús : *Les Festes Populars*. Vol.2 de Coneguem Catalunya – La llar del llibre; Romero, 1982, pàgs. 40-42.
- *Programa Festa Major de Cardona 1999*, Ajuntament de Cardona, Pàgs. 29- 52
- *Programa Festa Major de Cardona 2007*, Ajuntament de Cardona, Pàgs. 8- 10

- ROMEU FIGUERAS, Josep: *Les Nades Tradicionals, segles XIV a XIX, estudi i crestomatia*. Vol. 5. Barcelona; Barcino, 1952. pàg. 94.
- ROMEU FIGUERAS, Josep. Op. cit., pàgs. 107-108.
- SÁNCHEZ FÀBREGA, Francesc: *Recull de Cuplets dels Pastorets de Cardona dels anys 1960 – 1995*. Recull particular.
- SOLER, Frederic (Pitarra): *El Bressol de Jesús o En Garrofa i en Pallanga*. Barcelona, Ed. Millà, Catalunya Teatral, 1991.

ENREGISTRAMENTS:

- *100 anys de Pastorets a Cardona (1900-2000)*. Gravació de la Principal de la Bisbal. [enregistrament sonor]
- *Músiques de Mn. Llorenç Riu* [enregistrament sonor]
- *100 anys de Pastorets de Ripoll (1898-1998)*. “*El Naixement del Salvador o la Redempció de l’esclau.*” [enregistrament sonor]

FONTS ORALS, COL·LABORACIONS I AGRAÏMENTS:

- Francesc Sánchez Fàbrega (Paco Sánchez)
- Maria Serra Duocastella (Maria Moreno)
- Grup de Teatre “La Teranyina” de Ripoll. Especialment a Núria Gayolà.
- Grup de teatre “el Traspunt” de Cardona. Especialment Mª Rosa Moya Herrerías i Josep Bascompte Reig.
- Membres de la sala “Cabañes” de Mataró. Especialment a Anna Gené.
- Narcís Mellado Mujal
- Xavier Ventosa Molner
- Joan Pelfort Ribera
- Esther Esquius Casahuga
- Roser Clusellas Macià i família Clusellas Melé
- Família Garrosta
- Elena Ribera Solé
- Marcel Comellas Altés
- Joan Vidal Requena
- Pep Haro, Elena Pelegrín i Nel·la Muñoz
- Elisabeth Sánchez i Miquel Prat

Vull agrair personalment a totes aquestes persones, que amb més o menys dedicació, informació i material tramès, m’han ajudat a tirar endavant aquest treball. A tots, moltes gràcies!

LA MÚSICA DELS PASTORETS DE CARDONA
ANNEX 1: RECVLL DE CUPLETS
DES DE L'ANY 1960 FINS AL 2010

Recull de cuplets cantats des de l'any 1960 fins l'any 1995.

1960-1989 Secció d'Esplai Cardonina

1989-1995 Grup d'Esplai "El Traspunt"

Amb anterioritat a aquestes dates foren cantats, per la Secció Recreativa del Patronat Obrer de Sant Josep, molts altres cuplets dels quals no n'hi ha constància.

La versió actual d' Els Pastorets es va estrenar el Nadal de 1944 amb l'Orquestra Garrostras, de la qual n'era director- i autor de la part musical dels cuplets- en Ramon Garrostras.

Aquests cuplets han estat recollits i endreçats, en el decurs de trenta-cinc anys, per Francesc Sánchez i Fàbrega (*Paco Sánchez*). Ell fou el primer Bato a interpretar-los.

**Atenció que vull contar-vos
un estudi molt modern,
sobre allò que hem pogut veure
als armaris de l'infern.**

Mossèn Domeque ja ens mira
volent dir: "Ja n'hi ha prou"
i a aquest si que hem d'obeir-lo
tant si es vol com si no es vol.

**Puig allí s'hi veuen coses,
que són tant excepcionals
que hem quedat tant l'un com l'altre
enfavats com animals.**

Dispensin senyors si ara
acabem nostre cantar
perquè la gana ens fa córrer
i ens en hem d'anar a sopar.¹

***És un fracàs com un cabàs
a l'infern caure de nassos,
és un fracàs com un cabàs
a l'infern caure de nas.***

***Perquè allà no estan mai grassos
ningú canta, ningú riu,
i és perquè els d'aquella casa
són costelles a la brasa (bis)
i patates al caliu.***

Allà dins l'Arrendatària,
de cerilles no hi té res,
jo no vaig gastar cap misto
perquè tot estava encès.

Del ditxo "Deixa'm encendre"
no en sentireu a parlar,
perquè enlloc d'aquesta frase
diuen "Deixa'm apagar".

És un fracàs com un cabàs...

¹ S'ignora la data en que aquest cuplet va ser cantat. Mn. Domeque va morir la nit de Reis de l'any 1960.

1960 - 1961

NADAL

Volem contar-vos amb gràcia
el que passa amb el comerç,
puig s'observen unes coses
que nosaltres no hem entès.

He trobat un bon sistema
per collir sense sembrar
i si el secret em guardessin
els hi voldria explicar.

Hi ha un Boix que arregla rellotges,
una Capsa que ven pa,
un Capellà fa espardenyes
i un Pinallet pinsos fa.

Quan veig una noia guapa
me li vaig a declarar,
ella em dóna carabassa
i jo la venc al mercat

CAP D'ANY

En Jaumet va dir als del barri:
" Vos regalo aquests gegants",
però tancats com els té ara
ha enganyat a xics i grans.

Un pagès de Clariana
a Barcelona va anar
per comprar-se un paraigües
perquè no en tenia cap.

Doncs els que els porten ja diuen
que no saben caminar,
si poden sortir algun dia
no sabran pas de ballar.

El comprà i va dir: "Dispensi,
ja me'l pot embolicar
perquè veig que es posa a ploure
i se'm podria mullar.

REIS

Un dia baixant de Sorba
vaig sentir un pinsà mec
i era un fotuda vella
que escanyava al Ton Grauet.

Ara que els lloguers s'apugen,
un amic meu d'un quint pis
em va dir que el propietari
l'havia apujat un xic.

Ara si que l'hem fet bona
si no ens pot servir més pa,
doncs la gent d'allà aquell barri
a cal Capsu haurà d'anar.

Així si tant alt estaves
i encara t'han apujat
digues que tindràs de viure,
naturalment, al terrat.

1961 - 1962

NADAL

Allà dalt veig una noia
que em mira de fit a fit
i tot rient sembla que digui:
“Ai! Bato que ets eixerit”.

Ai! noieta ressalada
si em volguessis per marit,
no te'l creguis minyoneta
que encara fa pipí al llit.

De cançons i de follies
us en direm més de mil,
les traiem de la butxaca
estacades amb un fil.

Però com l'hora és avançada
i se'ns refreda el sopar,
passin senyors bones festes
i ben feliç el nou any.

CAP D'ANY

La vida està ja que espanta
de tant carota que està,
els torrons a cent- cinquanta
i el demés si fa o no fa.

Si és el porc i la vedella
quasi no els podem tastar,
doncs amb el jornal que es cobra
no n'hi ha per començar.

Ai! ninetes cardonines
jo us *daré* un consell molt bo
sobre els que quan van a missa
sols dobleguen un genoll.

No en vulgheu cap per casar-vos,
no en vulgheu cap noies, no,
perquè tenen la fe morta
i un mal gra a l'altre genoll.

REIS

Fumadors aneu alerta
que el fumar costa molts rals,
i això sí que és cosa certa
que encomana tots els mals.

Un dia en una *paquetilla*
un fumador va trobar
tres varilles de cotilla
i un barret de capellà.

Aquest estiu a trenc d'alba
a passejar vaig sortir,
vaig trobar una *minifalda*
que em va fer bullir el tupí.

Les seves cames garrelles
lletges eren com d'un bou
semblaven unes graelles
llençades al Camí Nou.

1962 - 1963

NADAL

Borrego mira la sala
i contempla-la enfavat,
totes les noies em miren
perquè sóc tan ben plantat.

Et mira la Marieta
i també la Montserrat,
ai! noia estàs arreglada
si te'n has enamorat.

A la nostra bella vila
tant si vols com si no vols,
els preus pugen cada dia
del vi, oli, carn i ous.

I si prest no hi posen mida
en aquesta inflació,
haurem d'estrènyer cotilla
i de tot fer restricció.

CAP D'ANY

En aquest ja *ditxos* poble
les coses han canviat tant,
que al veure com són les mosses
la xicota jo he deixat.

Avui dia totes les noies
s'han vestit amb un casquet,
però jo els asseguro
que han perdut un cargolet.

El senyor director ens mira
volent dir que ja n'hi ha prou,
i a aquest si que hem d'obeir-lo
tant si es vol com si no es vol.

Ara la gana ens fa córrer
i ens en hem d'anar a sopar,
vigileu aquests carrers
per tal de no relliscar.

REIS

De noies fines i guapes
bé n'hi ha en aquest saló,
però cap de tant graciosa
com la que hi ha a aquest cantó.

Veient-la tant ensucrada
i amb aquest mirar tant dolç,
em ve el desig de ser mosca
per tastar tanta dolçor.

De xafarders a Cardona
en corren per tot arreu,
aquests critiquen les festes
i els veiem per on aneu.

Però ells sempre al darrere,
i no foten pas mai res,
surten quan tot és de gratis
i s'afarten pels carrers.

1963 - 1964

NADAL

Noies esteu ben alerta
que en Borrego ha decidit
buscar-me una pubilla
que em vulgui per marit.

Hi ha una colla de solteres
que totes busquen marit,
diuen que per elles soles
tenen massa gran el llit.

Tot l'estiu no fa altra cosa
que ploure a bots i barrals,
s'han omplert pantans i basses
i corren els xaragalls.

Per això es fan tantes llenegues,
rovellons de bo, de bo,
i darrera de tanta aigua
ha vingut la restricció.

CAP D'ANY

Planxes i deixetadores
a les cases prou n'hi ha,
i avui sembla que les dones
ja no vulguin treballar.

De la *tele* i de novel·les
a totes podeu parlar
el que sí és cosa certa
que quasi cap sap de cuinar.

Aquest any aquí Cardona
de l'aigua ens hem de queixar
amb la quina ens subministren
no es pot pas fer el menjar.

L'aigua de la Font del Vall
tarda molt temps a rajar,
i la gent que hi fem cua
ja ens comencem de cansar.

REIS

Aquest gran Centre Catòlic
l'hem deixat abandonat,
perquè si mireu enlaire
de cortines prou n'hi ha.

És una pena terrible
que amb els grans actors que hi ha,
que no es trobin voluntaris
per poder-lo netejar.

El President que governa
això tot ho arreglarà,
ja que és home que molt pensa
i solució hi trobarà.

Tots els còmics de neteja
i aviat tot brillarà,
de nou el Centre Catòlic
tornarà a ser tal com cal.

1964 - 1965

NADAL

El nostre equip de futbol
està molt ben entrenat,
que quan el veiem que juga
quedem tots bocabadats.

L'altre dia a Sant Vicenç
van anar-hi preparats,
i els van fer deu gols pels nassos
i els nostres no en van fer cap.

Que a Cardona passen coses
això ja tothom ho sap,
sobre l'arbre de la Fira,
ara us voldríem parlar.

Doncs resulta que aquest any
com heu vist no l'han posat,
perquè la fusta va cara
i no l'han pogut pagar.

CAP D'ANY

Quan Déu creà el primer home
companyia l'hi donà,
li va treure una costella
i la dona va formar.

Si és feta d'una costella
no ens té pas d'estranyar
que la dona sigui sempre
un os de mal rossegar.

El passat seixanta-quatre
ha sigut any molt mogut,
de twist i de bossa -nova
per tothom n'hi haurà hagut.

De rector, monges i alcalde
vàrem fer liquidació,
esperem que els que hi ha ara
s'ho prenguin amb il·lusió.

REIS

Cardona està molt queixosa
de ses línies i centrals,
per telefonar a Sùria
et surten els cabells blancs.

En l'any seixanta-cinc
tot això ho arreglarem,
per poder parlar amb un *puesto*
valdrà més anar-hi a peu.

Hi ha una fàbrica aquí dalt
que fa un any que es va parar,
els obrers encara corren
perquè tenen de cobrar.

Han seguit molts advocats
i tots diuen el mateix:
"Un vint per cent per a nosaltres
i el que quedi per als obrers".

1965 - 1966

NADAL

Treballar molt perjudica
i fa malbé la salut,
si no anem a veure el metge
acabarem tots fotuts.

En Borrego ja fa panxa,
en Bato es torna vellet,
i el dimoni ja és ben *calvo*
de tant rumiar cuplets.

Desitgem al Rector nostre
bones festes de Nadal,
un feliç i bon any nou
sent Vicari General.

Un de nou han de nombrar-ne
perquè sense no ens quedem,
de Torà podrien portar-lo
doncs aquell ja el coneixem.

Distingida clientela
que esteu en aquest local,
desitgem a tots vosaltres
bones festes de Nadal.

El canvi de les butaques
com veureu ja està acabat,
doncs nosaltres fa molts dies
que anem a dormir molt tard.

CAP D'ANY

El *matadero* Badia
la *fachada* ha il·luminat,
per celebrar la diada
del gran pleit que va guanyar.

Tanta llum hi ha instal·lada
que a alguns ha enlluernat,
que els recordar-los-hi tal cosa
sembla que els hagi cremat.

Mossèn Florenci un bon dia
una idea va tenir,
de portar-nos les campanes
que ara no ens deixen dormir.

És tan fort el que ara toquen
que tothom està emprenyat,
que en lloc de sentir les hores
sembla que passa un ramat.

Un conjunt amb alegria
fa poc temps es va formar
tres guitarres, bateria
i un saxo com no n'hi ha.

Una noia els escoltava
i les ungles es menjà,
després al arribar a casa
va deixar tot el sopar.

REIS

Els negocis a Cardona
mai ni mai s'acabaran,
aquí dalt hi ha una fàbrica
que el Codina va comprar.

L'obraensem que és molt bona
i ell ho vol ben arreglar,
però com que a alguns molesta
finestres els fa tapar.

Que a Cardona es progressa
això ningú ho pot dubtar,
doncs el *muro* de la Fira
sembla que es vol acabar.

Mataderos i vivendes
sembla que al fi *lograrem*,
i sols falta que els del cine
altra volta arrepleguem.

Uns senyors d'aquí Cardona
un gran pleit van planejar
contra un gran *matadero*
en aquest poble instal·lat.

Després d'una gran batalla
que durà més de cinc anys,
botifarres i salsitxes
sens temor ja en sortiran.

1966 - 1967

NADAL

Aquí dalt hi ha una fàbrica
que fa poc es va comprar,
però com que hi ha algunes queixes les
finestres han tapat.

Els productors que hi treballen
de fred no n'hi passaran,
com segueixi així la cosa
fins la porta els tancaran.

L'altre dia una gitana
en Bato es va trobar,
i va dir-li: "Saleroso,
el futur jo et vull contar.

La dona que tu enamores
no li faltarà de *nà*,
sempre en tu tindrà un gran *hombre*
per poder-li rentar els plats."

Avui quan aquí venia
una noia m'he trobat,
que a les cames presumia
mitges amb un gran reixat.

Jo que havia pensat sempre
que per poder allunyar el fred,
feia falta que a la roba
no hi hagués cap foradet.

CAP D'ANY

A Cardona tenim orgue
d'aquells que fan molt bon so,
això sí que ens meravella
doncs no hem vist mai res de bo.

De llaunes i de fustetes
hem de fer una ampliació,
preparin bé les butxaques
i donin com més millor.

De Pastorets a Cardona
aviat ja no se'n faran,
doncs sempre som els mateixos
els que anem aquí aguantant.

Cada any hi falten més coses
i artistes per actuar,
les persones que aquí falten
no es volen trencar el cap.

D'obres en el nostre poble
ara sí que n' anem bé,
doncs han fet molts carrers nous
però els hauran de tornar a fer.

Aquí darrere els Catòlics
s'hi ha fet ja uns quants forats,
inclús n'hi ha un que hi cabrien
més de dos o tres-cents gats.

REIS

El gran *muro* de la Fira
sembla que ja s'ha acabat,
però les obres d'aquest poble
mai ni mai s'acabaran.

Del Portalet ni parlar-ne,
un hort hi ha que ens fa ballar,
petit hort de la Paresa
que no el podem expropiar.

Si el diumenge vas a missa
molts negocis sentiràs,
des de tots els porcs més grossos
fins els més xics trobaràs.

Per Nadal me'n vaig anar-hi
i endarrere vaig tornar,
per anar tot ben depressa
un negoci jo muntar.

Tant aquest poble prospera
que una pista tenim ja,
on la quitxalla s'esmera
per aprendre a patinar.

No fa molt hi va haver un jove
que dels consells no en feu cas,
es posà uns patins i prompte
va sortir sens pell al nas.

1967 - 1968

NADAL

A l' infern molt s'estranyaven
del que passava a Madrid,
doncs al Barça el comparaven
més dolent que el Real Madrid.

Al sentir-ho per la radio
en Satanàs va exclamar:
"He de canviar-me el *catxarro*
que aquest em vol enganyar".

En el *muro* de la Fira
hi ha fet un gran mirador,
i tot el poble ho admira
doncs és bonic de debò.

El que sols ens falta ara
és treure pols i fanguet,
que s'asfalti aquella plaça
i que estigui sempre net.

Es passegen i els agrada
contemplar els aparadors,
si algun jove amb elles bada
li diran que és un mocós.

Les noies que ara m'escolten,
noies que es volen casar,
si un manobre s'enamora
no el deixeu pas escapar.

CAP D'ANY

Hem estrenat llum molt bona
que a tots ens ha enlluernat,
quan en veus encendre una
s'apaga la del costat.

Res d'espelmes ni *carburos*
fins els *mistos* hem llençat,
ja tots anem sens apuros
a comprar a l'economat.

Les autoritats del poble
moltes obres volen fer,
començar no els costa gaire
però no acaben mai més res.

El camí de les colònies
diuen que l'asfaltaran,
però amb la marxa que ara porten
ni el dos mil l'acabaran.

De l'aigua no cal parlar-ne
que ens l'han apujada molt,
sort en tenim de les goteres
que hi posem tots els perols.

Impossible és arreglar-les
de car que s'ho fan pagar,
els sols cobren a quaranta
i a vuitanta et fan pagar.

REIS

Ara el *muro* de la Fira
per a alguns té utilitat,
doncs els serveix de tribuna
sens pagar localitat.

El futbol anirà a l'aigua
mentre hi hagi espectadors
que aprofitant-se dels altres
el vegin del Mirador.

L'augment que Cardona mostra
això no es pot pas dubtar,
certa gent d'aquí aquest poble
diu que no es volen casar.

Com segueixi així la cosa
no sé com s'acabarà,
doncs que els avis seran pares
i els que vindran Déu dirà.

L'ajuntament de Cardona
el poble ha il·luminat,
ha tret les *faroles* velles
i noves les ha posat.

Després d'aquesta millora
podeu veure el resultat,
de vella en cremava alguna
de nova no en crema cap.

1968 - 1969

NADAL

L'altre dia una conversa
pel carrer o vaig sentir,
sobre *algo* que ens afecta
tant a vostès com a mi.

Parlaven d'una piscina
que volien construir,
ara sols és necessari
que trobin prompte el camí.

Els cardonins som molt porcs
això fa temps que se sap,
i parlar de la peixera
ens ho podria il·lustrar.

Doncs per cert que està ben plena
de papers, de rocs i fang,
per tenir-la així arreglada
val més no tenir-ne cap.

A la Fira hi ha un gran arbre,
disset metres diu que té,
les bombetes són a *centes*
i vint rotllos de paper.

Diu que ara passades festes
el duran al carrer Brut,
doncs fins que el tornin a treure
llum tot l'any hauran tingut.

CAP D'ANY

Parelletes ja promeses
decidiu-vos a casar,
doncs de pis se'n troba sempre
el que falta és el pagar.

Per l'assumpte de moneda
no hi heu pas de patir gens,
de porcs poseu-ne una granja
i els calers tindreu a cents.

Molt parlen del *desarrollo*,
també de l'austeritat,
però nosaltres som d'un polo
que sols volem un bon plat.

Aquest any que avui comença
no sé com s'acabarà,
però voldríem que la teca
acabés ja de pujar.

A Cardona una piscina
ja fa temps volien fer,
la cosa ha anat a l'aigua
sense sapiguer perquè.

Esperem que tot s'arregli
si pot ser abans de l'estiu,
i acabar d'una vegada
d'anar-se'n a banyar al riu.

REIS

L'ajuntament de Cardona
pocs *quartos* varen guanyar,
fou qüestió de la piscina
que no ens hi hem pogut banyar.

Aquest any sens poder anar-hi,
el que ve ja en parlarem,
com segueixi així la cosa
llavors sí que suarem.

A Cardona passen coses
que fins fan esgarrifar,
doncs en Bato i en Borrego
en un cas es van trobar.

Passejàvem sense pressa
per allà el carrer Mercat,
i ens vàrem trobar una noia
que li han escurçat el nas.

Ara sí que gastem llana
per jerseis i per barrets,
doncs resulta que les noies
ja totes porten casquets.

En *el Plan de Desarrollo*
això no hi entrava pas,
doncs hi havia un punt que deia:
"La llana pel matalàs".

1969 - 1970

NADAL

Una piscina a Cardona
esperem petits i grans,
però si volem refrescar-nos
tots al Toll dels Capellans.

L'Ajuntament d'aquest poble
potser s'hauran enfadat,
més senyors misericòrdia
estem dient la veritat.

Aquest any que ara s'acaba un ministre
ens va dir
que tornaria a Cardona
per un deure complir.

Si la cosa és ben certera
i no hi ha complicació,
amb mal de caps i ministres
el fi tindrem Parador.

Que Cardona molt progressa
hi ha força gent que ho sap,
doncs en Bato i en Borrego
a la Lluna van anar.

Quan nosaltres arribàvem
tothom ens va preguntar,
i nosaltres contestàvem
a la Lluna és tot de franc.

CAP D'ANY

Que a Cardona hi corren duros
això no es pot pas dubtar,
doncs n'hi ha uns de Manresa
que se'ls volen emportar.

Caja de Ahorros de Manresa
sucursal ens vol posar,
paguen ells uns interessos
que mai més podrem cobrar.

Ens volien fer una piscina
i ara ja no ens la faran,
doncs s'han quedat l'aigua a Berga
i ara no ens podrem banyar.

Solució hem de buscar-hi
per a poder-nos rentar,
tindrem d'anar fins a Berga
i allà ens ho faran pagar.

Tres que van anar a la Lluna
un en va tornar engrescat,
de posar-hi un negoci
doncs allà no n'hi ha cap.

Preguntant-li: "De què es tracta?"
"D'una granja", contestà
perquè diu que allà a la Lluna
de moment no n'ha vist cap.

REIS

A la corba Santallúcia
grans faroles hi ha posat,
i seguint la carretera
fins dalt a l'economat.

L'obraensem que és bona
si a dalt pogué arribar,
peròensem els d'aquell barri
que amb un lot haurem d'anar.

Cardona avui es lamenta
de la poca sort que té,
la raó es fonamenta
amb els fets que ara us diré.

Aquest any no tenim arbre,
ben just va que tinguem llum,
el Parador ha anat a l'aigua
i els pisos són massa lluny.

A les obres de la Fira
un gran pla hem de muntar,
i això si que és una ganga
que no sabem explotar.

Grans i bons camps de patates,
moltes vaques i un ramat
podrien ser per Cardona
símbol de prosperitat.

1970 - 1971

NADAL

L'aigua del riu baixa bruta
tot el poble està enfadat,
si de gent se'n banya poca
aquí va la novetat.

Aquest any tindrem piscina
i el jovent tot hi anirà,
serà molt millor que el cine
i veurem molt bacallà.

Ja tenim mitja piscina
i la Fira han asfaltat,
i també una discoteca
per anar-hi a disfrutar.

L'altre dia una parella
va anar-hi a ballar,
els varen dir: "Aproveu-vos
que aviat ens faran tancar."

Prompte tindrem grans jardins
i veurem grans empedrats,
fiqueu-vos per Fira endins
però vigileu els forats.

Els paletes de la Fira
cal que acabin ben aviat,
perquè si algú no es pira
prou que el trobaran glaçat.

CAP D'ANY

No en farem pas grans pregons,
tant sols us volem parlar
de les cases i els balcons
que en Vilella ens farà.

Cardona tindrà riquesa,
creixerà poc a poquet,
amb els *cuartos* de Manresa
i els pinsos del Pinallet.

Cardona a les set del vespre
sembla un poble desterrat,
s'ha perdut tot l'entusiasme
i les ganes de voltar.

Per fer tornar l'alegria
això es tindrà d'arreglar,
amb l'Ajuntament d'empenta
i amb ganes de treballar.

Diuen que canvien l'alcalde
mal de caps no en faltaran,
són els propis del seu càrrec,
els d'un ciutadà important.

Planyem tots a aquest bon home
no sabem qui posaran,
però que hi posin el qui vulguin
doncs tots ho faran igual.

REIS

Quasi no tenim alcalde
això ja tothom ho sap,
veurem si el qui el relleva
ho agafa amb tant grat.

Senyor Francisco Gener
el poble ens heu arreglat,
esperem que el que s'hi posi
ho prengui amb voluntat.

Ara Cardona prospera
i és un poble avançat,
perquè els del ministeri
hi ha abocat el sac.

Fan Parador de Turisme,
piscina municipal
i uns pisos que semblen granges
cap aquí al cantó de dalt.

Aquest estiu la piscina
diuen que s'acabarà
i quan la calor apreti
tothom s'hi podrà banyar.

Si a acabar-la no s'afanyen
tindrem de fer com abans,
haurem d'anar a banyar-nos
allà al Toll dels Capellans.

1971 - 1972

NADAL

Aquest any allà la Fira
molt bonic ho han deixat,
tot un avet dels de muntanya
tot molt ben il·luminat.

Llàstima de les bombetes
que allà hi han col·locat,
valdria més que les possessin
pels carrers d'alguns veïnats.

Per Sant Joan un bon dia
molta calor ens va fer,
vam estrenar la piscina
puig l'acabaven de fer.

Banyadors i bons bikinis
per tot arreu bé n'hi ha,
ajaçats a la gravilla
estovant el bacallà.

L'home del temps ens enganya
en el temps que diu que farà,
el vent diu que és de llevant
i la borrasca al mercat.

L'altre dia a cal Borrasca
a sopar vàrem anar
i ens van dir que ja no hi era
puig s'havia desplaçat.

CAP D'ANY

De que Cardona prospera
això a la vista està,
doncs ja tenim un *urbano*
per el trànsit controlar.

El *urbano* del Rastrillo
als turistes els dirà:
"Per aigua aneu a Berga
i per metges a Palà."

Borrego digues perquè
els cardonins fumen *puros*
i tots duen la cartera
que ja no hi caben més *duros*.

Ho diré sense entrebancs:
"Som la vila dels *calers*,
cinc caixes i quatre bancs
i encara en vindran dos més.

Cada dia fan més *pantanos*
i centrals per llum donar,
i sempre anem a les fosques
i espelmes hem de gastar.

Entre restriccions i taxes,
lleï del timbre i preu dels ous,
l'obrer queda amb la carcassa
si no apugen prompte els sous.

REIS

De l'*acera* del Rastrilo
quin gran tema per parlar,
doncs només hi ha dotze metres
que s'hi pugui ben passar.

Puig la Caixa de Manresa
és qui ho haurà d'arreglar,
l'Ajuntament de Cardona
això no ho pot pas pagar.

El món està ja que espanta
de la manera que està,
i les dones amb la *maxi*
ens ho acaben d'arreglar.

L'any passat la *minifalda*
molta fama va tenir,
aquest any la *maxifalda*
que és la moda d'en Dalí.

En Borrego i en Bato
desitgem per tots vostés
hagin passat bones festes
de Nadal, Cap d'Any i Reis.

Els demanem que ens perdonin
si algú s'ha molestat,
ens en anem cap a casa
i aquest *cueto* s'ha acabat.

1972 - 1973

NADAL

L'Ajuntament d'aquest poble
moltes coses va acabant,
de les obres de la Fira
algo hi ha per criticar.

Ara ja tenim la Fira
arreglada i força bé,
però al cap davall hi ha una estrella
que a tots riure ens ha de fer.

Les obres d'aquí Cardona
cada any hem de criticar,
doncs no fa pas gaire estona
en renegava Satanàs.

L'altre dia diu que anava
corrent pel carrer Mercat,
i a l'*acera* del Rastrillo
les banyes hi va deixar.

Veterinaris en aquest poble
ja n'hi ha sobradament,
però només hi ha dos metges
per atendre a tanta gent.

Un metge va intentar vindre
i els altres li varen dir:
"Queda't, queda't aquí el poble
si de gana et vols morir".

CAP D'ANY

La piscina de Cardona
perd aigua per tots costats,
al matí està ben plena
i el vespre ja s'ha buidat.

Si la cosa no s'arregla
em sembla que l'any que ve,
tindrem d'anar a banyar-nos
al canal del Paperer.

A la vila de Cardona
aquí baix en un carrer,
d'això no fa molta estona
hi corria en Lluçifer.

De tant esverat que anava
corrent pel carrer Cambres,
amb les pedres a topat
i allà s'ha deixat les banyes.

Cent- vuitanta són les *peles*
que nosaltres hem pagat,
per passejar per la Fira
doncs ara l'han arreglat.

L'Ajuntament de Cardona
potser que s'hagi enfadat,
més, senyors, misericòrdia
doncs és la pura veritat.

REIS

Cardona està molt queixosa
de ses línies i centrals,
per telefonar a Solsona
els surten els cabells blancs.

Aquest any que ara comença
l'automàtic posaran,
ompliu-vos bé les butxaques
perquè molt les buidaran.

Que Cardona es modernitza
cada dia més i més
un Parador volen fer-nos
per anar-hi a gastar els *calers*.

Passarà com la piscina
molt de *cuento* hi haurà hagut,
però si voleu atipar-vos
aneu al Pi de Sant Just.

Perquè la gent no traguessin
la *basura* al carrer,
l'Ajuntament de Cardona
va fer sortir el pregoner.

Però en aquests dies n'hi ha molta
i perquè fes més pudor,
els veïns els fou més fàcil
no fer cas d'aquell pregó.

1973 - 1974

NADAL

El cafè del Patronat
ha fet ja renovació,
el conserge han canviat
per un músic de debò.

L'Hernández amb clarinet
Borrego tu tens raó,
igual et farà un concert
que et servirà vi del bo.

Una empresa de Cardona
dos- cents pisos començà,
per unes tantes famílies
que tenien d'arribar.

Els *grangistes* de la vila
molt en varen protestar,
dient que no els ocupessin
que porcs hi volien posar.

L'Ajuntament de Cardona
fa les coses tal com cal,
ha guarnit molt bé la Fira
amb un arbre de Nadal.

En altres llocs de la vila
no s'hi gasten els *calers*,
amb quatre bombetes xiques
guarneixen tots els carrers.

CAP D'ANY

Cardona té un gran castell
tots en coneixem la història,
i els que som nets de clatell
ara ens ve això a la memòria.

Quan parlen del Parador
per si es fa o si no es fa,
vegem si tindran raó
quan diuen que gran serà.

Pengen aquí unes cortines,
que pengen sens cap raó,
les butaques foradades
i no hi ha calefacció.

Però si això a algú li pica
com es pot ben suposar,
alerta al sortir la porta
que ens podrien estovar.

D'escaroles i verdures
ara no en podrem menjar,
doncs les finques de les Hortes
ja no les poden regar.

Ben sec baixa el Cardener,
l'Aiguadora encara més,
per això avui en dia
tothom marxa de pagès.

REIS

Cardonins estem queixosos
del fangueig que hi ha als carrers,
i aquestes coses ens passen
perquè mai ningú diu res.

D'obres aquí a Cardona
prou se'n fan i se'n faran,
però, senyors, tingueu paciència
Déu sap quan s'acabaran.

Les obres del nostre poble
sempre hem de criticar,
de les de l'Ajuntament
ara us anem a parlar.

L'*Hogar del Jubilado*
nostres vells podran anar,
val més que es quedin a casa
si no es volen aviciar.

Aquest any diuen que en Bato
se'l veu un xic apagat,
i és que per una desgràcia
el dit xic ell s'ha trencat.

Això no té importància
i no t'hi has d'amoïnar,
mentre el del mig s'aixequi
res no t'ha de preocupar.

1974 - 1975

NADAL

Dels que van anar a la Lluna
un en baixava esverat,
bombetes allà encenia
i no n'hi cremava cap.

Enfadat ell preguntava
si eren de cent vint-i-cinc,
i els de FECSA contestaven:
"Totes són de dos-cents vint".

El qui vingui aquí a Cardona
per les festes de Nadal,
que porti la *fiambrella*
que si no, no soparà.

A cal Perico fan festa,
a cal Borrasca també,
el que no ha sopat a casa
haurà de sopar al carrer.

Per celebrar aquestes festes
de *cuartos* ja no n'hi ha,
te'n vas a la discoteca
i així almenys podràs ballar.

El que hi ha estat assegura
que allà s'hi està molt bé,
però si fan sempre aquests preus
val més quedar-se al carrer.

CAP D'ANY

A Cardona molta gent
una pesta hem agafat,
i és una cosa que els metges
no han pogut treure del sac.

Això és culpa de les aigües
que baixen pel Cardener,
com que la gent som com som
hem pensat que és un femer.

L'any passat aquí a Cardona
els carrers van aixecar,
per passar-hi el telèfon
i poder així parlar.

A l'empedrar-los de nou
tan prim ho varen deixar,
que amb el ressò de les veus
ja s'han tornat a aixecar.

L'altre dia a casa el metge
una noia es visità,
diu que patia del fetge
i per això se n'hi va anar.

Pren caldo sense pastilla
és el que el metge va dir,
i afluixa't bé la cotilla
si no vols prompte morir.

REIS

Els de FECSA l'altre dia
la llum varen canviar,
però abans unes persones
els van anar a denunciar.

Els motors i les neveres
al canvi no hi entren pas,
sols et donen cinc bombetes
i el *resto* ja el pagaràs.

La pujada del Castell
molt bonica l'han deixat,
però el nostre Camí Nou
talment sembla s'hi ha cagat.

L'únic bo que aquí teníem
per anar-hi a passejar,
tant l'han volgut ara estrènyer
que un de sol no hi pot passar.

Que Cardona es modernitza
això sí que queda clar,
doncs les noies de la vila
unes botes s'han comprat.

Ara amb la *minifalda*
i les botes de soldat,
només hi trobo un defecte
que semblen gats escuats.

1975 - 1976

NADAL

Distingida clientela
que esteu en aquest local,
desitgem a tots vosaltres
bones festes de Nadal.

El canvi d' Els Pastorets
al fi sembla s'ha lograt,
agraïrem de la parròquia
que siguin del seu grat.

Tot solet sens la Ramona
el Pepito jo he trobat,
fent el viatge de nuvis
per la Rambla passejant.

"I que n'has fet de la núvia?"
tot veient-lo he preguntat.
"L'he deixada allà al Rastrillo
quan a l'auto m'he ficat".

Deien que una gitana
per televisió va dir
que el *gros* de la loteria
havia de tocar aquí.

Es sortejaren els números
i a Granollers se'n va anar,
però el que és aquí a Cardona
no l'hem pogut olorar.

CAP D'ANY

Moltes queixes sobre FECSA
aquest any hi ha hagut,
sobre els *pagos* dels impostos
que ens han fet anar de cul.

L'altre dia una senyora
a queixar-se se'n va anar,
i els de la llum contestaren
que tot ho havien *enxufat*.

Si aquest local l'arreglessin
no aniria malament,
podríem fer moltes coses
i venir-hi molta gent.

La Junta fa temps que en parla
però no es comença mai res.
Tenim buides les butxaques
i ens fan falta molts diners.

Aquest any aquí a la Fira
molt bé ens han engalanat,
però al capdavant hi ha una estrella
que mira així de costat.

Pels carrers i per les places
molts senyals hi ha posat,
ens les han omplert de discos
per no poder-hi aparcar.

REIS

Per veure les Velles Glòries
les esposes han sortit
i a totes els cau la baba
contemplant els seus marits.

Veig la Maria d'en Bato,
l'Antònia del Satanàs,
la Carmeta d'en Borrego
més enllà que treu el nas.

Borrego mira la sala
i contempla-la extasiat.
Totes les noies em miren
perquè sóc tan ben plantat.

Em mira la Francisqueta,
em mira la Pietat
i les filles del dimoni,
Rosa Mari i Montserrat.

Pitonissa xafardera
el qui ho diu no està "manel",
has estat tant embustera
que a la gent has pres el pèl.

De contents passant l'estona
tothom deia pels carrers:
"La grossa serà a Cardona",
però al final a Granollers.

1976 - 1977

NADAL

El jovent d'aquí a Cardona
diuen tots que es deixaran
un bigoti com l'Iñigo
i barba com Sandokan.

Els barbers del nostre poble
no sé pas com s'ho faran,
entre barbes i melenes
tots de gana es moriran.

Fa uns quants anys aquí a Cardona
s'augura prosperitat,
doncs un Parador Turístic
i Loteria han posat.

El que dic és cosa certa,
altres ja ho han ensumat
i a cada carrer del poble
una Banca s'hi ha instal·lat.

El cafè i la gasolina
s'han apujat molt de preu
i els que anaven en cotxe
ara hauran d'anar a peu.

"Espanyols", diu el ministre,
"apreteu el cinturó,
aneu-se'n a fer la copa
a la Mare de la Font."

CAP D'ANY

El Parador de Turisme
diuen que ja l'han obert,
era cosa que esperàvem
per anar-hi a fer el cobert.

Aquest dia un matrimoni
a dinar varen anar,
ella badallant sortia
i el marit tot renegat.

Les noies d'aquí a Cardona
molt *ye-yés* ja s'han tornat
doncs s'han posat una capa
que la moda els ha dictat.

Amb les botes i les capes
tan estranyes s'han tornat
que els faltarien pistoles
i acabar-ho d'arreglar.

Molt engrescat el dimoni
se n'ha anat fa un moment,
un sobre tancat portava
per dar-lo a l'Ajuntament.

Ens ha dit que hi anava
portant el projecte nou
del camí de la Pietat,
del *parque* i del Camí Nou.

REIS

Un turista *dominguero*
l'altre dia es va enfadar
perquè a les sis de la tarda
no havia pogut dinar.

Però ara aquí a Cardona
anirem molt bé d'hostals:
el Perico, el Borrasca
i el Parador Nacional.

La joventut d'aquest poble
cap a Solsona se'n va
perquè es veu que allà els *ligues*
són més fàcils de trobar.

Però quan ja són a Solsona
tot Cardona hi van trobant
i al final tots sempre acaben
amb els del poble ballant.

Ja no raja la Fonteta,
la Font del Vall raja poc,
espereu una miqueta
que us explicarem el joc.

A la Fira hi ha un pessebre,
sota el pessebre una font,
si teniu ganes de beure,
haureu de beure *sifón*.

1977 - 1978

NADAL

Aquest any que ara s'acaba
ha sigut molt mogut:
llibertats i democràcia
per a tothom n'hi ha hagut.

Va arribar en Tarradellas
prometent-nos l'Estatut,
però estant com estem ara
ell pla que ens ha ben fotut.

En Carrillo és de l'esquerra,
Fraga de l'altre costat,
en Suárez és dels del centre
i nosaltres dels de "baix".

Al Pacte de la Moncloa
molts temes han estudiat
per donar un *arreglo* a Espanya
amb l'esforç sempre de "baix".

L'Ajuntament que ara mana
algunes coses ha fet.
Esperem que els que ara vinguin
ens ho faran tot ben fet.

Es parla dels socialistes,
també es parla del PSUC,
que s'hi posi el qui s'hi posi
l'aspecte pinta molt brut.

CAP D'ANY

Aquest any que s'ha acabat
ha sigut molt agitat,
disturbis i gent parada
n'hi ha hagut per tots costats.

El dijous aquí a Cardona
semblava un poble ben mort,
pels obrers de la Plantada
tothom vam fer-hi un esforç.

En Fraga i en Carrillo
l'altre dia allà a Les Corts
van discutir com dos tontos
i no es van posar d'acord.

L'un deia: "Me'n toquen quatre".
L'altre: "A mi me'n toquen deu".
Fiqueu les mans a la caixa
i agafeu els que vulgueu.

La *tele* no cal mirar-la:
anuncis pels descosits,
futbol a totes hores
i programes infantils.

La democràcia ens agrada
però no veiem res de bo.
Ara que es pot fer *destape*
la Cantudo, "*por favor*".

REIS

Als obrers de la Plantada
se'ls ha acabat el patir,
després de la gran tancada
triomfants varen sortir.

Gràcies al senyor alcalde,
al PSUC i a l'UGT
si ningú no ho espatlla
tot haurà acabat molt bé.

Allà baix a La Coromina
també fan Els Pastorets
per distreure la mainada
i fer alguns calerets.

De Romaní en fa l'Esteve,
de Fonoll en Vicentó,
i per complementar el *trio*
de dimoni en fa el rector.

Els Pastorets ja s'acaben
i les festes han passat,
de torrons i de mistela
tothom s'ha ben atipat.

Aneu-se'n tots cap a casa
a veure si hi ha res cuit.
La Secció a tots desitja
un bon any setanta-vuit.

1978 - 1979

NADAL

De pisos a nostra vila
ja n'hi ha sobradament,
cases velles d'aquest poble
totes ja les tancarem.

El Roses ha fet molts pisos,
en Sala també n'ha fet,
el Pinallet els vol vendre
i el Vallbona n'està fent.

Si algun metge aquí se'ns queda
procura fer molts calers,
perquè si el foten fora
no hagi de treballar més.

I si en ve algun de noble,
volent fer les coses bé,
abans que se'n doni compte
ja l'han fotut al carrer.

L'any passat a nostra vila,
una de grossa en passà
gegants i nanos del poble
ningú no els va fer ballar.

Una colla amb alegria
de jovent es va formar,
el "Rovell de l'Ou" en diuen
de la comissió que hi ha.

CAP D'ANY

Amb les municipals ara
l'Ajuntament canviarem,
només ens falta una cosa
vejam qui hi posarem.

D'alcalde ja n'hi tenim,
de secretari també,
hi posarem el dimoni
per acabar-ho de fer.

L'Ajuntament allà al *parque*
uns wàters de luxe ha fet,
són un xic desavinents
tot i baixant-hi pel dret.

Si molt et convé d'anar-hi
corre i doblega els genolls,
no et trobessis pel carrer
amb els pantalons ben molls.

La Plaça i el carrer Cambres
en poc temps han canviat,
noves llums i llumeneres
no fa gaire han estrenat.

Els carrers Brut i Fonteta
esperen tranquil·lament
que els hi posi una bombeta
algun dia l'Ajuntament.

REIS

L'Ajuntament de Cardona
ara ja acaba els torrons,
perquè d'aquí a uns quants dies
celebrarem eleccions.

Tant si entra convergència,
socialistes o PSUC,
Esquerra, Dreta o *centro*,
l'assumpte pinta brut.

Els partits i el senyor alcalde
a Madrid varen anar,
pels pisos dels Sindicats,
per si es poden acabar.

Esperem bons resultats,
però una cosa us direm:
això en Els Pastorets
fa molts anys que ho desitgem.

El secretari del poble,
l'alcalde i el capellà
es deuran posar frenètics
quan ara ens sentin cantar.

Jo els prego que s'ho rumiïn,
abans del cordill tibar,
doncs avui és festa grossa
i és millor fer l'andorrà.

1979 - 1980

NADAL

Que a Cardona hi falten pisos
això ningú ho pot dubtar.
Aquí dalt n'hi ha més de cent
que estan sense acabar.

Del Sindicat són els pisos
que a l'aigua se n'han anat,
esperem que això ho arreglin
tants partits com s'han format.

Com segueixi així la vida
no sé com s'acabarà,
haurem de menjar pa i ceba
i a un altre país anar.

CAP D'ANY

Ara que ja és democràcia
parlem de l'Ajuntament,
doncs diuen que han fet millores
que enlloc les veiem la gent.

Hi ha carrers faltats de llum
que més d'un s'hi fot de cap,
hi posen llums de *carburo*
i les bones al Mercat.

L'Ajuntament de Cardona
fa les coses tal com cal:
ha guarnit molt bé la fira
amb un arbre de Nadal.

Als altres llocs de la vila
no s'hi gasten els calers:
amb mil bosses de *basura*
guarneixen tots els carrers.

REIS

L'esport aquí al nostre poble
molt es va incrementant,
hi ha el projecte d'una pista.
Déu sap quan construiran.

Doncs els *terrenos* i els plànols
molt temps fa són adquirits,
però paletes que hi treballin
mai nosaltres no n'hi hem vist.

Quan governava *Don Paco*
si volies *atún* bo,
havies d'anar a Galícia
i comprar *atún* Massó.

Si voleu fer un bon tiberi,
mireu la televisió,
ara amb el canvi de règim
l'atún Calvo és el millor.

Al darrere l'Estatut
ja veurem com anirà,
va arribar en Tarradellas
però tan sols per cobrar.

Hem passat la temporada
que de votar no hem parat,
però per si fos poc la cosa
encara no hem acabat.

Doncs ara una altra volta
tornen a empenyar la gent,
a votar una altra vegada
ben aviat el Parlament.

Els catalans no fa gaire
molt teníem de surar
per atipar quatre *pillos*
que no volien pensar.

Però ara amb la democràcia
podem aixecar la veu:
abans n' atipàvem quatre
i ara n' hem d'atipar deu.

Fa pocs dies una colla
que volien torejar
per culpa d'una badada
la vaca se'ls va escapar.

Per temor d'una desgràcia
la van sortir a caçar
i faltant "ous" per pillar-la
vint tirs l'hi van tirar.

Una noia molt distreta
el dia d'anar a votar,
va perdre la papereta
i no sabia què tirar.

Però com que era molt coqueta
va decidir-se al moment,
va tirar-hi l'etiqueta
amb la talla dels sostens.

Caixes i bancs a Cardona
ja n'hi ha sobradament,
doncs només hi ha una taberna
que hi pugui anar la gent.

La taberna de cal Planes
ara la volen tancar.
Taberneros d'aquest poble
al banc tots haureu d'anar.

1980 - 1981

NADAL

Quan es feia propaganda
per entrar a l'ajuntament,
per dir mal no es descuidaven
perquè anava malament.

Els que ara són a l'olla
no es posen mai d'acord,
el que passa és que ara,
ningú es vol carregar el mort.

Ara no fa pas molts dies
va ploure tant fortament,
que van quedar uns quants pobles
en un estat depriment.

La riuada de Cardona
no va ser pas prou potent,
doncs se'n van endur moltes coses
però deixà l'ajuntament.

Doncs és el cas que un bon dia
el "col·lectiu Rovell de l'Ou",
per fer més vives les festes,
va decidir portar un bou.

Duia banyes estellades,
les hi van voler llimar,
i van fer-ho amb tanta força
que al pobre bou van matar.

Per culpa d'una teulada,
el pavelló està encallat,
uns la volen d'*uralita*
i uns altres de laminat.

I al mig de tantes disputes
aquests de l'ajuntament
van embolicar les coses
i acabaran malament.

CAP D'ANY

El dimoni que teníem
de l'infern se'ns ha escapat,
perquè el lloc on ell és ara
té el treball més ben pagat.

Però el qui hi ha posat ara
ha quedat un xic petit,
ha demostrat molt de geni
i ser un *tio* ben parit.

Un argentí a Cardona
un bon dia va arribar
a comprar-hi uns *terrenos*
per poder-hi edificar.

Els capgrossos que governen
el permís li van negar,
perquè l'home s'avorreixi
i hagi de tornar a marxar.

Quan en Franco, al cel sigui,
governava aquest país,
els catalans treballàvem
per inflar als de Madrid.

Si en temps de dictadura
n'engreixaven un de sol,
engreixem en democràcia
a en Suárez i a en Pujol.

Aquestes festes tant maques
en que es fan els Pastorets,
molts dimonis aquí corren
però n'hi ha més pels carrers.

L'Ajuntament de Cardona
de dimonis n'està ple,
en comptes d'aixecar el poble
l'enfonsen cap a l'infern.

REIS

Ja per fi aquí a Cardona
el pavelló han començat,
però ja he sentit campanades
que els calers s'han acabat.

No cal pas que això t'estranyi,
és una cosa oficial,
i ja saps que aquestes coses,
acaben totes igual.

A la costa de cal Teru,
volen fer urbanització
i per nassos de l'alcalde
no hi posaran ni un maó.

Un argentí a Cardona
molta feina vol donar,
però com que hi ha una colla d'ases,
el deixaran escapar.

Amb les galtes ben rosades
hi ha una noia a aquell indret,
no les porta pas pintades
amb cremes ni coloret.

Al jove que l'acompanya
li crida molt l'atenció,
i és perquè hem estrenat
la nova calefacció.

Per fer-vos un fart de riure,
heu d'anar a l'Ajuntament
a veure com es barallen
davant de tota la gent.

Ja hi tenen Bato i Borrego,
dimoni també n'hi ha,
allò sí que val la pena
i no això que aquí es fa.

1981 - 1982

NADAL

L'ajuntament que teníem
no anava pas gaire bé,
començava moltes coses
i no acabava mai res.

Els que manen avui dia
sí que volen treballar,
un pavelló començaren
veurem qui l'acabarà.

El vint-i-tres de *febrero*
un senyor molt exaltat,
cridava "*Todos al suelo*,
que aquest conte s'ha acabat".

Els que allí dintre dormien
de cop es van despertar,
corrien a quatre grapes
i els wàters van embussar.

CAP D'ANY

Diuen que hi ha molta crisi ,
cada dia més i més,
però això és una cosa
que nosaltres no hem entès.

Cada dia hi ha més cotxes
i es *derrotxa* molt de tot,
per celebrar la *nochevieja*
no vam trobar *puesto* enlloc.

El dia vint-i-tres efa
estàvem molt espantats,
perquè un enciam amb mostatxo
va segrestar els diputats:

*"Fuera tantas libertades,
se acabó ya tanto hablar,
damos un buen estacazo
y todo el mundo a callar"*.

REIS

De pisos aquí a Cardona
aviat ja en sobraran,
cases velles d'aquest poble
ben prompte les tancaran.

A punt estan d'acabar-se
els pisos del Sindicat,
podrà anar-hi una família
que tingui només un gat.

En un ple ja fa alguns dies
molt sorprès jo vaig sentir,
a uns consellers que cridaven:
"L'alcalde ha de dimitir!".

Però el batlle d'aquest poble,
ja ha trobat la solució.
I ha dit: "Que marxi qui vulgui,
però d'aquí no marxo jo".

Els que abans predicaven
que això havia de canviar,
com que ara també suquen
els és més fàcil callar.

I les coses continuen
tant malament com abans,
no cal donar-hi més voltes
que estem ben lligats de mans.

Feia anys que aquí a Cardona
no s'hi veia un guarniment,
com aquest any a la Fira,
hi ha posat l'ajuntament.

Amb la crisi d'energia
no ens hi havíem fixat,
però al final pagant el poble
tot quedarà arreglat.

En Tip i Coll varen dir-nos
que els ministres del govern
han de marxar de vacances
per curar l'esgotament.

El dilluns fan poca cosa,
el dimarts no foten res,
i els quatre dies que falten
fan igual que els dos primers.

Per un carrer d'aquest poble
anomenat *Arrabal*
totes les motos i cotxes
corrien com animals.

El conseller d'urbanisme,
fent ús de l'autoritat,
els ha xafat la guitarra
i uns bons *tacos* hi ha clavats.

La declaració de renda
les butxaques m'ha girat,
sinó arribo a fer la trampa
em deixaven ben plomat.

Jo no sé què passa ara,
cada dia en volen més
si almenys arreglessin *algo*
però veig que no foten res.

Amb tota fidelitat
podreu veure els mundials,
si no ens han pas enganyat
per la *tele* en tres canals.

Penseu amb les mil pessetes
per pagar el repetidor,
si no ho feu, a fer punyetes!
no veureu televisió.

1982 - 1983

NADAL

L'any passat a tota Espanya
molta gent es va morir,
donen la culpa a un oli
que no saben d'on sortí.

Molt soroll aquí a Cardona
amb l'oli de "Sant Ramon":
amanirem l'escarola
amb un bon raig de *sifón*.

Els Pastorets a Cardona,
amb fatigues i amb afanys,
només es fan tres vegades:
Per Nadal, Reis i Cap d'Any.

Si duran aquestes festes
us ve gaire malament,
també els fan moltes vegades
al ple de l'ajuntament.

El passat govern de centre
era una calamitat,
proposava moltes coses
i n'encertava cap.

CAP D'ANY

Per la vila de Cardona
et fas un tip de buscar,
per més que voltis i voltis
no saps pas on aparcar.

En canvi allà a la Fira,
van fer un aparcament
perquè hi puguin deixar els cotxes
tots els de l'ajuntament.

Les nenes del *Dragón Rojo*
s'ajunten amb mala gent,
no fa gaire les vaig veure
al balcó de l'ajuntament.

Consellers, nenes i alcalde
els van veure allà bo i drets,
demostrant a tot el poble
ser una casa de barrets.

En canvi va fer tres coses
que llueixen més que el sol:
les eleccions, el Sant Pare
i els Mundials de Futbol.

Cardona a les set del vespre
sembla un poble abandonat,
s'ha perdut tot l'entusiasme
i les ganes de voltar.

Per fer tornar l'alegria
això s'haurà d'arreglar,
amb ajuntament d'empenta
i amb ganes de treballar.

Esperem dels que ara entren
en el nou ajuntament,
tinguin més bona xaveta
per divertir a la gent.

Amb dos dies de fer toros
ja n'hi ha més que suficient,
que de banyes a Cardona
cada dia en van creixent.

Per entrar a l'ajuntament
no heu de fer cap esforç gran,
apunteu-vos de moment
que aviat us cridaran.

Els consellers van sortint
poc a poc del Consistori,
les vacants les van cobrint
per ordre de repertori.

A Cardona hi falten pisos
a la Fira hi fa molt fred,
els carrers no són gens llisos
i algun hi ha que és massa dret.

Falta cobrir el pavelló,
les vivendes acabar,
i les tatxes de punxó
de l'*Arrabal* desclavar.

Aquest any aquí a Cardona
la crisi es va notar,
feien quatre dies toros
i, cregueu, la van cagar.

Aquesta gent que organitza
tenen poc enteniment,
un any més amb aquest ritme
i adéu toros, amén, amén.

REIS

Ara amb els socialistes
ja planyo als botiguers,
perquè amb tot això del canvi
ells han rebut els primers.

El primer canvi que han fet
eixa colla d'animals,
van ser els bitllets de vint duros
per monedes de deu rals.

Aquest gran Centre Catòlic
l'hem deixat abandonat
perquè si mireu enlaire,
de cortines prou n'hi ha.

És una pena terrible
amb els grans actors que hi ha,
que no es trobin voluntaris
per poder-lo netejar.

9 DE GENER

Els ministres que governen
estan mal acostumats,
amb el cotxe a la porta
i amb un xofer ben mudat.

El Felip que n'està al *tanto*
els va dir clar i català:
"Compreu una bicicleta,
i tothom a pedalar".

Dijous d'aquest setmana
per veure Els Pastorets,
hi havia una gentada
que es van haver d'estar drets.

L'Ajuntament de Cardona
per les festes ha posat
tot un pilot de llumetes
i un *árbol de Navidad*.

Al Barri Nou, al contrari,
no escombren ni els carrers,
i aquest any allà l'octubre
s'hi podran collir bolets.

Els pisos d'aquí a Cardona
tots valen un dineral,
i les parelles que es casen
es queden sense ni un ral.

Aquest terrible problema
quedarà solucionat,
el dia que quedin llestos
els pisos del Sindicat.

El president que governa
això tot ho arreglarà,
ja que és home que molt pensa
i solució trobarà.

Tots els còmics de neteja
i aviat tot brillarà,
de nou el Centre Catòlic
tornarà a ser tal com cal.

Avui la cosa canvia
i estem arrupits de fred,
només veiem a la sala
quatre monges i els vellets.

Uns grans senyors un bon dia
uns anuncis van posar:
"Per veure l'UHF
cardonins heu de pagar".

Un repetidor de *tele*
al castell varen posar,
sis-centes mil són les peles
que ens volien ells cobrar.

1983 - 1984

NADAL

La llibertat religiosa
per tothom s'imposarà:
els catòlics, els baptistes
i els *testigos* de Jehovà.

Siguis d'una o siguis d'altra
l'Estat et farà pagar,
i si et declares ateu
també hauràs de *pujinar*.

Cardona no té problemes
si es tracta d'edificar
les cases tan és que es mirin
cap aquí com cap allà.

La gran casa de la Fira
no es podia aixecar tant,
i demostra a tot el poble
que l'ajuntament va *xupant*.

Allà dintre el consistori
tothom mana i ningú creu,
sort n'hi ha de tres o quatre
que no tenen vot ni veu.

El que passa allà dintre
és un cas molt vergonyós,
una colla fa comèdia
i l'altre colla fa l'ós.

Els ciutadans de la vila
ara no ens podem queixar,
doncs l'ajuntament que ens mana
són homes de cap molt clar.

Un caixer que fa d'alcalde,
un pastisser n'és tinent,
també hi ha alguns socialistes
i un metge per curar gent.

CAP D'ANY

Els botiguers de Cardona
tenen tots el cul estret,
doncs obren a cal Vallbona
un supermercat Llobet.

Diuen que sempre hi ha ofertes
i ho rebaixen tant de preu,
d'ous compres una dotzena
i només te'n donen deu.

Els *inspectores de Hacienda*
diu que volten ja per aquí,
de merda no n'heu vist tanta,
només cal sortir d'aquí.

El mal d'aquesta notícia,
que ha purgat als botiguers,
és que tenen diarrees
que s'hi queden per moments.

Els *serenos* d'aquest poble
ja tenen cotxe oficial,
amb un gra sobre l'esquena
que s'encén com un fanal.

Després de *lo* d'en Pujol
es devien arruïnar,
i ara porten els *serenos*
cotxes de segona mà.

De cançons i de follies
us en direm més de mil,
les portem a la butxaca
estacades amb un fil.

I és que en Borrego té idees
que en Bato posa els barrets,
doncs ja fa més de vint anys
que estem fent Els Pastorets.

REIS

Secció d'Esplai Cardonina
Bodes de Plata farà,
i en Bato i en Borrego
hi volen col·laborar.

El Clotet i el Barons
vint anys fent els Pastorets,
ja en tinc ganes que s'acabi
això sembla Els Barrufets.

Ja tenim aquí a Cardona
màquina escombra carrers,
que no n'és pas gens de maco
veure'ls tots plens de papers.

Però nosaltres que l'hem vista,
hem quedat esgarrifats,
només escampa la merda
i la fot cap als costats.

Totes les cases, divendres,
tenen gran sacramental,
i és per culpa de *La Bombi*
que no ens deixa asserenar.

Ella és molt provocativa
i té un cos fenomenal,
les *caderes* que belluga
i unes tetes especials.

La Coral cantà a en Jordi,
després descobrí un cartell,
sort que era a mitja tarda
i no va sopar al Castell.

Els regidors d'aquest poble
que n'apreguin la lliçó
i portin gent a les cordes
que paguin el mocador.

1984 - 1985

NADAL

A les obres d'aquest poble
cada any hem de criticar,
el túnel del Portalet
tots sabem com va quedar.

Ara fan una altra cosa
al Camí Nou, per als vells,
i han pintat de color rosa
tot el Portal de Graells.

La Festa Major passada
vam riure com animals
tot veient vestits de gala
nostres *toreros* locals.

"*Morenito*" es defensava,
"Pajarero" Déu n'hi do,
i el "*Joselito*" voltava
igual que un ventilador.

La teulada de l'església
diu que volen arreglar,
doncs hi ha cada gotera
que aviat no hi podem anar.

Però mentrestant no ho arreglen
li demanem al Rector
posi vora cada banc
un paraigües de pastor.

CAP D'ANY

Distingida clientela
que esteu en aquest local,
com vosaltres podeu veure
això sembla un carnaval.

De trossets i de pedaços,
ens hem fet aquests vestits,
ara sí que anem *guapos*
dels altres n' estàvem tips.

Fa tant temps que tenim crisi
i que estem tan endeutats,
que ja arriba aquest assumpte
a les grans autoritats.

Primer fou Jordi Pujol
que es quedà els calers del bancs,
i ara és Felipe González
que es queda els dels alemanys.

Al túnel del Portalet
hi han fotut dos grans forats,
perquè els consellers del poble
estiguin més ventilats.

Amb els calers que els hi costa
escala, túnel, jardí,
ens faran pagar peatge
com el túnel del Cadí.

REIS

Ara també els *basureros*
han comprat un camió nou,
doncs sembla ser que amb el vell
no en tenien ben bé prou.

Si amb el vell deixaven coses
ara diu que exigiran,
que emboliquin la *basura*
amb paper de *celofan*.

El dia tres de setembre,
el Barcelona va anar
a la capital d'Espanya
i al Madrid ben va adobar.

Abans d'ahir els *merengues*
visitaren el Camp Nou
i el Barcelona amb deu homes
els hi va *endinyar* tres gols.

En els consells de ministres
que celebraven abans,
arreglaven moltes coses
per bé de petits i grans.

En els consells d'avui dia
el tema més important,
és omplir-se les butxaques
i fer *xistes* d'en Morán.

1985 - 1986

NADAL

Nostre poble de Cardona
cada dia va creixent,
gràcies als molts *adelantos*
que fa el nostre ajuntament.

Per celebrar el Mil·lenari
diu que van inaugurar
l'Oficina de Turisme
i uns vàters per anar a cagar.

Amb l'entrada a l'Europa
tothom anirà molt bé,
comprarem *teles* i cotxes
gairebé per cap caler.

I amb aquest impost de l'IVA
grans avantatges tindreu,
aquell que en pagava quatre
ara ja en pagarà deu.

Per les eleccions de poble
tots vàrem anar a votar,
escollint-ne d'una llista
que molt bé ens va semblar.

Dels consellers del principi
gairebé no en queda cap,
és que van fer tantes coses
que van quedar esgotats.

CAP D'ANY

Que Cardona es modernitza
això ningú ho pot dubtar,
s'ha estrenat en aquest dies
un gran centre comercial.

Van posar tantes estrelles
per il·luminar el carrer,
que abans estava a les fosques
i ara tampoc s'hi veu res.

En temps de la dictadura
tothom s'estava ben quiet,
però quan va morir el *Paco*
vam veure el cel obert.

Amb el govern de Suárez
la cosa es va espatllar,
i ara el Felipe González
ho ha fotut tot a rodar.

Quan arribes a Cardona
veus un poble que és molt vell,
doncs ja comencen a caure
les muralles del castell.

Per acabar d'arreglar-ho,
l'hospital han ben pintat,
de color de "cagarrines"
com si fos apedaçat.

REIS

El ministre de la Hisenda
se'n va anar a l'"Un, dos, tres",
per veure si treia un cotxe,
un viatge o un xalet.

Com que li va tocar el *Chollo*
va quedar desenganyat,
perquè el *cuento del chollo*
ja fa temps que el té muntat.

Hi ha carrers aquí a Cardona
foscos com un cul de sac,
hi has d'anar amb molt de *cuidado*
perquè no et fotis de cap.

Però als vàters del Rastrillo
hi han posat un gran fanal,
perquè els forasters no es pixin
a fora de l'orinal.

1986 - 1987

NADAL

L'ajuntament que ara ens mana
no havíem d'haver votat,
prometien moltes coses
i no n'han complert pas cap.

Aquest any del Mil·lenari
moltes coses volien fer,
fins ara sols n'han fet una:
al castell, dinar molt bé.

La Fira d'aquí a Cardona
ja fa anys que es va arreglar,
i els ciutadans de la vila
a tots ens van fer pagar.

Una estrella molt bonica
van fer-hi al capdavant,
doncs ara han tret l'estrella
i han fotut un gros cavall.

Per celebrar el Mil·lenari,
en Pujol va inaugurar
unes coses molt boniques
que són dignes d'admirar.

Un Portal, unes Escoles
i uns wàters que són molt nets
perquè la gent que ens visita
no es cagui als calçotets.

CAP D'ANY

L'Ajuntament de Cardona
vol comprar aquest local,
perquè el poble *disfruti*
d'un casal municipal.

Com que hi ha *puesto* de sobres
una quadra hi faran,
per tancar-hi els "borregos"
que hi ha a la Casa Gran.

Per les festes nadalenques
Cardona s'ha destapat,
engalant algun barri
com si fos un envelat.

Han posat moltes estrelles
i campanes a tot drap,
i a la plaça de la Fira
un cavall que no té cap.

Per celebrar el Mil·lenari
hem quedat tots ben fotuts,
les butxaques escurades
i els calaixos ben eixuts.

Com s'han gastat les pessetes
us ho explicaré jo:
amb viatges i tiberis
allà dalt al Parador.

REIS

El teatre d' Els Catòlics
està en molt mal estat,
surten claus de les butxaques
que a la roba fan forats.

Les hem folrat ben folrades
amb roba de fer baguls,
perquè les dones que hi seguïen
no es punxin mai més el cul.

L'ajuntament d'aquest poble
diu que no té ni un ral,
perquè Cardona celebri
les festes de Carnaval.

Per arreglar el problema
haurem de votar de nou,
i formar el consistori
els nois del Rovell de l'Ou.

La Festa Major passada
va portar un gran enrenou,
i unes dones molt *toreras*
que van fer el Corre de Bou.

Ficant-se al mig de les banyes
i arrambant-se tal com cal,
la *Dolça* i la *Bombonera*
van parar a l'hospital.

1987 - 1988

NADAL

Cert *urbano* de Cardona
té la gran debilitat,
de posar moltes als cotxes
que troba mal aparcats.

Per evitar aquesta plaga,
sabeu com ho arreglarem?
Deixant els cotxes a casa
i tothom que vagi a peu.

Per les festes nadalenques
m'he quedat bocabadat,
al veure carrers i places
tots molt ben il·luminats.

Tot d'estrelles i campanes
han posat els botiguers,
i les bosses de *basura*
escampades pels carrers.

El Felipito González
se'n va anar a l'"Un, dos, tres",
per veure si treia un cotxe,
un viatge o un xalet.

Com que li va tocar el *Chollo*
va quedar desenganyat,
perquè el *cuento del chollo*
ja fa temps que el té muntat.

CAP D'ANY

L'Ajuntament de Cardona
fa obres al Barri Nou,
i els pobres veïns que paguen
els està fotent ben tous.

Retallen jardins i *muros*
per fer-ne un passeig ben gran,
però la bàscula que enreda
diu que no la tocan.

L'ajuntament d'aquest poble
ha comprat aquest casal,
perquè Cardona disposi
d'un Museu municipal.

* Aquest cuplet no es va cantar.

Jo hi faria un bon *parque*,
crec que és el més encertat,
per tancar-hi tots els monos
que governen la ciutat.

L'ajuntament que ens governa
aquest any l'ha ben cagat,
no comptant la veu del poble
veureu on ha arribat.

Crec que fa molt poca gràcia
i permeteu-me un moment,
que abusant de la democràcia
s'enderroqui un monument. *

REIS

Per veure la Cavalcada
tot el poble va sortir:
homes, dones i canalla
tots ens vam ben divertir.

Molt cansats els Reis estaven
doncs venien de molt lluny,
sort que portaven teieres
perquè estàvem sense llum.

Aquests dies de les festes
no et pots pas ni constipar,
perquè no trobes cap metge
per poder-te visitar.

Si et torces algun *tobillo*,
perquè puguis caminar
has d'anar a veure la Seca
o bé al Pastor de Palà.

* Aquest cuplet no es va cantar.

El monument que teníem
allà dalt la Laboral,
veureu com amb poca estona
va tenir molt mal final.

L'ajuntament socialista
sense pensar ni poc ni molt,
donà ordre d'ensorrar-lo
molt a disgust de tothom. *

Si tot el poble disfruta
amb els nostres acudits,
l'any vinent en tindrem d'altres
que seran molt divertits.

Els Pastorets ja s'acaben
ara sí que va de bo,
que hagueu tingut bones festes
us desitja la Secció.

1988 - 1989

NADAL

Un dissabte de novembre
el programa "Dit i fet",
enfrontava Cardona
i un poble del Ripollès.

Amb l'ajut de tot el poble,
el grup d'esplai "El Traspunt"
va guanyar als ripollesos
cinquanta- setanta-un.

L'antic local d'Els Catòlics
ja no es pot aprofitar,
té el sostre ple de goteres
i s'acaba d'ensorrar.

Perquè no es perdi la festa
ens digué l'ajuntament:
"Agafeu totes les eines
i aneu al Cine Modern."

D'animals la Protectora
un edicte va donar:
no matar toros ni vaques
que portin banyes al cap.

Però l'alcalde de Cardona
que és un alcalde model,
s'enfrontà a les jerarquies
que ens volien prendre el pèl.

CAP D'ANY

**Aquest Cap d'Any no hi hagué Pastorets. L'escenari estava ocupat per l'actuació d'una companyia de ballet.*

REIS

El govern té greus problemes
per parar la inflació,
que sofreix amb desmesura
el ram de la construcció.

Dues obres té Espanya
de diners costant un pou:
són la Sagrada Família
i el passeig del Barri Nou.

En temps de la dictadura
per poder passar-ho bé,
anàvem al ball i al cine
i a les festes dels carrers.

Ara amb la democràcia
la televisió mirem,
per veure com fan el burro
els ministres del govern.

1989 - 1990

NADAL

Per les festes nadalenques
el poble s'ha transformat,
amb estrelles i campanes
que pels carrers s'han penjat.

Amb aquesta lluminària
ara s'hi veurà molt més,
veurem totes les deixalles
que hi ha pels nostres carrers.

La gent del planeta *Marte*
són la raça dels robots,
porten unes grans antenes
per enterar-se de tot.

En canvi aquí a la Terra
la cosa és a l'inrevés,
aquelles que porten antenes
no s'enteren mai de res.

Amb motiu de les *corridas*
nostre alcalde s'ha forrat,
varen fer-li un homenatge
allà a la Font del Gat.

Veient la seva destresa
ara el Barça l'ha fitxat,
perquè té unes pilotes
molt més grosses que el meu cap.

CAP D'ANY

En les eleccions passades,
Convergència i Unió
posà el xampany a la fresca
per celebrar l'ocasió.

Perquè Els Pastorets no faltin
en les festes de Nadal,
en no tenir Els Catòlics
hem llogat aquest local.

Han passat coses molt rares,
no han pogut tombar al govern,
el xampany a la nevera
per les eleccions vinents.

Al veure que ens convenia
tant lloguer ens han posat,
que ens hem gastat tots els *quartos*
i ens hem quedat ben pelats.

* Aquesta diada també es va cantar el darrer cuplet del dia de Nadal.

REIS

La companyia de FECSA
ja fa temps que s'ha passat,
fent les factures amb IVA
i apujant els kilowats.

Haurem de vendre la ràdio
i fins les televisions,
i tot encenent espelmes
cap a dormir sense son.

L'ajuntament de Cardona
necessita molts milions,
ens té ben *acollonidos*
pujant les contribucions.

Si la cosa no canvia,
ara haurem de pagar
per passejar per la Fira
i fins per anar a pixar.

Ara les festes s'acaben,
sempre passen molt corrent,
ens despedim de vosaltres
si Déu vol fins l'any vinent.

Que hagueu tingut Bones Festes
us desitgem un a un,
els que formem la família,
del Grup d'Esplai "El Traspunt".

1990 - 1991

NADAL

L'ajuntament de Cardona
els carrers ha il·luminat,
perquè els turistes que vinguin
no es puguin fotre de cap.

Els problemes de la feina
ara s'han ben acabat,
si no tenim gaire feina
tindrem molta claredat.

A l'estiu a la Coromina
van fer la revolució,
volien muntar un *tinglado*
de primera divisió.

I pels carrers de Cardona
van fer una manifestació,
però els van posar una multa
per anar en *contra -direcció*.

Als carrers del nostre poble
s'hi fan obres de debò,
amb calers que segons diuen
dóna la Diputació.

Tres obres hi ha a Cardona
no s'acabaran mai, no,
Els Catòlics, la piscina
i la casa del rector.

CAP D'ANY

Al Valentí, per les festes,
el toro el va pillar,
i li va posar unes banyes
que semblaven de marrà.

Aquest mal de les banyetes
és difícil de curar,
perquè si fa de dimoni
sempre més les portarà.

Explosivos Río Tinto
ara s'ha ben acabat,
se n'han fet càrrec els moros
i han tapat aquell forat.

Però la cosa ben mirada
no està pas tan malament,
han posat uns autobusos
i tothom cap a Sallent.

En la vida del teatre,
com podeu imaginar,
passen coses molt boniques
com la que vaig a contar.

Avui per volta primera
aquí s'han pogut trobar,
una néta i el seu avi
fent de Soft i Rabadà.

REIS

A Sant Miquel l'altre dia
l'hi passà un cas subtil,
per tirar una patata
al cap d'un guàrdia civil.

L'advocat de la defensa
don l'assumpte per perdut,
doncs això de la patata
és un assumpte pelut.

Treballar molt perjudica
i fa malbé la salut,
si no anem a veure el metge
acabarem tots fotuts.

En Borrego ja fa panxa,
en Bato està molt sec,
i el Torrents està ben *calvo*
de tant de rumiar cuplets.

Les festes són acabades
Pastorets ja n'hi ha prou,
l'any vinent si no ens enganyen
els farem al local nou.

El Traspunt a tots desitja
que aquest any que hem començat,
sigui tot ple d'alegria,
de pau i felicitat.

1991 - 1992

NADAL

Enguany com heu pogut veure
Els Pastorets s'han mogut,
i després de molts problemes,
a la Fira han caigut.

I és que allà baix al Rastrillo
pescàvem uns refredats!...
que, a part del fred que hi feia,
en sortíem ben pelats.

La Fira de Pentecosta
va deixar ben demostrat,
que l'ajuntament del poble
la porta ens havia tancat.

I per això encarregàrem
a una empresa la missió,
de fer una gran passarel·la
per entrar-hi pel balcó.

L'altre dia mirant la *tele*
acollonits vam quedar:
"El sábado en sus pantallas..."
no paraven d'anunciar.

I és que l'Steven Spielberg
amb el títol de "E.T."
es veu que va fer una *pel·li*
sobre l'Escola Taller.

CAP D'ANY

Com de costum al setembre
una multa ens van posar,
però ens va sortir més barata
del que primer vam pensar.

El segon bou de diumenge
un gran *arte* va mostrar,
es va tragar els toreros
i a jaure se'n va tornar.

Cap a finals de novembre
a Cardona van venir
tot un fotimer de metges
a xerrar i a discutir.

I de contents que quedaren
van prometre un jardí
perquè els fluixos d'aixeta
hi vagin a fer el pipí.

L'any passat després de Festes
l'Honorable es va dignar,
a fer-nos una visita
i el C.A.P. va inaugurar.

Però dels problemes del poble,
que no podem afrontar,
va dir que ens espavilèssim
que ell no ens els arreglarà.

El diari de la comarca
ens va venir a retratar,
Els Pastorets de Cardona,
però després la van cagar.

I és que amb això de la mina
diu que se'n va tanta gent,
que enlloc de publicar els nostres
van fer sortir els de Sallent.

REIS

El govern de Catalunya
està molt preocupat
per fer complir els preceptes
de la Generalitat.

El Correbou de Cardona
el té ben amoïnat
perquè amb tanta comèdia
ja li surten bonys al cap.

Els impostos molt s'apugen,
quedarem arruïnats,
no tindrem un puto duro
ni per pagar els decorats.

Perquè el grup de teatre
no quedi sense ni cinc,
l'Ajuntament de Cardona
ens deixa el Cine Calín.

Les festes ja són passades
tot *lo bo* ja s'ha acabat,
però els torrons i les neules,
ja els tenim a dintre el pap.

Tot se'n va a fer punyetes
i Els Pastorets també,
ens despedim de vosaltres:
adéu-siau, fins l'any que ve.

1992 - 1993

NADAL

Ara Cardona és un poble
que viu sense treballar,
vint-i-nou dies a jeure
i el que fa trenta, a cobrar.

Les empreses que tenim
una a una van caient,
la que aguanta més el *tipo*
és la de l'ajuntament.

Els senyors que ara ens governen,
des de dins el Parlament,
viuen amb l'esquena dreta
i ho foten tot malament.

Per xafar-nos la guitarra
han fet un article nou:
a la plaça de Cardona
ja no podrem matar el bou.

Aquest poble de Cardona
ara és molt visitat
per excursions de canalla
i per grups de jubilat.

Tenim tres coses boniques
per mostrar al foraster:
el castell, la vall salina,
també l'Escola Taller.

CAP D'ANY

Una onada de violència
el país ha sacsejat,
i ni el poble de Cardona
no se'n va poder escapar.

Els titulars dels diaris
ho portaven ben marcat:
"Maten una cacatua
amb un tret, des d'un terrat".

Des de fa una temporada
tots tenim molt ben entès,
lo dels telèfons eròtics
de la línia nou-cents tres.

Aquestes línies calentes
han fet pujar de valent,
les factures del telèfon
que paga l'ajuntament.

A Déu podem donar gràcies,
el polígon s'ha acabat.
No sé pas de què t'alegres
cap indústria s'hi ha instal·lat.

Ja hi posaran *xiringuitos*
per vendre-hi pedres de sal,
i el batlle venent *pistatxos*
i massapans per Nadal.

REIS

El *Rally* aquí a Cardona
va ser un èxit sorprenent,
que s'obrissin les botigues
va manar l'ajuntament.

Els botiguers que no dormen
no cabien a la pell,
però enlloc de fer negoci
van fer tots el passerell.

A la plaça de la Fira
el diumenge fan mercat,
venen fruites i verdures
i articles de calçat.

Els diners de la jornada
tots s'emporten ben contents,
i deixen tota la merda
davant de l'ajuntament.

Tot allò que té un principi
té, sens dubte, un final,
els Reis són les acaballes
de les Festes de Nadal.

Aquest any que ara comença
es presenta costa amunt,
que tingueu salut i feina
us desitja "El Traspunt".

1993 - 1994

NADAL

El teatre d' Els Catòlics
és molt maco de debò,
té una gran il·luminària
i bona calefacció.

La Coral no fa molts dies
fa fer-hi un gran concert,
es fonien tots els focus
i es pelaven tots de fred.

L'Ajuntament de Cardona,
empresa molt servicial,
està arreglant les voreres
d'allà baix a l'*Arrabal*.

Les obres del municipi
són una cosa xocant:
tots saben quan es comencen
però no quan s'acabaran.

Nostre poble de Cardona
és un poble de parats,
n'hi ha molts que fan el manta
i altres són jubilats.

Aquí la gent no treballa
però tothom té molts diners,
demanen salut i feina
però que penquin els demès.

CAP D'ANY

En el local d' Els Catòlics
com tot el que és oficial,
pots anar-hi a fer el que vulguis
si tens prou classe social.

Si cantes o ets arquitecte
un acte hi podràs muntar,
i si ets el de telèfons
també el podràs estrenar.

L'altre dia tot llevant-me
en la meva intimitat,
vaig veure que a la finestra
hi havia algú enfilat.

Vaig pensar no fos un lladre
o algú que m'espíés,
eren els de la brigada
posant les llums dels carrers.

Arreglen la carretera.
Molt *al tanto* hem d'anar,
coses *preciades* del poble
ens les poden enterrar.

Per evitar aquest desastre
és d'importància vital
fer la "Corba de la Merda",
monument municipal.

REIS

Fa molt temps que les campanes
van deixar de repicar,
no tocaven quarts ni hores
perquè es van *escatxarrar*.

Ara les hem posat noves
hi hem estat de mala sort,
perquè quan toquen les hores
sembla que toquen a morts.

Hi ha un edifici a Cardona
que sembla endimoniat,
estem parlant d' Els Catòlics
suposo que ho heu captat.

Arquitectes i polítics
van deixar ben demostrat
que s'hi podia fer comèdia
molt abans de ser estrenat.

Les festes ja són passades
i Els Pastorets també,
amb les nostres pallassades
us ho heu passat molt bé.

La loteria no ens toca,
però com diu tota la gent:
"Volem que salut hi hagi,
si Déu vol, fins l'any que ve."

1994 - 1995

NADAL

Fa uns quants dies en Borrego
al concert de la Coral,
vaig veure bombers, Creu Roja
i també el municipal.

Va venir i em va dir: "Bato,
a Els Catòlics hem d'anar,
perquè al Calín, com a mínim,
fan venir l'Equipo A."

Un dia fent sobretaula,
tot veient el "Poble Nou",
a la vorera de casa
vaig sentir un gran enrenou.

Vaig mirar per la finestra,
no sabia pas què fer,
i eren els de la brigada
arreglant tot el carrer.

Dilluns anant a Manresa
a fer quatre recadets,
veig que al passar per Súria
se m'escapaven els pets.

Vaig mirar la carretera,
vaig llegir els lletrerets,
i era que estaven fent obres
per tocar els pebrotets.

CAP D'ANY

*Atención! Quiero contaros
un estudio muy actual.
Cantamos en castellano
por un partido especial.*

Deixem-nos estar de conyes,
si el PP ens dóna permís,
sembla que els faci vergonya
la llengua d'aquest país.

A la casa de la vila,
de peluts ja no n'hi ha,
dos bigotis que hi havia
tots dos ja varen saltar.

Un va plegar pel seu compte,
perquè ja estava cansat,
i l'altre el van fotre fora
per tenir tants fums al cap.

La propera primavera
anirem de casament.
Es casa l'infanta Elena
per tenir el poble content.

Però a la gent de Cardona
ens faria més il·lusió,
que se'ns casés l'alcaldessa
el dilluns de Festa Major.

REIS

A la residència d'avis
hi ha afegit un trosset,
han fet un pis per les monges
tot de vidre i cap paret.

Tampoc hi han posat persianes,
sabeu que se'ns ha acudit?
Espiaem les *Hermanas*
abans de ficar-se al llit.

Ara que s'han finit les festes
i no ens queda cap caler,
ara que els de la brigada
trauran les llums del carrer,

els d' El Traspunt de Cardona
us desitgem francament,
que tingueu salut i feina
i, si Déu vol, fins l'any vinent.

Aquesta diada també es va cantar el darrer cuplet del dia de Cap d'Any.

Recull de cuplets cantats des de l'any 1995 fins l'any 2010.

1995-2010 Grup d'Esplai "El Traspunt"

Aquests cuplets han estat recollits, a partir de 1995, per membres del Traspunt (*J. R. Romero- M. R. Moya*) que continuen aquesta tasca en l'actualitat.

No hem pogut trobar els cuplets corresponents a les representacions de Nadal i Cap d'Any de 1995. Una hipòtesis seria que en Paco Sánchez va deixar de fer-ne el recull i els membres d' el Traspunt encara no l'havien iniciat.

1995 - 1996

REIS

Ara que no ens queden neules
i el xampany ens hem fotut,
quan un nou any ens espera
que serà molt, molt mogut.

Que tingueu salut i feina
us desitgem un a un,
total la gent del teatre
és a dir tot el traspunt.

1996 - 1997

NADAL

Enguany a la Rectoria
tenim un nou inquilí,
que les costums de Cardona
ben aviat vol assumir.

Com que la més arrelada
és la d'ésser *regassers*
al rosari al cementiri
va arribar una hora després.

Pastorets amb alegria,
anem tots cap a Betlem
Agafem el "Galta negra"
i aviat hi arribarem.

Noi tu no vas pas a l'hora
els busos estan cascats
I com toqui el Maurici
no hi arribes fins "dimarts".

CAP D'ANY

Ja tenim la carretera
amb un túnel triomfant.
Però hi passaràs a les fosques
des de les deu en endavant.

De nit les llums no s'encenen
gastar molt no és convenient
sobre tot si la factura
la paga l'ajuntament.

Una empresa cardonina
volia fer una ampliació
pensaven anar al polígon
però els van dir que "no".

REIS

Enguany a la Rectoria
tenim un nou inquilí,
que les costums de Cardona
ben aviat vol assumir.

Com que la més arrelada
és la de ser *regassers*
al Rosari al cementiri
va arribar una hora després.

Ara que hem de ser turístics
molts llocs hem de conservar
Com les façanes del poble
que moltes són d'admirar.

La façana de l'església
la del nostre ajuntament
i la de la "Santmartina"
amb tot el seu "guarniment".

Si un dia vas a Solsona
i no et vols marejar,
tres litres "d'aigua del Carme"
abans t'hauràs d'empassar.

Amb la nova carretera
i amb tantes voltes que hi han,
si posem quatre piruetes
ja tenim el "Dragon Khan".

L'ajuntament de Cardona
ara té molts calerons.
Cap a finals de novembre
va cobrar dos-cents milions.

Ara que tenen tants quartos
al menys li podran comprar,
un camió nou de basura
que prou falta li fa.

Com que tenim el polígon
ple d'empreses a vessar.
si volen fer gran la seva
han d'anar a Gargallà.

Ara que hem de ser turístics
molts llocs hem de conservar
Com les façanes del poble
que moltes són d'admirar.

La façana de l'església
la del nostre ajuntament
i la de la "Santmartina"
amb tot el seu "guarniment".

Des de fa una temporada
que tenim una invasió.
Ni grecs, ni romans, ni moros
aquesta és molt pitjor.

Són a la porta de casa
quan tornes de treballar,
semblen persones normals però
són "Testigs de Jehovà".

Aquest any nou que comença
tant de bo sigui millor,
que vinguin divuit empreses,
i se'ns casi la Gassó.

Que no ens falti la trempera
per tirar el poble endavant
i que puguem ser feliços
tots plegats, petits i grans.

1997 - 1998

NADAL

No sentiú eixa música,
doncs avui l'hem estrenat.
La Principal l'ha gravada
i nosaltres l'hem pagat.

Però això ens costa molts "cuartos",
no sé pas com ho farem!
Haurem de fer cantonada
que clients prou en tindrem.

A Cardona hi ha un negoci
que futur es veu que en té.
Ja hi ha un parell d'empreses
que ho treballen força bé.

CAP D'ANY

No sentiú eixa música,
doncs enguany l'hem estrenat.
La Principal l'ha gravada
i nosaltres l'hem pagat.

Però això ens costa molts "cuartos",
no sé pas com ho farem!
Haurem de fer cantonada
que clients prou en tindrem.

A la Creu Roja del poble
li fan falta conductors.
Pels atacs "d'apendicitis"
que puguem tenir els pastors.

REIS

A la Creu Roja del poble
li fan falta conductors.
Pels atacs "d'apendicitis"
que puguem tenir els pastors.

I si no hi ha ambulàncies,
i alguna hagi de parir,
si ha d'agafar el Galta negra
segur que el té pel camí.

L'any passat també us cantàvem
un cuplet tal com us dic,
demanant a l'alcaldeessa
un camió nou per l'Enric.

Doncs aquest any us demano
ja que es veu que ha funcionat,
un cotxe nou pel Borrego
i un bon pis per "quet" matat.

Que fins i tot es barallen
per aconseguir els clients.
I sols volen oferir-nos
funeràries competents.

Als voltants de Carnestoltes
un Conseller ens va dir
"Haurem de ficar *cacotes*
sota el terra cardoní."

Que sàpiguen que les nostres
ja ens les hem anat cruspint
i que el que fa falta al poble
és treball pels Cardonins.

I si no hi ha ambulàncies,
i alguna hagi de parir,
si ha d'agafar el Galta negra
segur que el té pel camí.

A l'estiu mentre dormia
amb el balcó ben obert,
de cop una gran "tufada"
el deixava ben despert.

Segur que és un "escape",
i amb el gas no fem el ruc.
Tonto, no veus que a les hortes
estaven escampant suc.

La Loteria del Niño
que dóna molts calerons,
ahir passant per Cardona
va deixar cent- vint milions.

Jo no sé que "coi" em passa
que no em toca mai "re".
Em sembla que ho tens difícil
si no hi poses cap calé.

Ara que han finit les festes
i no ens queda cap calé.
Ara que els de la brigada
trauran les llums del carrer.

Anem-nos en cap a casa
a veure si hi ha res cuit
Ja que el Traspunt us desitja
un bon any noranta-vuit.

1998 - 1999

NADAL

Els jubilats de Cardona
ja no surten d'excursió
doncs han trobat un nou "hobby"
i s'ho passen molt millor.

Ja no van a veure fires
però si volen distracció,
es prenen una Viagra
i ja fan Festa Major.

Quan era xic jo recordo
per les festes de Nadal
si miràvem a la "tele"
un programa musical.

CAP D'ANY

Avui em faltaven *cuartos*,
he anat a un caixer,
i he trobat que el meu saldo
s'havia quedat en "re".

Amb aquest rotllo de l'Euro
ja tenim la ruïna a punt.
On hi teníem tres zeros
ara sols n'hi tindrem un.

Les femelles d'aquest poble
ja fa temps que res de res.
Diuen que és que els seus mascles
ja no hi tenen interès.

REIS

L'Ajuntament de Cardona
estalviador s'ha tornat,
i de les llums nadalenques
sols en cremen la meitat.

Seguint d'aquesta manera
pagaran i, tal com cal,
aquella Muralla China,
de darrera l'Hospital.

La propera primavera:
eleccions municipals.
"Naltrus" hem fet una llista
i us direm els principals.

Sortia el Julio Iglesias
el Serrat, la Salomé,
però nano els temps canvien,
ara hi surt el Pau Fuster.

Una famosa soltera
d'aquest poble em va dir,
que el Clinton i una becària
l'havien fet decidir.

Els nois guapos d'aquest poble
heu d'estar amb l'ull ben atent,
que aviat buscaran becaris
per servir a l'Ajuntament

No és que no en tinguin ganes
però si volen calerets,
se'n van al Semen Cardona
i surten exprimidets.

El dilluns a la Minilla
vam quedar ben enfavats
doncs vam trobar un personatge
de dibuixos animats.

Era la Hormiga Atómica
molt baixeta i amb casquet.
Però després surt a la tele
que allò era el Pujolet.

L'alcalde serà en Borrego,
de cultura no ho sé pas,
el Bato el secretari
i d'hisenda el Satanàs.

Ara que han finit les festes
i ja no ens queden torróns,
ara que han vingut els Euros
per tocar-nos els cordons.

És l'últim any del mil·lenni
aprofitem-lo com cal.
Que tinguem salut i feina
i ja ens veurem per Nadal.

1999 – 2000: 100 anys de Pastorets

NADAL

L'“apotecari” i el “Pitu”
volen fer-nos anar drets,
ells són Borrego i el Bato
nosaltres els Pastorets.

Però si no funciona el poble
i no tracten bé la gent,
com el Borrego i el Bato
acabaran a l'infern.

Si el nostre poble estimen
i el volem bonic i net
senyors a veure que fem
amb les caques del gosset.

Quan surts de casa el diumenge
vigila on poses els peus,
perquè hi ha qui ha tret el fetge
que si no ho veus no t'ho creus.

Els *urbanos* de Cardona
ja tenen un nou company,
que els ajuda a fer la feina
donant ordres amb afany.

No va vestit d'uniforme
és quadrat com un baül,
sempre porta mala baba
i els pantalons a mig cul.

SANT ESTEVE

Aquest any és any d'estrena
L' Isaac té un palau d'hivern,
l'avar xalet de vacances,
i el dimoni un nou infern.

I amb això els del teatre
han quedat desdinerats:
Molta “pasta” i mots Euros
valen els nous decorats.

Preguntava per la fira
un turista despistat
sense saber on anava
ja s'havia atabalat.

Quan us perdeu a Cardona
trobareu indicadors,
i ja veureu de seguida
on són els contenidors.

El Polígon de la Cort
mica en mica va marxant.
Ja hi ha un parell d'empreses
i unes altres que vindran.

Els *bomberos* ja fan guàrdia
llonganisses al Malniu
i aquells del Semen Cardona
a l'altre costat del riu.

Els cuplets que heu sentit ara
diu que el concurs han guanyat,
que amb motiu del Centenari
el Traspunt ha organitzat.

El president del Teatre
l'alcalde i el conseller,
repartiran els tres premis
i algun clatellot també.

CAP D'ANY

A la Casa de la Vila
hi ha noves autoritats,
per salvar l'economia
estan tots molt capficats.

Canvien tots els “containers”
i una cosa més urgent,
ens apugen els impostos
entre un set i un vuit per cent.

Teníem un secretari
que no va treballar mai,
ho sabia tot el poble
i *hasta* els de Cardona Rai.

Ara diu que ve una dona
amb dedicació total.
Déu vulgui que sigui bona
i no una “mujer fatal”.

L'Ajuntament té molts deutes
no sé pas com ho farem
amb l'alcalde farmacèutic
amb viagra l'alçarem.

La brigada ja tremola,
ha tornat la inquisició.
No paren des de que tenen
el Flores de regidor.

2 DE GENER

Vaig trobar un excursionista
un dia per aquests carrers,
amb anorac i xiruques,
moltes bosses i papers.

Però de seguida vaig veure
que allò era un botiguer,
que anava a tirar la brossa
al container més proper.

La gent de La Coromina
diu que estan de mala sort
doncs han de donar la volta
al polígon de La Cort.

Ara els fan una autopista
ample i enquitranada
que sense pagar peatge
sortirà a la Plantada.

Els *urbanos* de Cardona
ja tenen un nou company
que els ajuda a fer la feina
donant ordres amb afany.

No va vestit d'uniforme
és quadrat com un baül,
sempre porta mala baba
i els pantalons a mig cul.

REIS

Els *urbanos* de Cardona
ja tenen un nou company
que els ajuda a fer la feina
donant ordres amb afany.

No va vestit d'uniforme
és quadrat com un baül,
sempre porta mala baba
i els pantalons a mig cul.

Preguntava per la fira
un turista despistat
sense saber on anava
ja s'havia atabalat.

Quan us perdeu a Cardona
trobareu indicadors,
i ja veureu de seguida
on són els contenidors.

Els científics de la NASA
van fer el gran experiment
d'enviar un fuet a *Marte*
aviam si hi havia gent.

Però per un error de càlcul
el fuet s'ha extraviat.
Ha caigut a la Coromina
i ha fotut un gran forat.

No sé si us heu donat compte
però al dos mil ja hem entrat,
després de tantes xorrades
veig que el món no s'ha acabat.

La vida doncs continua
i els Pastorets tornaran,
que tinguem salut i feina
i tots junts seguim cantant.

8 DE GENER

No sé si heu vist una cosa
molt curiosa, com hi ha món!
Que tenim quatre Borregos
i tots ens diem Ramon.

Ai Ramonet quina gràcia
de tornar a fer Pastorets.
Sí Paco sí, molta gràcia,
però se'ns escapen els pets.

Ja veieu senyors quin "cuadro"
que tenim avui aquí,
amb totes les velles glòries
del teatre Cardoní.

Els borregos i els dimonis
amb més panxa i menys pèls,
però el que més parat em deixa
són els culs dels Sants Miquels.

L'efecte dos mil al poble
diu que sí que es va notar,
doncs les dotze campanades
a cap hora van tocar.

En veure que no sonaven
van fer baixar tots els sants,
la gent sota "l'arcaxofa"
i amb el raïm a les mans.

Han sortit les velles glòries
per lluir el seu tipet
tenen de fer molts esforços
per mantenir-se ben drets.

Un té la pota fotuda
l'altre el fetge li fa mal
això en lloc d'un teatre
més bé sembla un hospital.

2000 - 2001

NADAL

El trenta u de desembre
tot just aquest any passat,
de campanes no n'hi havia
o s'havien espatllat.

Llavors el rector "Antoni"
molta gent el va esbrincar,
i ara tenim la Miquela
penjada del campanar.

Deia un dimoni amb un puro
en aquell antre infernal,
"no tenim ni un puto duro
al calaix municipal".

Per ballarugues i traca
i fer festes als carrers,
grateu-vos tots la butxaca
que aquí nois no hi ha calers.

L'Ajuntament de Cardona
diu que està ben espantat,
per unes cartes que arriben,
d'un president enfadat.

Són del famós Fidel Castro
des de Cuba, i diu així:
"M'estic quedant sense dones
perquè totes són aquí".

Els cuplets que heu sentit ara
diu que el concurs han guanyat,
que per segona vegada
el Traspunt ha organitzat.

El president del teatre
i dos membres del Jurat
repartiran els tres premis
als qui diuen que han guanyat.

CAP D'ANY

El Corre Bou de Cardona
sempre que l'hem d'estar canviant,
ja no podem portar vaques,
que sonades diu que estan.

Però ens avancem als problemes
i ja ho vam estar provant:
un pollastre pels "toreros"
i que vagin torejant.

Una noia tot bufona
diu que la primera ha estat
en la història de Cardona
que a la cargolera ha entrat.

Però el toro no va investir-la
per no ser ell acusat,
i per maltractar una dona
el portessin al jutjat.

Som un poble molt turístic
on s'hi poden practicar
uns quants esports d'equilibri
com els que us vaig a contar.

Esquivar "caques de gossos"
quan surtis a donar el vol,
i "pipis" i vomitades
a l'escala de cargol.

L'Ajuntament de Cardona
diu que està ben espantat,
per unes cartes que arriben,
d'un president enfadat.

Són del famós Fidel Castro
des de Cuba, i diu així:
"M'estic quedant sense dones
perquè totes són aquí".

REIS

Al “matadero Badia”
no saben que hi ha d’anar.
Podrien fer-hi un teatre
que aquest xic se’ns quedarà.

Al galliner “s’atxixarren”,
aquí baix freds com mussols...
el que guanyem en entrades
ho gastem en “frenadols”.

El famós programa d’actes
de nostra Festa Major,
sembla cada any més un llibre
que un programa anunciador.

Per l’any que ve senyor alcalde
i els seus regidors adjunts
faran una enciclopèdia
de vint-i-quatre volums.

L’Ajuntament de Cardona
diu que està ben espantat,
per unes cartes que arriben,
d’un president enfadat.

Són del famós Fidel Castro
des de Cuba, i diu així:
“M’estic quedant sense dones
perquè totes són aquí”.

Un altre any ara comença
i com sempre desitgem,
que tinguem salut i feina
per tornar cap a Betlem.

Però l’ajuntament del poble
ja el comença amb dinerets,
de la porrada de “cuartos”
que cobra dels pastorets.

Un altre any ara comença
i com sempre desitgem,
que tinguem salut i feina,
per tornar cap a Betlem.

Ja tenim campana nova,
i ja tots la sentireu,
ja s’haurà acabat l’excusa
d’anar tard a tot arreu.

2001 - 2002

NADAL

L'ajuntament de Cardona
Cal Badia vol ensorrar
de moment tiba que tiba
però no acaba de baixar.

I allà mirant com treballen
és molt fàcil comparar
amb el sistema Bin Laden
ja haurien acabat.

Els botiguers de Cardona
molt contents poden estar
doncs els han portat un tècnic
que els ha de dinamitzar.

Però es veu que molts ja rabiaren
quant a tots va reunir
i els va dir que quarts d'onze
no són hores d'anar a obrir.

El dia onze de setembre,
dimarts de Festa Major,
tothom davant de la tele,
menys Cardona. Sí Senyor!

Nova York era un bon caos!
El món sencer compungit!
I nosaltres a la Plaça...
Procurant no ser *embestits*.

REIS

Des que tenim Duquessa
el poble va molt millor,
fins la corba de la merda
ha deixat de fer pudor.

Va aparèixer un bon dia
després de Festa Major
ves que no sigui Bin Laden
transvestida de go-go.

El matadero Badia
ja l'estan enderrocant
però no saben pas com fer-ho
i encara estan pensant.

Van tibant amb unes cordes,
una màquina rasant
potser amb l'avió de l'alcalde
ja estarien acabant.

Feia temps que els esperàvem
ara ja els tenim aquí
ja tenim a casa els mossos
fora la Guàrdia civil.

L'alegria ja s'acaba
perquè avui ja m'han multat
la única diferència
és que ho fan en català.

"Me cagun" tots els de Fecsa
el dimarts ens van cardar
tota la tarda dient-nos
que la llum sí que vindrà.

Però la culpa és del Montoya
que s'ho va estar manegant
per no tornar canvi d'euros
el primer dia de l'any.

No sé si aquesta setmana
heu anat a fer un tallat
heu comprovat les tarifes
i s'havien apujat.

Entre 10 i 15 peles
però els bars que s'han pensat?
Per aquest preu ens l'haurien
de donar ben remenat.

13 DE GENER

El matadero Badia
ja l'estan enderrocant
però no saben pas com fer-ho
i encara estan pensant.

Van tibant amb unes cordes,
una màquina rasant
potser amb l'avió de l'alcalde
ja estarien acabant.

Els botiguers de Cardona
molt contents poden estar
doncs els han portat un tècnic
que els ha de dinamitzar.

Però es veu que molts ja rabiaren
quant a tots va reunir
i els va dir que quarts d'onze
no són hores d'anar a obrir.

"Me cagun" tots els de Fecsa
el DIA 1 ens van cardar
tota la tarda dient-nos
que la llum sí que vindrà.

Però la culpa és del Montoya
que s'ho va estar manegant
per no tornar canvi d'euros
el primer dia de l'any.

Ara toca despedir-nos
fins que torni a ser Nadal
que tingueu salut i peles
cada any diem igual.

Però enguany la cosa canvia
la pesseta es va acabant
que tingueu salut i euros
per poder tirar endavant.

2002 - 2003

NADAL

En un concurs de la tele
hi ha una noia peculiar
Una noia que em trobava
moltes nits al Firabar.

Diuen que és mig cardonina
es diu Beth i és tot un "crack",
porta cabells de "scotch brite"
i aquest llavi foradat.

Tots els cotxes de Cardona
porten un mateix senyal,
tots porten unes rascades
al davant o al lateral.

I no és que sigui una moda,
ni tampoc és un decret,
és culpa de les torretes
de l'entrada al Portalet.

Era dimarts a la plaça
en plena Festa Major,
feien la gran burricada
amb ruquets d'importació.

Però quan els rucs es cansaren
jo vaig sentir que la gent
demanava que baixessin
els de dalt l'Ajuntament.

CAP D'ANY

Era dimarts a la plaça
en plena Festa Major,
feien la gran burricada
amb ruquets d'importació.

Però quan els rucs es cansaren
jo vaig sentir que la gent
demanava que baixessin
els de dalt l'Ajuntament.

Tots els cotxes de Cardona
porten un mateix senyal,
tots porten unes rascades
al davant o al lateral.

I no és que sigui una moda,
ni tampoc és un decret,
és culpa de les torretes
de l'entrada al Portalet.

Diuen que ara a la Minilla
és un xollo ser empleat
amb un sistema de "cobro"
que fa poc han inventat.

És una fórmula nova
pots ser ric en un no res:
si tu em pagues sis entrades
jo me n'embutxaco tres.

26 DE GENER : PASTORETS VETERANS A BENEFICI DE LES CAMPANES DEL MIRACLE

En un concurs de la tele
hi ha una noia peculiar
Una noia que em trobava
moltes nits al Firabar.

Diuen que és mig cardonina
es diu Beth i és tot un "crack",
porta cabells de "scotch brite"
i aquest llavi foradat.

A l'Església del Miracle
les campanes sonaran,
per aplegar els turistes
i els pagesos del voltan.

Els frares no són pas tontos
un muntatge van armant
a l'esquena dels incautes
els hi sortiran de franc.
(a l'amic Ramon Clotet)

Ja s'acaba la funció
de nosaltres "veterans".
Tant si us ha agradat com no
haureu de picar de mans.

Que els set euros per entrar
no són pas per l'espectacle
van directes a pagar
les campanes del Miracle.

Una noia de Riner
tota maca i ben plantada,
allà sota el "galliner"
ens somriu ben encantada.

I ens fa veure amb el "posat"
que comença a tenir ganes
d'un fadrí ben disposat
a tocar-li les campanes.

2003 - 2004

NADAL

En un carrer aquí al darrera
uns grans pisos volen fer,
l'Ajuntament els fabrica
i diuen que estan molt bé.

Ja veureu que són un "xollo"
són uns pisos de lloguer
que tenen cinquanta metres
i als cinc anys vas al carrer.

La propera primavera
diu que toca casament,
es casa el príncep Felipe
per tenir el poble content.

CAP D'ANY

Volen canviar-nos la Festa
volen treure'ns el dimarts,
per estalviar uns quants quartos
ja que estem tant endeutats.

Poden canviar-la de data
per estalviar més caler
fent-la un any de cada quatre
el vint-i-nou de febrer.

Diu que ens fa falta canalla
diu que no volem criar,
van venir un munt de cigonyes
i això van diagnosticar.

REIS

A Cardona som molt gafes
sempre ho fem tot al revés.
Sobretot temes polítics,
que és on la caguem més.

Quan manaven socialistes
Sant Jaume era convergent,
després fem alcalde al Sala
i al Pasqual fem president.

Diu que ens fa falta canalla
diu que no volem criar,
van venir un munt de cigonyes
que ens volien ajudar.

Però entre setmana ens fa mandra
el dissabte reposem
i el diumenge perquè és festa
ni un sol "kiki" no fotem.

Però a la gent dels Catòlics
ens faria més il·lusió,
que se'ns casés el Montoya
dilluns de Festa Major.

Volen canviar-nos la Festa
volen treure'ns el dimarts,
per estalviar uns quants quartos
ja que estem tant endeutats.

Poden canviar-la de data
per estalviar més caler
fent-la un any de cada quatre
el vint-i-nou de febrer.

Entre setmana us fa mandra
el dissabte reposeu
i el diumenge com que és festa
ni un sol "kiki" no foteu.

La propera primavera
diu que toca casament,
es casa el príncep Felipe
per tenir el poble content.

Però a la gent dels Catòlics
ens faria més il·lusió,
que se'ns casés el Montoya
dilluns de Festa Major.

La propera primavera
diu que toca casament,
es casa el príncep Felipe
per tenir el poble content.

Però a la gent dels Catòlics
ens faria més il·lusió,
que se'ns casés el Montoya
dilluns de Festa Major.

Demà ja toquen diana,
ho sentim, però és dia set
la canalla cap el cole
i els més grans a passar fred.

Agafem l'any amb trempera,
fem del quatre un any salat.
Que tots els vostres desitjos
es puguin fer realitat.

2004 - 2005

NADAL

Els Pastorets de Cardona
tenen casos molt bonics,
i un d'aquests avui se'ns dóna
estigueu atents amics.

Fa seixanta anys una iaia,
va estrenar de Rabadà.
Just avui la seva néta
ho ha volgut tornar a provar.

Una nau extraterrestre
per Cardona va passar,
va deixar-nos un rastre
que és d'aquells que es fan notar.

És una mena de caqueta
color blau i en mig un pal,
però l'Ajuntament del poble
diu que és l'arbre de Nadal.

CAP D'ANY

Veient passar l'ambulància
jo em vaig atabalar
veient que la conduïa
un que molt em va sonar.

Després de molt donar voltes,
ja no entenia res.
Resulta que els policies
també fan de camillers.

No sé si heu vist les llumetes,
les que posen als carrers,
algunes sols van a trossos,
i altres no funcionen res.

Tot és com una estratègia,
tot per no gastar calers,
per estalviar els tres mil euros
del sorteig dels botiguers.

Una nau extraterrestre
per Cardona va passar,
va deixar-nos un rastre
que és d'aquells que es fan notar.

És una mena de caqueta
color blau i en mig un pal,
però l'Ajuntament del poble
diu que és l'arbre de Nadal.

REIS

Ídem que el dia de Cap d'Any (2004-2005) amb l'afegit dels següents cuplets:

És un any sense grans bodes,
ni olímpiques, ni mundial,
hem d'investigar alguna cosa
que ens distregui fins Nadal.

Podríem fer unes apostes
per saber quan finiran
les obres d'allà al Rastrillo
i el casal de la Gent Gran.

Les festes ja són passades
ara toca fer bondat,
tots comencem a fer règim,
que a l'estiu hi som aviat...

Hem de votar en referèndum
per una constitució...
que tinguem salut i feina
i que no ens toquin el crostó.

2005 - 2006

NADAL

D'aquí a pocs dies comença
una llei anti- tabac.
S'han d'acabar les fumeres,
a l'infern ja l'han cagat.

El fum que surt al principi
el fèiem amb cigarrets,
l'únic remei que ara ens queda
és provar-ho tirant pets.

Jesucrist diu que tenia
el gran do de convertir
quan la festa ho requeria
gerres d'aigua en bon vi.

CAP D'ANY

A l'infern estan de festa
avui fan celebració
tenen un nou personatge
que afegir a la col·lecció.

Pel Satanàs que s'estrena
ovació vull demanar,
que porti molts anys les banyes,
el "petit" dels del Vilà.

Els botiguers de Cardona
ja no saben pas que fer
No corre ningú pel poble
i al calaix no hi ha caler.

REIS

Els botiguers de Cardona
ja no saben pas que fer
No corre ningú pel poble
i al calaix no hi ha caler.

Els munten un súper Dia
que els fot un munt de clients,
i una botiga de xinos
per si no estan prou contents.

A la Parròquia del poble
els Reis també hi ha passat,
com que són bona canalla
un piano els han portat.

I cada dia a les 12
sabeu què se'ls ha acudit?
l'"enxufen" a les campanes
i a tocar que és divertit.

Doncs a l'estiu els d'Aimines
també ho van voler provar
i els va sortir una aigua bruta
que ni jo no vaig tastar.

A la parròquia del poble
diu que els Reis ja hi ha passat,
com que són bona canalla
un piano els han portat.

I ara per tocar nadales
sabeu què se'ls ha acudit?
l'"enxufen" a les campanes
i a tocar que és divertit.

Els munten un súper Dia
que els fot un munt de clients,
i una botiga de xinos
per si no estan prou contents.

Jesucrist diu que tenia
el gran do de convertir
quan la festa ho requeria
gerres d'aigua en bon vi.

Doncs a l'estiu els d'Aimines
també ho van voler provar
i els va sortir una aigua bruta
que ni jo no vaig tastar.

Més d'un alguna vegada
hem volgut col·laborar
amb la Sagrada Família
perquè es pugui acabar.

Doncs ara farem campanya
per poder col·laborar
amb els pisos del Rastrillo
que comencen a cansar.

Senyors les festes s'acaben,
ara toca treballar,
treballarem més del compte
perquè no podrem fumar.

Agafem l'any amb empenta,
i com diu tota la gent,
que tinguem salut i feina
i si Déu vol fins l'any vinent.

2006 - 2007

NADAL

Si de nit aquí a Cardona
diu que et trobes malament
no hauràs de buscar els *urbanos*
just abans del cobriment.

Hauràs d'anar cap a Súria
ja que el metge serà allà,
i resar perquè aquella hora
hagi tornat de sopar.

Ens hem comprat una serra
per fer una bona acció.
Portem dos anys denunciant-ho
i no hi posen solució.

Així arreglem la cagada,
ja que ningú més en mou,
tallem l'arbre de la Fira
i que en posin un de nou.

A Cardona hi ha un problema
de difícil solució,
perquè diu que al Casal d'Avis
estan de revolució.

Pinochet ja sota terra,
Fidel Castro, ja acabat,
Però la Pilar i el Mellado
tot just ara han començat.

CAP D'ANY

Si de nit aquí a Cardona
diu que et trobes malament
no hauràs de buscar els *urbanos*
just abans del cobriment.

Hauràs d'anar cap a Súria
ja que el metge serà allà,
i resar perquè aquella hora
hagi tornat de sopar.

A Cardona hi ha un problema
de difícil solució,
perquè diu que al Casal d'Avis
estan de revolució.

Pinochet ja sota terra,
Fidel Castro, ja acabat,
Però la Pilar i el Mellado
tot just ara han començat.

** Aquest dia també es van cantar uns cuplets que van ser inventats al moment de l'actuació.*

REIS

A Cardona hi ha un problema
de difícil solució,
perquè diu que al Casal d'Avis
estan de revolució.

Pinochet ja sota terra,
Fidel Castro, ja acabat,
Però la Pilar i el Mellado
tot just ara han començat.

Ens hem comprat una serra
per fer una bona acció.
Portem dos anys denunciant-ho
i no hi posen solució.

Mira que hi ha arbres "guapos",
amb molta llum i amb guarniment,
tallarem la "tifa" blava
de davant l'Ajuntament.

L'Ajuntament de Cardona
a l'escola ha de tornar,
han de repetir la classe
que ens ensenyaven a comptar.

Perquè sinó no s'explica
d'on treuen aquell total
de trenta-cinc mil persones
a la Fira Medieval.

Els Pastorets ja s'acaben,
i les neules i els torrons.
Aquest any hem d'estar al lloro
doncs ens toquen eleccions.

De moment prou "comilones"
que estem tots per fotre un pet.
Que tingueu salut i feina
i passeu bon dos mil set.

2007 - 2008

NADAL

Després de moltes cantades,
per fi l'arbre ens han canviat.
Han tret aquell psicodèlic
i un bonsai ens hi ha posat.

Però la torreta de pedres,
cada dia va caient,
perquè hi piquen tots els cotxes
sortint de l'aparcament.

Tots coneixeu la Viagra,
medecina molt potent,
que ara en fase de proves
el Govern dóna a la gent.

I per aquesta campanya
el primer dels llocs triats,
és el nostre Casal d'Avis
per això estan tant esverats.

La gent de la Coromina
diuen que són especials
aquí tirem dos petards
i ells fan piromusicals.

REIS

En un matí de diumenge
per la Fira passejant
vam sentir un munt de sirenes
i un furgó que va arribant.

Seran els mossos d'esquadra,
tots allà acollonidets,
i sols eren les cistelles
del programa dels bolets.

Tots coneixeu la Viagra,
medecina molt potent,
que ara en fase de proves
el Govern dóna a la gent.

I per aquesta campanya
el primer dels llocs triats,
és el nostre Casal d'Avis
per això estan tant esverats.

L'altre dia mirant Polònia
vaig tenir un gran pensament:
Fer els Pastorets de Cardona
amb gent de l'Ajuntament.

Quina colla de Mcgiber's
jo no sé que s'han cregut,
senyors que maneu el poble
de vosaltres s'han rigut.

Els reis a la cavalcada
l'any passat es van deixar
un camell aquí a la plaça
que el jovent ve a visitar.

L'ajuntament d'aquest poble
molt preocupat diu que està
pel gran tema de les grogues
doncs que el vinguin a buscar.

L'Ajuntament de Cardona
diu que ara s'ha proposat
intentar arreglar el poble
fent qualsevol disbarat.

Diuen que la Font del Vall
tan bonica els ha quedat
doncs a mi només hem semblen
quatre ferros rovellats.

Els socialistes de Fúries
l'alcalde d'avar confús
amb el Vilella de Verge
i el Xanxú de nen Jesús.

Senyors les festes s'acaben
el dos mil vuit encetem,
i tots ens fem nous propòsits
ja veurem si els complirem.

A més de salut i feina,
pluja hem de demanar,
si no volem tots quedar-nos
ben secs com un bacallà.

Això del canvi climàtic
a Cardona ja ho patim,
com les glaceres de l'Àrtic,
aquí tot ho reduïm.

La salinera s'esgota
de riu no n'hi ha fa temps,
ens redueixen les festes
i també els aparcaments.

2008 - 2009

Aquest any es van fer Pastorets per Nadal, Sant Esteve, el 28 de desembre, Cap d'Any, Reis i el dia 11 de gener.

A cada funció es cantaren una selecció dels següents cuplets:

En aquests temps de gran crisi
el Traspunt s'ha tornat boig,
amb vestits d'alta costura
i una banda que fa goig.

Diu que al mal temps bona cara
i aquí hem abocat el sac.
Ja us trobareu a la porta
amb el "cobrador del frac".

No se si heu vist a la "tele"
lo d'Objectiu Pastorets,
una quinzena del "quadro"
vam anar-hi a fer els ximplets.

Després de fer moltes proves,
només dos s'ho van fer seu:
són el petit de Cal Costa
i el ganàpia del Mateu.

Ser botiguera a Cardona,
té uns problemes afegits,
com obrir tots els diumenges
i pensar amb els cinc sentits.

Fer-li a tothom bona cara
i aguantar sens miraments
tot tipus de clientela
i l'Eloi fent perdre el temps.

Què us sembla aquesta banda
que tenim avui aquí
fa molt temps que hi treballaven
i avui l'hem pogut sentir.

Però com tot en aquest poble
fa patir fins el final,
tres cançons no estaven llestes
fins el dia de Nadal.

Què me'n dieu del vestuari?
Dimonis i àngels del cel...
que per la pasta que valen,
podrien ser de Chanel.

A més hem vist una cosa,
no sabem a qui va ser,
a qui van prendre la mida
del paquet del Lluçifer.

Al casc antic d'aquest poble
els cotxes no hi passaran
doncs posaran uns "pirulos"
que van pujant i baixant.

I quan la cosa s'espatlli
i no es pugui aixecar,
li fotran quatre "viagres"
i ben drete quedarà.

A l'estiu la Coromina,
el riu van recuperar
i varen fer una festeta
tal com era d'esperar.

Però del riu que s'esperava
sols hi passa un rajolí,
que més que aigua potable
sembla algú que hi fa pipí.

Diu que un grupet de "xorissos"
un dia es van reunir
per buscar noves contrades
on poder anar a delinquir.

Volen un poble on la poli,
com tothom, dormi de nit,
vinga tots cap a Cardona,
que allà res està prohibit.

D'aquesta crisi que diuen
a Cardona no n'hi ha pas.
Aquí van aixecant pisos
sense por de cap fracàs.

I dir que no es venen cotxes
son xorrades garrofals
en comprem un nou de trinca
pels agents municipals.

Fa una quants anys endarrere
rèiem de l'ajuntament,
perquè l'arbre de la Fira
semblava un experiment.

Ara que tenim un arbre
els de la UBIC l'han cagat
en comptes de posar-hi arbres
hi ha papers il·luminats.

L'ajuntament de Cardona
ha dissenyat un nou pla
que als qui estiguin a l'atur
de la crisi els salvarà.

Molta gent contractaran
per un projecte grandíós
pintar la barana del "parque"
que es veu que és molt laboriós.

Aquest Nadal a la "tele"
han fet uns nous Pastorets,
i al nen petit de Cal Costa
hi vaig veure en patinet.

També vaig veure una cosa,
que per mi no té pas preu,
com movia "l'esqueleto"
el ganàpia del Mateu.

Els Pastorets ja s'acaben
aquest any més tard que mai
amb música de la banda
i amb actors del grup d'esplai.

A tots volem agrair-vos
aquest èxit tan sonat,
bon dos mil nou desitjar-vos,
amb salut, pau i amistat.

2009 - 2010

NADAL

Aquest any aquí al teatre
Cinquanta anys hem celebrat,
i amb els actes i festetes
sense un duro ens hem quedat.

I per tornar a omplir les arques
i engreixar el compte corrent
hem pensat que posaríem
el Millet de president.

L'ajuntament de Cardona
un sistema vol provar
per cobrar posant més multes
i als usuaris despistar.

A la Fira hi ha una trampa
pels que hi vulguin aparcar,
un estri de zona blava
que ara va i ara no va.

Un dia venint en cotxe
aquí a la Plaça del Vall
vaig ser abduït per un ovni
aixecant-me sense estrall.

Sense saber què passava
jo del cotxe em vaig tirar,
i era una puta piona
tot sortint sense avisar.

CAP D'ANY

L'Ajuntament de Cardona
sense gastar-se ni un ral
diuen que ha fet un apanyo
amb els del Vilar Rural.

Feia anys que es demanava
sense fer gran aldarull
una piscina coberta
per posar el cul en remull.

A TV3 fa uns quants dies
a la Trinca estan buscant,
van desfilant-hi promeses
i els seus dots van demostrant.

Aquest senyor pianista
un cantant fenomenal,
donant-li trenta *patades*
a la Trinca original.

Aquest any aquí al teatre
cinquanta anys hem celebrat,
i amb actes o celebrades
sense un duro ens hem quedat.

I per tornar a omplir les arques
i engreixar el compte corrent,
hem pensat que posaríem
al Millet de president.

3 DE GENER

L'Ajuntament de Cardona
sense gastar-se ni un ral
diuen que ha fet un apanyo
amb els del Vilar Rural.

Feia anys que es demanava
sense fer gran aldarull
una piscina coberta
per posar el cul en remull.

Un dia venint en cotxe
aquí a la Plaça del Vall
vaig ser abduït per un ovni
aixecant-me sense estrall.

Sense saber què passava
jo del cotxe em vaig tirar,
i era una puta piona
tot sortint sense avisar.

Aquest any aquí al teatre
cinquanta anys hem celebrat,
i amb actes o celebrades
sense un duro ens hem quedat.

I per tornar a omplir les arques
i engreixar el compte corrent,
hem pensat que posaríem
al Millet de president.

REIS

Aquest any aquí al teatre
cinquanta anys hem celebrat,
i amb actes o celebrades
sense un duro ens hem quedat.

I per tornar a omplir les arques
i engreixar el compte corrent,
hem pensat que posariem
al Millet de president.

Ahir a la cavalcada
els reis se'ns van empenyar
a més d'una tarda molla
no podien treballar.

Ja no tenen privilegis
els fan anar a toc de xiulet
amb carrers plens de pilones,
i a la Fira, treu tiquet!!

Els Pastorets ja s'acaben
i aquest any pot ser potent,
amb una crisi que cansa
i eleccions al parlament.

Toca menjar vegueries
cas Millet i estatut,
que no ens atabalin gaire
i tinguem feina i salut!!

LA MÚSICA DELS PASTORETS DE CARDONA

ANNEX 2: QUIÓ ACTUAL DELS PASTORETS

*Identificació de la procedència dels diversos textos
que el configuren.*

el ~~traspunt~~

Els Pastorets de Cardener

NOTA: La llegenda següent ens indica la procedència de l'amalgama de textos que configuren aquest guió de Pastorets.

- *L'Estel de Natzaret* de Ramon Pàmies
- *El Naixement del Salvador o la Redempció de l'esclau* d'Antoni Molins i Gelada
- *El Bressol de Jesús* de Serafí Pitarra
- Cançons tradicionals catalanes
- Lletra litúrgica

Procedència del text sense identificar

PRÒLEG

L'escena representa un lloc ombriu de la Vall de Josefat a la Judea. Grans masses de roques negrenques tanquen l'escenari, i deixen veure la plàcida claror del crepuscle que comença a enfosquir l'horitzó. Al fons esquerre, un roure centenari cobert d'escorses, es destaca al mig desfullat i somort pel vent.

En aixecar-se el teló, la brillantor dels llamps i el tro llunyà, xiulant furiós el vent.

ESCENA I

MÚSICA

Dimonis.- Ben nostre ja és l'home
son cor de malícia,
orgull i Avarícia
havem saturat.
Sos mòvils són ara
l'enveja i quimera
i a l'home una fera
tornar-lo hem lograt.

(BALL DE Dimonis)

(A l'acabar el ball, desapareixen Tots, quedant un moment l'escena sola. Apareix Satanàs).

Satanàs.- Com xiula l'huracà.
Son rumor feréstec,
sacseja els fonaments de les muntanyes.
Ah! Sa fúria imponent,
sembla ma fúria quan,
en voler escalar l'altíssim trono,
vaig caure rodolant fins a l'abisme
on covo la venjança fa tants segles.

(Pausa. Comença el xisclet del vent; les veus dels sers infernals, que canten profundes, com eixint del fons de la terra.)

MÚSICA

Dimonis.- *Del món en les entranyes
covem nostre veri,
que els homes emmetzina
com baba d'escorpi.
Un jorn que ja s'atança,
les fúries eixiran,
i els seus crits de venjança
l'espai eixordiran.*

Satanàs.- Ah!, Com criden els meus.
Crideu sers infernals,
crideu diables,
que arribi el vostre udol a l'alta esfera
esporuguint aquells que en ella habiten.

MÚSICA

Dimonis.- *Non serviam,
non serviam,*

*cridem altaners,
sia el nostre lema:
guerra al Déu del cell!*

PARLAT

Satanàs.- Oh!, així, així!
Com feres famolenques,
l'odi etern i sens treva,
es qui deu dar-nos
la força per escalar l'espai sens límit,
i pugui jo,
damunt mon front altiu,
cenyir com a rei,
la corona eternal de cels i terra.

MÚSICA

Dimonis.- *A Satanàs invicte
rendim llaor i glòria,
rodegi la victòria
amb son daurat mantell.
Que tot l'infern s'apresti
per a prop d'ell combatre,
ningú no el pot abatre
ningú és tan gran com ell.*

PARLAT

Satanàs.- (Creuat de braços i mirant amb orgull al seu voltant.).
Qui és tant com jo?
Ningú en la terra.
Els elements Tots m'obeeixen
dòcils i amatens
sempre esclaus de ma veu dominadora.
Qui és més que jo?
Els homes orgullosos
que creuen ser quelcom.
Necis!, no veuen que tan sols allò fan,
com senyora,
ma voluntat indòmita els comanda.
(Mirant al cel)
Qui gosarà oposar-se al que jo intento?
Qui aturarà mon pas?

MÚSICA A DINS

Cor d'àngels.- *Jehovà...Jehovà...Jehovà...*

PARLAT

Satanàs.- (A terra i amb ira).
Què escolto...?

MÚSICA A DINS

Cor d'àngels.- *Jehovà, Jehovà!*

*Sols ell és poderós.
Son nom clou de Satan la boca impura.
Ell el precipità des de l'altura,
Ell redimirà l'orgull i l'ambició.*

PARLAT

Satanàs.- Com és?, Com és que em responeu vosaltres,
àngels i arcàngels?
Jo, et parlo a Tu, Jehovà.
Respon-me doncs.
Vols redimir mon orgull, has dit?
Intenta-ho.
Ai, quan arribi el jorn de ma venjança!
Molt promte, tindrà lloc la fera lluita.
i Tu, Senyor de l'eternal morada,
que Rei de l'univers, fals, t'anomenes,
t'has de veure vençut sota ma planta.

HARMONIA MUSICAL DE DINS

Cor d'àngels.- *Sacríleg...Sacríleg...Sacríleg...*

PARLAT

Satanàs.- I, qui podrà reptar mon sacrílegi?
Potser hi ha humana o celestial criatura,
que, front a front, pugui dir-me sacríleg?

(Sobre una roca a l'esquerra hi surt Sant Miquel)

ESCENA II

SANT Miquel I Satanàs

Miquel.- Jo, en nom del Senyor.

Satanàs.- Tu?.

Miquel.- Si, jo puc dir-t'ho.
Sacríleg, blasfem.
Clou eixa boca immodesta.
Ta llengua verinosa
és cau d'escorpins i gorg de llepre immunda.

Satanàs.- Potser tu ignores...
que jo sóc el més bell,
el més gran arcàngel
que creà el temps i la natura?

Miquel.- Qui et va crear és Déu,
qui m'envia per desfer els teus sofismes i humiliar-te.

Satanàs.- Humiliar-me?
Ja mai, ja mai tal cosa.

No saps que enfront de mi aterrat s'acosta
tot l'univers en pes que n'és món regne?

Miquel.- Ton regne és d'espant i negre ombra.

Satanàs.- Jo regno l'infinit.

Miquel.- Negra mentida.
On és ta potestat?

Satanàs.- El món regno. (Altaner)

Miquel.- (Ferm) Menteixes.

Satanàs.- Què menteixo?

Miquel.- Sí.

Satanàs.- (Exaltant-se per graus).
Què per ventura hi ha un altre Ser que amb mi pugui igualar-se?
No sóc Jo, Rei i Senyor de tot quant té vida?
No sóc Omnipotent?

Miquel.- Serp maleïda; a baix ton front altiu!
Ton rostre en terra!.

Satanàs.- (Furiós)
I qui pot manar tant?

Miquel.- (Amb fermesa i mirant al cel)
Déu gran.

Satanàs.- (Amb crit feréstec)
Mentida!
Qui és més gran que jo?, Qui?

Miquel.- Arcàngel desgraciat!
Com et recrema el foc
de la superbia maleïda.
De què et serví, de què , el revelar-te?
De què et serví fer extremí l'altura,
al repetir ta veu amb fúria impia,
l'ingrat crit de non serviam?

Satanàs.- (Amb cinisme)
I m'ho preguntes?
No vull servir, vaig dir, i ho repeteixo.
Que jo, amb el crit altívol de mon serviam,
vaig conquerir ma llibertat preuada.
Sóc lliure com ho és l'àliga altanera
que el sol altiu, de fit a fit guaita.
(Amb despreci). Tu, ets esclau.

Miquel.- Insensat.
I com delíres.
Sóc lliure, exclames ara,
i ets esclau de l'orgull i de l'enveja,
ets esclau de la supèrbia que et devora.
Esclau de tu mateix,

esclau etern.
I ara, escolta:
Ja en nom del Pare Etern,
del cel devalla,
Aquell que de la creu
en farà dalla
que segueix la mala herba de la terra.

Satanàs.- Mistèries el que dius...

Miquel.- En ton desvari,
t'oblides encegat per boja febre
que ha de nèixer en un humil pessebre
qui al món deu redimir des del Calvari.
Les setanta setmanes de Daniel van finir,
i el jorn ve amb gran premura
que en les entranyes d'una Verge pura
s'encarni el Salvador, Rei d'Israel.

Satanàs.- És a dir que es compliran les profecies?
Oh!, no!, mai!. No pot ser.

Miquel.- Ja el jorn s'acosta.

Satanàs.- Oh!, véns per augmentar mes angúnies,
ments per dar-me torment.
Més no m'attera Miquel la predicció.
Vingui en mala hora el Messies,
ma fúria aterradora,
vençut el deixarà amb sagnant guerra.
Meva és l'humanitat
i ha de ser meva eternament.
En quan a aquesta dona o Verge que tu dius,
poc se m'endona
jo la perdre com vareig perdre l'Eva.

Miquel.- La virginal puresa de Maria
rendirà la malícia de l'infern,
i clou eixa ta boca.
El Déu etern la va escollir,
per mare del Messies.
És en va ta furor,
en va ta ira,
ja que ta supèrbia
va deixar vençuda abans de néixer,
puig saps que concebuda
fou sense pecat,
i recorda que eixa Verge
el cap a d'aixafar-te.

ESCENA III

(Satanàs sol)

Satanàs.- Oh!, res, res!
Sols l'ombra muda em rodeja per tot.
Si haurà estat un somni?

Serà veritat que ha de nèixer el Crist?
Serà veritat que jo per una dona m'he de veure vençut?
Ah, no, mai!
Lluitaré, lluitaré sempre.
Que es despertin ja els meus,
vinguin les fúries,
a mi els esperits del mal, de les tenebres.
Vomita, oh terra, foc de tes entranyes
i a mos braus satèl.lits,
pas lliure dóna.

(Lucifer i Dimonis)
MÚSICA

*El nostre Rei ens crida
sa veu altiva i ronca,
fa tremolar les conques
amb son accent fatal.
Sentint-lo el món tremola
i romp la dura roca,
correm que obeir ens toca
son poder infernal.*

PARLAT

Satanàs.- Està bé, però temeu
perquè avui de ràbia immensa
fins delira ja ma pensa
i tot tremolo.
Escolteu:
Ja les setanta setmanes,
predites per Daniel i esperades d'Israel,
són avui ben poc llunyanes.
El redemptor,
el Messies de la humanitat amant,
neixerà dintre un instant
complint-se les profecies.
Nostre regne del terror
Ell vencerà amb sorda guerra
i així fundarà a la terra,
l'imperi del seu amor.
I amb l'amor pot convertir
tota la terra en un cel,
més jo espero amb gran anhel
Tots els seus plans trastornar.
Qui amb calma, digueu, veuria
dixós a l'home mortal?
Molt més que el foc infernal
això sols m'abrasaria.
Ah!, no, no.
És ben precís tal ditxa desbaratar,
per això, doncs m'he d'estar
a l'infern ara submís.
(Els Dimonis s'agenollen i canten)

MÚSICA

Som del teu imperi
esclaus maleïts,
la ràbia ens domina
sempre ens té oprimits.
(S'alcen)

Satanàs.- Doncs, tingueu molt ben entès,
que jo, amb pesquisses secretes,
tot quan diuen els profetes
del Messies he sorprès.
Sé que a Betlem neixerà
en un estable en nit bruna,
serà pobre sens fortuna
i humil de fuster farà.
Ell per tot predicarà
contra els mundanals plaers,
Ell ensenyarà els debers
i exemple d'amor darà.
I d'homes vulgars del poble
formarà un apostolat
i a l'últim ajusticiat
serà en una creu innoble,
i sa mort serà el preu
de la redempció del món,
i a mi i a l'infern pregon
vencerà des de la creu.

Lucifer.- No creguessis tal dissort
i pens que pel seu compte
no s'humiliarà tan prompte
tot un Déu excels i fort.
I si ho fa, podrem ben dir
que nostra astúcia ha lograt
veure un Déu ajusticiat
i en una infame creu morir.
Més...això no passarà.
Puig si neix en pobre estat,
Herodes és potentat
ben prest compte ell farà.
Contra un pessebre, hi ha un trono;
contra un nin, un cruel rei;
contra el dèbil, fera llei.
La victòria jo t'abono.

CANT D'àngels

*Ressoni pel espais l'himne feliç:
Glòria, glòria, al Senyor de les Altures
i Pau a les humanes criatures,
que és vençuda la serp del Paradís.*

PARLAT

Satanàs.- Quins càntics fatídics sonen
des del pregó de l'infern?

Lucifer.- És que els àngels de l'etern
ara guerra a mort ens mouen.

Satanàs.- Oh, fúries!, què he de fer
en eix cas tan apurat?
Confòs i humiliat
per sempre hauré de ser?
Ah!, No serà.
Fúries totes,
escolteu ara els meus plans
que ens els segles que vindran
ens daran victòries moltes.
Excitem bé les passions,
l'odi, l'enveja, l'Avarícia,
de luxúria amb gran malícia
avivem les sensacions,
i la humanitat sencera
per nosaltres pervertida,
serà a Déu mal agraïda
rebutjant sa llei austera,
i envilida així la terra,
el rei del món jo seré,
i el Crist Redemptor farà
amb astúcia sempre guerra.

MÚSICA

*Guerra, guerra, destructora.
Guerra, guerra cridem amb furor,
Lucifer és qui la proclama.
guerra, guerra al Redemptor.*

FI DEL PRÒLEG

ACTE PRIMER

QUADRE PRIMER

Decoració: bosc curt.

(Soff sortint per l'esquerra amb un feix de llenya al coll)

Soff.- Dimontri de Rabadà...

Té uns acudits.
(Girant-se vers on ha sortit).
Apa, vine;
no t'entretinguis que l'amo
ja deu fer estona que frisa,
i si tardes massa,
et juro que tindrem sermó una hora i mitja.
(Pausa).
Ca; que és cas!. Tossut com sempre.
Més , que hi fas a les bardisses?
Véns o no vén's? No? Doncs fora.
Me'n vaig sol; per mi no estiguis.
(Fa com qui se'n va).

ESCENA II

(Soff i Rabadà, que surten per la mateixa banda, igualment carregat que a l'anterior).

Rabadà.- Ei, ei; epereu macatxo.
Vaja una pressa.

Soff.- Què és cas. Dues hores per fer llenya,
quan amb una en sobraria.

Rabadà.- I el descans?

Soff.- Vols dir el pa i el trago?
Tens raó; fem-lo una mica. (Pausa).
(Seuen a terra els dos).

Rabadà.- Veieu com sempre us convenço?

Soff.- Parlant d'això, de seguida.
Tens virosta?

Rabadà.-Mig formatge em van donar l'altre dia,
per vigilar les ovelles
del ramat d'en Zacaries.

Soff.- Doncs, es com si ara fessim
societat encomandita,
jo hi poso el vi i tu la teca.
T'està bé?

Rabadà.- Sí, home, vinga.
(Pausa, treuen allò que porten i es posen a menjar).

Soff.- Però, vols dir-me que hi feies
entaforat allà dintre?

Rabadà.- Vigilàva.

Soff.- Vigilàves? (Sorpès).

Rabadà.- Veureu...coses de la vida.
A vegades hom pensa fer un bé...

Soff.- I ara, que t'emboliques?.
Xaval com ets i ja penses en fer grans filosofies?

Rabadà.- Secrets...Què voleu que us digui...?

Soff.- Secrets? Qualsevol diria
que has alçat un xic la bóta
i ara estàs fent les tintines. (Pausa)

Rabadà.- Quants anys teniu vós?

Soff.- Caratxos; què t'interessa?

Rabadà.- Una mica.

Soff.- Si em vols buscar casadora
gira full, que no em voldria.

Rabadà.- Bé, digueu.

Soff.- Seixanta quatre en vaig fer
aquest altra dia

Rabadà.- Sou bastant gran...

Soff.- Un xic...vaja ...
vull dir que ja arribo a la mida,
i el queixal del seny, fa mesos,
i fins anys que va sortir-me.

Rabadà.- (Molt seriós) Doncs encara sou criatura.

Soff.- Què dius, què? (Rient)
No em facis riure.

Rabadà.- Que vós, amb tot el que us pesen els anys
us enganyaria, no un nen de mames,
un ase nascut de quatre o cinc dies.

Soff.- Bé; com tu tens tantes ciències i demés,
tanta palica...i t'has criat entre cabres,
la cosa, saps, és claríssima.

Rabadà.- Sí.

Soff.- És natural, home,
no veus que sempre rumien?

Rabadà.- Què en sou de gat!
Donc tornant al cas d'abans, clar s'explica
perquè gansejant m'estava
i als vostres crits no venia.

Soff.- Tu diràs.

Rabadà.- Vinga la bota!

Soff.- Què has perdut les forces?

Rabadà.- (Impacient) Vinga!

Soff.- Té, però compte amb els tragos,
que als savis mortifica.

Rabadà.- (Després de beure) Ja!, ja!, ja!
Això és mitja glòria.

Soff.- (Prenent-li la bóta)
Done'm que em beure l'altra mitja.
(Beu llargament. Pausa).

Rabadà.- I, doncs, sí. Vós, què dirieu
si allà al tard de cada dia,
reclós, mirant enrera
i amagant-se a les bardisses,
o quan no, darrera els arbres corpulents
que al bosc es crien,

vegessiu a cert subjecte
com els meus ulls justifiquen?

Soff.- Què tu has vist...? (Estranyat)

Rabadà.- Fa cinc setmanes
que he après l'ofici d'espia.

Soff.- I és...?

Rabadà.- En Samuel.

Soff.- Molt m'estranya...

Rabadà.- Veig que us capfica una mica.

Soff.- Si, a fe, perquè aquest misteri
més que misteri és enigma.

Rabadà.- Jo li he anat seguint el rastre,
com un gos de flaire fina,
i avui sé...

Soff.- Què saps?

Rabadà.- Veieu com sé més que vós?

Soff.- Diques?

Rabadà.- Que en Samuel tragina a sobre
una forta malaltia,
que si no va en compte,
és fàcil que li pugui costar la vida.

Soff.- (Estranyat) Malalt?, De què?

Rabadà.- No us espanti,
que la cosa no és encomanadissa;
al menys per a vós.
Ara que per a mi,
la cosa del tot canvia.

Soff.- Però, què té?

Rabadà.- L'amor, home,
que quan dintre d'un es fica...

Soff.- Què saps tu?

Rabadà.- Prou, pregunteu-ho
a la porquera d'en Ciscle
que està morta la pobreta
d'amor per mi.

Soff.- Ah!, que n'ets de ximple!

Rabadà.- La veureu sempre tristota,
plena de melancolia,
i fa uns gimecs, que fins sembla

que siguin els garrins que cridin.
Que hi fareu. Déu m'ha donat
un cosset d'aquells que es binquen,
i en veurem, qualsevol noia
per mi un disbarat faria.

Soff.- Bé, però...

Rabadà.- Tornem al cas. En Samuel frisa...
Per qui dirieu?

Soff.- (Arronsant les espatlles)
No sé.

Rabadà.- (Baixet) Per la Sara.

Soff.- (Sorprès) Per la filla de l'Isaac?

Rabadà.- Sí.

Soff.- Del nostre amo?

Rabadà.- Del mateix?

Soff.- Però vols dir-me com pot ser?

Rabadà.- Res no costa.
Jo et vull, tu em vols, i s'estimen.

Soff.- I l'Isaac sap...?

Rabadà.- Ni una lletra.
Sols jo sé el que no sabia.
Jo, que perseguint-li les passes,
vigilant-lo nit i dia,
per fi he pogut descobrir
el que tant i tant l'aprима.
Veureu que quan a casa
amb les ovelles arriba,
surt per la part del darrera,
i dret al bosc s'encamina.
Quan és vora el rec s'atura,
xiula una cançó molt trista,
i ve de seguida la Sara,
i ell para en sec la música.
Ara, d'allò que enraonen
vós sabreu que podran dir-se.

Soff.- Noi, em fas quedar de pedra.
Creu que ningú ho diria.

Rabadà.- Heus aquí, doncs, el misteri
de vigilar allà dintre.

Soff.- Vols creure'm a mi?

Rabadà.- Si us sembla...

Soff.- Fes com si res no sabéssim.

Rabadà.- Això sí, en coses d'aquestes
sords, muts, i ben poca vista.

Soff.- (Aixecant-se) Doncs, alça,
anem cap a casa!
Després, que amb l'amor,
ben totxo és aquell que s'hi embolica.
(Se'n van)

MUTACIÓ

ESCENA II

(Bosc llarg. Isaac, dirigint-se al fons a la dreta, on se suposa que està situat el corral.)

Isaac.- Ruix...menuda...
Cada dia fa igual aquesta bagassa.
Jo compto que algun dimoni
me l'haurà desgarrada.
Tot just de pastorar arriben,
ja se sap, les altres, manses,
cap dintre el corral es fiquen,
i aquesta, ca; enjogassada,
cap a saltar i fer voltes
i desmoronar-me marges.
Ja et donaré...
(Dirigint-se a dins).
Ruix...menuda...ruix
Ja es dintre, a Déu gracies.
Bé ha costat prou.
Ves, Tobies,
a passar bé la tanca,
no fos cas que una altra volta
volgues tornar a escapar-se.
(Fugint del fons)
Que és estrany que aquells no vinguin!
Sempre seran uns catxasses.
Per dos feixos de llenya
essent el bosc prop de casa,
ja se sap, fins que llustreja
de tornar no passen ànsia.

ESCENA III

(Isaac, Soff i Rabadà).

(Soff i Rabadà amb un feix de llenya cadascun)

Soff.- Que Déu hi sia...

Rabadà.- N'hi ha un tip. (Tirant el feix a terra).

Isaac.- (Irònic). Si fos de tu, llogaria
quatre cavalls de reata?

Rabadà.- No fóra pas mala idea,
no és cert Soff?

Isaac.- (Enfadat) Déu me valga.
Després d'estar dues hores
per aquests monts, fent el mandra,
encara valor us sobra
per fer bromades?

Rabadà.- (Gratant-se l'orella). Ai, la mare!

Isaac.- Què heu fet, digueu, tanta estona

quan en altre lloc feu falta?

Soff.- Jo...

Isaac.- No em vinguis amb disculpes
que els teus anys et pesen massa,
i és hora de què procuris
posar seny, que no en tens gaire.
Sigui l'últim cop que us renyo,
sentiu? Què diran els altres
si em veuen sempre reptant-vos
igual que dues canalles?
Voleu, potser, ser la burla
de Tots els Pastors de casa?

Soff.- Jo...

Isaac.- Callem.

Rabadà.- Més, calleu, home!

Isaac.- Tu has de callar, xarraire!

Soff.- (A Rabadà). Moca't!

Isaac.- Ja més no us aviso,
si torneu a les andades
ja podeu buscar-vos amo
que, a mi, els ganduls no m'agraden.
(Mutis d'Isaac).

ESCENA IV

(Soff i Rabadà)

Soff.- Veus? Veus?
Per la teva culpa.

Rabadà.- Per la vostra.

Soff.- Bé, m'agrades.
Després que amb els teus romansos
hem passat tant de temps,
ara, vols tu, per bon fi de festa
que dels renys hem faci càrrec?

Rabadà.- Com que a vos els anys us pesen
i l'experiència no us falta...

Soff.- Bé, si, és cert; però en certs casos...

Rabadà.- Val més no tenir-ne.

Soff.- Vaja, no crec que a ningú agradi
carregar amb el mort d'un altre. (Pausa).

Rabadà.- I ara, d'aquestes feixines
què en fem?

Soff.- Comença a ficar-les dintre.
Però ves en compte,
no facis com a vegades,
que juntes la llenya verda
amb la que a la nit es gasta.

Rabadà.- (Agafant la feixina).
Creieu que molts cops penso
que el món...

Soff.- (Empenyent-lo). Au, passa, passa.

Rabadà.- Oh, és que és cert.
Si jo fos amo com Isaac,
d'aquesta plana,
penseu que treballaria?

Soff.- Doncs, què faries, tros d'ase?

Rabadà.- Com ell: cridar als mossos
i mirar-los com treballen. (Se'n van).

ESCENA V

(Soff)

Soff.- Quin xicot!
És un xic murri,
més francament, em fa gràcia.
Ves com ell tot fent el totxo
ha anat descobrint la trama d'en Samuel.
Digueu-li ximple
i és llest com les sargantanes.
(Se'n va pel mateix lloc que en Rabadà).

ESCENA VI

(Bato, Borrego, Elot i Pastors).

Pastors.- (De dintre) Visca l'alcalde Borrego!
-Visca!
-Visca l'alcalde d'Ader!
-Visca!
-Visca l'alcalde Borrego! (Entrant)
-Visca!

Borrego.- Que per Déu sia guardat

sempre jo i el meu ramat.

Bato.- Vanitós serà luego.

Borrego.- Si, Pastors, alcalde sóc
i executador de la llei,
si algú falta mai al rei
qui sóc jo ho sabrà tothom.

Elot.- Per obrar sempre amb justícia
abans heu d'escoltar.

Borrego.- Primer em toca a mi parlar
i confondre la malícia.

Elot.- Respecteu com se mereix.

Borrego.- Respectes sols tinc contrets
Al César i als seus decrets.

Bato.- L'alcalde no transigeix.

Borrego.- M'agrada ta cortesia
i amb tu i tinc un partidari,
et nombro el meu secretari,
Tu tens la confiança mia.
Sé que ets un tant tossut
però bo, fidel i atent,
i també el teu talent
és molt clar i molt agut.
(Dirigint-se als Pastors)
De Don Bato l'elecció
vull que sigui respectada,
i si a algú no li agrada
sàpiga que ho mano jo.
He dit. Ara ja estem llestos.

Pastors.- Que visca el nou secretari!
- Visca!

Borrego.- Davant meu no tant cridori,
no els feu més els crits aquestos.
Sol vull ara estar amb en Bato,
mano que prompte marxeu.
Veiam com obeireu?
El que prest no marxi el mato.

(Els amanaça i surten Tots corrents)

ESCENA VII

(Bato i Borrego)

Borrego.- Ara que hem quedat ben sols
comencem a arreglar comptes.
D'equitat i de justícia
mirall serà ma persona.
Així, doncs, de l'altre alcalde

que abans de mi regia el poble
repassem tots els papers.

Bato.- Està bé, doneu-me'l prompte.

Borrego.- Aquí els porto barrejats,
d'endreçar-los a tu et toca.

Bato.- Començo a llegir aquest?

Borrego.- Qualsevol. No miris ordre.

Bato.- Vejam aquest d'aquí sobre...

(Bato va mirant el paper sense dir res).

Borrego.- Apa, home, digues que hi diu.

Bato.- Diu... Diu... Diu...

Borrego.- Aquesta si que és bona,
diu, diu, i no hi diu res.

Bato.- No vagis tan cremat, home.
Calla, que ara veig aquí
al cim, amb lletres molt grosses
diu: Octau August i César.

Borrego.- Vaja, ja hem començat.
Ja era hora!. Endavant,
qum el rei me'n deu dir alguna de bona.

Bato.- Hum... em... rom... xuf...!

Borrego.- Tros de ruc!
El César això aquí hi posa?

Bato.- Diu... Quirini... o bé Cirini...

Borrego.- O Cirera, poc importa,
el que convé és el que diu,
el nom no fa pas la cosa.

Bato.- Diu, Tots... s'han d'enqua... d'ernar.

Borrego.- Enquadernar?

Bato.- Sí, més avall
deixant algunes lletrotres
diu: arrest... multa i assots.

Borrego.- Si que l'haurem feta bona
Ens volen martiritzar,
no és pas mala la tabola.

Bato.- Ara tot són ratlles negres
que jo no les entenc gota.

Borrego.- I al César, què contestem

sens saber el que aquí posa?

Bato.- Home això és molt senzill.
Agafo el paper i la ploma,
i poso quatre gargots,
i cap al correu ben prompte,
quan ells escriguin com cal
jo també, que en sé de sobres.

Borrego.- Això per mi es una mengua.

Bato.- No ho creguessis pas, és una honra.
Els savis ja ho solen fer
d'escriure amb mala lletrota.

Borrego.- Ja em comences a emparar,
mira Bato, poques bromes.
(Li pren els papers)
Quin secretari que tinc!
Però va deixem-ho córrer,
i al moment, ves, crida en Elot
que ell m'ho llegirà ben prompte.

Bato.- (Crida a dins). Elot...! Elot...!
(Entra Elot). Davant vostre el teniu.

Elot.- Què mana l'alcalde nostre?

Borrego.- Mira si pots llegir això,
que no ho sap fer, aquest baboia.

Elot.- Doncs, a fe que de llegir escrits com aquest,
ben poc costa.

Borrego.- Digues, doncs, hi sapiguem
el que aquest paperot porta.

Elot.- (Llegint) Del Cèsar Octavi August
la majestat poderosa,
a tot l'Imperi Romà
decret imperial dóna
de què es faci exacte cens,
prompte en les províncies totes,
dels súbdits que en ella té
i domina des de Roma.
Per tant, ara, jo en nom
del Cèsar, mano i dispo,
que en totes les províncies
de l'Àsia, cada persona
vagi a fer-se empadronar
sens que excuses siguin bones,
a la mateixa ciutat,
capital de tribu o poble
d'on, la seva família
l'origen primitiu porta.
De tres mesos dintre el plaç
el qui no compleixi aquesta ordre
amb arrest multa i assots
castigat serà ben prompte.

Aquesta és la voluntat
de l'Emperador de Roma,
jo, Cirini, son tinent,
i de l'Àssia el procònsul.

Borrego.- Això és seriós.

Elot.- De l'Edicte que hi ha a la plaça
n'és còpia.

Bato.- Aaaaaah!

Borrego.- (Escarnint-lo).Aaaaaah!
La lletra dels burros.
No et creia pas jo tan tonto.
Moltes gràcies, fidel Elot.

Elot.- Me'n torno amb el permís vostre. (Se'n va)

Borrego.- Com no ho has sabut llegir
gamarús i poca-solta?

Bato.- No veieu que ja és fosc,
(Apartat) i si m'acluco no hi veig gota?

Borrego.- Bé, doncs, ara, escriu
i al Cèsar contestem prompte.

Bato.- Al Cèsar? Quin atreviment.

Borrego.- Molt al contrari; és una honra.
No repares que el decret
del Cèsar no m'està conforme?

Bato.- I al Cèsar això direu?
Està ben xiflat el pobre. (S'assenta a terra).

Borrego.- Tu escolta i ves escrivint.
Posa aquí un punt de mosca.

Bato.- I amb això, què voleu dir?

Borrego.- Posa punt i poques bromes.

Bato.- Ja està doncs. I ara que més?

Borrego.- Jo, Don Alcalde del poble...

Bato.- Moble...

Borrego.- Que per nom em dic Borrego...

Bato.- Rego...

Borrego.- A tu, Octau August amb honra...

Bato.- Fondra...

Borrego.- Dec escriure't que amb els sous...

Bato.- Ous...

Borrego.- Poc es guanya i molt cobres.

Bato.- Sobres.

Borrego.- A l'Àssia un procònsul tens...

Bato.- Sents...

Borrego.- Que mai ha ben governat.

Bato.- Gat.

Borrego.- Fa empadronar ara el poble...

Bato.- Doble...

Borrego.- Sent així que no hi ha temps...

Bato.- Fems...

Borrego.- De fer ara aquestes coses.

Bato.- Noses.

ESCENA VIII

(Borrego, Bato, Elot i Pastors)

Pastors.- Que Déu vos guardi a tothom.

Borrego.- I això, on aneu amb les mengales?

Pastor.- No sabeu la novetat?

Borrego.- No noi, no se de què em parles.

Pastor.- Doncs, Elot, parreu vos,
que teniu més bona llàbia.
I essent com sou el més gran
us toca fer la demanda.

Elot.- Això és dit amb quatre mots:
és que tocan a casar-se.

Borrego.- Si us voleu riure de mi
us adverteixo des d'ara que...

Elot.- No home, res d'això,
us dono formal paraula
que allò que vaig a dir
no és cap garrofa.

Borrego.- Doncs, parla.

ESCENA IX
(Dits, Soff, Isaac i Rabadà)

Rabadà.- Manoi, Isaac, quanta gent.

Isaac.- Alguna de crespa en passa.

Elot.- És el cas, que Simeó,
que com Tots sabeu,
té fama de sacerdot molt just
i home de vida Santa,
reuneix al Temple, avui,
a tota la fadrinalla
de la Tribu de David
que pugui o vulgui casar-se,
i aquell que tindrà la sort
que li floreixi la vara,
es casarà tot seguit
amb la noia més galana
que mai hagi trepitjat
aquestes aspres muntanyes.

Isaac.- Aneu Tots al Temple, aneu;
però, estic cert, Déu me valga,
que si la noia gentil
que avui ha d'emmaridar-se
hagués d'anar esperant
fins que us floreixin les vares,
encara d'aquí a cent anys
fóra soltera com ara.

Elot.- Doncs, amo, no serà així,
tinc el cor ple d'esperança.
Cap al Temple, nois!

Borrego.- Sí, sí, i entonem una cantada.

MÚSICA

*Anem al Temple
del Déu d'Abraham
gentil donzella s'hi trobarà,
si ella em donava el seu amor,
feliç seria jo.
Amb cor alegre,
minyons correm
cap a l'hermosa Jerusalem
i a dins dels Temple,
fent oració,
podrem trobar-hi joia i amor.*

(Surten cantant)

ESCENA X

(Surt la Sara de dins la casa. El Samuel arriba corrents i s'hi abraça)

Samuel.- El meu mal; i que en treuria

de parlar-te francament
i contar-te el meu torment
si cap d'ells alleugiria?
L'únic que el remei em pot donar,
te el cor molt dur,
i jo estic cert i segur
que gosa amb el meu penar.

Sara.- Parla amb el pare amb cor obert...
Au Samuel, sigues valent...

Samuel.- Sóc pobre, i a juí seu
això és ben dolenta tara.
Pobre Sara... Pobre Sara...
quin pare t'ha donat Déu.
S'Avarícia maleïda
farà que, per mala sort,
vingui a ser la nostra mort
l'amor que ara ens dóna vida.

Sara.- Per parlar del que sentim
ja tindrem altres jornades,
tu ja saps que jo t'estim,
t'ho he dit mil vegades.

(La Sara veu el seu pare i fuig corrents)

Però..., callem, que ara ve.

ESCENA XI

(Isaac i Samuel)

Isaac.- (Estranyat al veure'l)
Que no vas al Temple, tu?

Samuel.- No en tinc ganes.

Isaac.- Doncs, i això?
És que poser no estàs bo?

Samuel.- Aquell que dins el cor
duu una pena com la meua
fuig de la gresca i bullici
perquè augmenten el suplici
que sofreix sense pau ni treva.

Isaac.- I, què causa el sofriment?
que així devora el teu cor?

Samuel.- És dit amb un mot... l'amor.

Isaac.- L'amor... Ja ho vaig comprendre.

Samuel.- De veres ho compreneu?

Isaac.- És que la dona estimada no et vol?

Samuel.- Així, tal vegada
mon dolor fóra menys greu,
perquè el mal que m'atropella
recauria sols en mi.
Però, ara, he de sofrir,
Isaac, per mi i per ella.

Isaac.- Tant l'estimes?

Samuel.- Què heu dit?, Si l'estimo?
Voldria poder ser rei
per tal que ella fos regina
i vestís or i seda fina
i joies de tota llei.
Voldria... Més, què se jo
Isaac, què voldria.
Perdoneu ma bojeria
que jo mateix em faig por.

Isaac.- Si parles més clar, tal volta
podré donar-te un consell
que l'experiència d'un vell,
quelcom val i jo en tinc molta.
Digues, doncs, qui és la donzella
que així el teu cor t'ha robat,
i, quina dificultat
tens per casar-te amb ella?

Samuel.- Quina és la donzella heu dit?
I vós no ho endevineu?
Per ventura no sabeu
quina és la que ha conquerit
fama justa i vertadera
d'ésser bella com l'albada,
fresqueta com la rosada,
esbelta com la palmera,
flairosa com la farigola,
la menta i el romaí,
blanca com el lletzamí,
i senzilla com la viola?
La vostra pensa no augura
quina és la nina formosa
que, com entre les flors la rosa,
sobresurt per sa hermosura?

Isaac.- La conec?

Samuel.- La coneixeu.
És la mateixa bondat.

Isaac.- No sé qui és.

Samuel.- Ja us ho diré.
És Isaac..., la vostre filla.

Isaac.- Ja... Ja... Ja... Francament,
m'ha fet gràcia aquesta eixida.
Sóc vell, i en tota ma vida
he vist tal atreviment.

I, tu, t'has cregut que jo,
que sé del cert que ets un pobre,
voldria fer mala obra
de donar-te ma filla?

Samuel.- No, certament no m'ho creia.
Però, lo que francament
no podia presumir
és que us riguessiu de mi
fent burla del meu torment.
Isaac, això no és digne
de cap bon fill d'Israel,
això és una acció cruel,
és una acció vil i indigna.

Isaac.- I quina culpa en tinc jo
que tu somiïs despert?
A ma filla li daré
quan es casi cent ovelles,
que de tant grasses com elles
cap altre pastor en té.
Però tu, amb que pots comptar
per casar-te amb ma filla?
Jo penso que no perilla
que el llop hi vingui a robar
cap ovella al teu ramat,
perquè segons se m'ha dit,
no tens ni un xai, ni un cabrit,
ni...

Samuel.- Però, en canvi, sóc honrat.

Isaac.- Ja faràs el brou espès
si sols tires honra a l'olla.
Fes-te ric, i quant ho siguis,
si la noia fós soltera,
vine i potser farem carrera.
Ara és inútil quant diguis.
Samuel.- Això és com si em diguessiu
que no m'hi casaré mai.

Isaac.- No en causa cap esglai,
no ha de faltar-li marit. (Se'n va).

ESCENA XII

(Samuel i Satanàs)

Samuel.- Oh!... S'ha vist mai més vilesa?
Aquest home no té cor,
és un vil esclau de l'or,
vol riquesa i sols riquesa
i no en tinc. Maledicció!
I a on la podré trobar?
Qui em proporcionarà
el medi de trobar-la?

Satanàs.- Jo.

Samuel.- Vós?

Satanàs.- Si, jo; segueix-me.

Samuel.- A on?

Satanàs.- A satisfer el desig teu.

Samuel.- Anem, doncs, ira de Déu.
Maldement s'enfonsi el món. (Se'n van)

ESCENA XIII

(Sant Miquel i Sant Gabriel)

Gabriel.- Una dona fou la causa
d'aquesta desgràcia immensa
en què la nissaga humana
ha de viure aquí a la terra.
Però també una altra dona,
des de jorns antics promesa,
la joia li tornarà
i el consol que anys ha, espera.

Miquel.- Avui, Maria, la donzella honesta,
formosa filla de Joaquim i Anna,
a un varó escollit,
sa mà d'esposa darà.
Avui els néts de David es postraran
a les plantes del Rei de tot lo creat.
I ell, que és nostre amatíssim Pare,
que tingui a bé escollir a aquell,
que més digne del premi, que Ell,
amorós, sa bondat premia.
Veste'n depressa, Gabriel,
que exercits d'àngels t'esperen
per cantar dintre del Sagrat Temple
himnes de joia i amor,
himnes d'alegria,
puig és arribat el dia
de la humana redempció.

Gabriel.- Al Temple seré al moment,
tinc la volada lleugera,
i marxo depressa.

ESCENA XIV

(Satanàs i Lucifer)

Satanàs.- Ells tot amor i amistat,
i jo tot odi i quimera.

Gabriel.- Ha arribat el gran dia
en què, entre els cels i la terra,
van a firmar-se les paus.

Miquel.- Si, ha arribat el dia
que la humanitat sencera

reconquerirà els drets
que un jorn varen perdre.

Gabriel.- Glòria a Déu a les Altures!

Miquel.- Alabat sia per sempre.

Satanàs.- Com? Què escolto ara amb quimera?
Que reconqueriran els drets
que un jorn varen perdre?
Això mai ho lograran.
Miquel, company teu era jo un dia
en la glòria celestial,
més avui, ma ràbia fera,
obrir-te ben prompte espera,
una tomba sepulcral.

Miquel.- Em plau ser-ne el teu contrari,
i en nom de Déu infinit
a Satanàs maleït
abatre per temerari.

Llucifer.- Un dia, allà dalt del cel,
ens vences en mala hora,
per això, ara amb ràbia folia
t'arrisco jo, cruel.

Satanàs.- L'home en una hora fatal
es rebel.là contra Déu,
nostre crim fou com el seu,
i li pertoca pena igual.

Miquel.- Més l'home va arrepenir-se,
tu, conserves el rencor,
tu fores el seductor
no sabent amb tu avenir-se;
més sens faltar a la justícia
un remei, Déu ha trobat,
per reparar el pecat
i castigar la malícia.

Satanàs.- De ser el Rei del món,
ja mai deixaré.

Miquel.- Altaner!

Llucifer.- Venceran nostres acers,
puig per vèncer esmolats són.

Miquel.- És propi dels instints teus
emplear la força bruta.

Llucifer.- Satanàs!, no més disputes.

Miquel.- Vils condemnats!
Qui, com Déu?

CANT D'àngels

(Satanàs i Lucifer, cauen abatuts)

Satanàs.- Sóc Satanàs, i em rendeixo
per un Déu humiliat,
jo, per ell ajusticiat
tal afront, així soferixo?
Veig a Miquel triomfant,
mon ceptre aixafat, no altiu.
Veig a mon regne captiu,
mon imperi es va acabant...

FI DEL PRIMER ACTE

ACTE SEGON

QUADRE PRIMER

(Soff i Rabadà sortint per la dreta).

Soff.- Doncs, ja ho has vist, Rabadà,
ens han apretat carabassa.

Rabadà.- Que us en hagin donat a vós...
no deu ser cap cosa estranya.
Més, d'haver-me'n donat a mi,
no se comprendre la causa.

Soff.- Per què ho dius?

Rabadà.- Perquè sou vell i lleig,
si els ulls no m'enganyen,
jo sóc jove, eixerit
i trempat com unes pasqües.

Soff.- Bé, xicot, bé. Segons veig
no et fa falta la teva àvia
que ja et saps alabar tu...
Per més que no t'escau gaire.

Rabadà.- Tot el que acabo de dir
és la veritat ben clara,
però, vós, per el que es veu
l'heu trobat un xic amarga.
Mireu-me de fit a fit,
mireu bé la meva cara
i veureu que sembla un sol
però un sol sense cap taca.
En canvi, mireu-vos vós
en qulsevol bassal d'aigua,
i jo crec que fugirieu
si és que no caieu en basca,
a amgar-vos, on mai més
us vegi persona humana.
I, encara havieu cregut
que no us donarien carabassa?

Soff.- No te n'han donat també a tu?

Rabadà.- Per això us dic que m'estranya,
i que parlat francament
no sé comprendre'n la causa.

Soff.- No és vell també en Josep?
Doncs bé li ha florit la vara.

Rabadà.- Home, per l'amor de Déu,
no féu semblant comparança.
És vellet, és veritat,
més simpàtic i agradable.
Té un rostre molt agraciat
i un geni com una malva.
Mentre que vós sou tossut,
rústic com una argelaga,
lleig com un orangutan
i ruc com una sandàlia.

Soff.- (Enfadat). Ets molt descarat xicot!

Rabadà.- Voleu Dir?

Soff.- I quina barra!
però, mira, et perdono l'insult
per la molta sal que gastes.

Rabadà.- És a dir, que m'indulteu?

Soff.- Si, home, si.

Rabadà.- Moltes gràcies.
Sempre més tindrè present
un favor tan remarcable. (Pausa).
Escolteu, parlem formal.
En allò de la carabassa
no hi som sols.

Soff.- És clar que no,
gràcies a la seva vara
és solament en Josep
qui s'ha escapat del xàfec.

Rabadà.- No parlo pels qui hem anat al Temple.

Soff.- Doncs, per qui parles?

Rabadà.- Pel cap de trons d'en Samuel,
l'enamorat de la Sara.

Soff.- Doncs, que t'empatolles mussol?
Creu-te que aquesta vegada
prou has ben ficat els peus
a la galleda.

Rabadà.- Vaja, no els hi he ficat,
i ho sé bé.

Soff.- Què has de saber, papanates.
Si ell d'ella està enamorat,

ella n'està més encara.
Veja'm doncs, com podrà ser
que li hagi donat carabassa.

Rabadà.- (Amb misteri)
Doncs si ella no n'hi ha donat,
ja n'hi ha donat el seu pare.

Soff.- Però, com ho saps?

Rabadà.- Això no se'ls diu a la canalla.

Soff.- (Enfadat) És a dir, que jo per tu
sóc encara un nen de mames?
Vés al diantre, descarat,
això ja passa de la ratlla.

Rabadà.- Home, vós ja sou molt vell
i l'adagi ben clar ho canta:
"Criatures neixem -diui
criatures..."

Soff.- Calla, calla.

Rabadà.- Doncs callem. Aviat sabreu
si és cert el que jo he dit ara.
Sapigueu que tinc un nas
molt fi per seguir rastres
i a mi no se m'escapa res
del que passa a la muntanya.
Quan Tots aneu a la font
ja n'he tornat cent vegades. (Pausa).
Escolteu: Tornant al cas
sobre allò de la carabassa,
com que m'ha sabut molt greu,
per curar-me de la llaga
mai diríeu que he pensat!

Soff.- Home, no ho sé.

Rabadà.- (Molt seriós) Vull casar-me.

Soff.- (Rient) Ja, ja, ja...
Mireu que n'hi ha un tip
d'aquest xicot, Déu me valga.

Rabadà.- Tot ho tinc ja preparat,
tinc la xicota buscada,
i aquesta ja sé de cert
que no em donarà carabassa.
Tinc dos xais, quatre moltons,
tres ovelles i una cabra,
i si ho venc tot, ja en tinc prou
per moblar-me la casa.

Soff.- Escolta: i qui et mantindrà la dona?

Rabadà.- No en tinc cap ànsia,
que faci com jo, carat,

que es guanyi les queixalades.
Voleu venir?

Soff.- On vols anar?

Rabadà.- Vull anar, ara que em vaga,
cap a casa d'en Josep,
a veure si farem tracte.

Soff.- Però, quin tracte vols fer?

Rabadà.- Home, la cosa és ben clara.
No sabeu que ell és fuster?
Per fer els mobles de la casa.

Soff.- Vaja, anem, que vull venir
per veure això en que para.
(Veient venir en Samuel)

Rabadà.- Mireu! Ara ve en Samuel
tot passejant la carabassa,
amb una altre, que com ell
fa cara de pomes agres.
Anem, perquè el mal humor
ben fàcilment s'encomana
i a més els enamorats
solen dir coses estranyes. (Pausa)
(Apart) I certes coses, no és prudent
que les sentin la canalla.

(Se'n van per l'esquerra)

(Samuel i Satanàs)

Samuel.- Ja sabeu que m'heu promés
que em donaríeu camí
per casar-me amb ella.

Satanàs.- Si, i aviat estarà entès,
el camí és molt expedit.

Samuel.- I, sabent que estic febrós
i no tinc pau ni repòs,
encara no m'ho heu dit.

Satanàs.- No et desesperis, minyó,
que un home desesperat
no fa mai res encertat.
Seu, que té de fer un sermó.

Samuel.- Per sermons estic, mal-llamp.

Satanàs.- Veig que amb poca aigua t'ofegues.
És estrany que no coneguis
que tot ho faig pel teu bé.
Si, ara, aquí per un moment
he pensat sermonejar-te,
no és pas per ganes de cansar-te,
és perquè ho crec convenient.

Samuel.- Doncs, ja estic escoltant.

Satanàs.- Seu aquí. (S'asseuen Tots dos)

Samuel.- Ja m'assec, parleu,
però enllestiu tant com pogueu
que l'ànsia m'està matant.

Satanàs.- Has de donar per sentat,
primerament, que l'amor
sempre ha estat amo i senyor
de tota la humanitat.
L'amor és irresponsable
perquè no té fre ni llei,
no hi ha ni emperador ni rei,
que amb ell sigui comparable.
Si el teu cor ha disposat
que et juntis amb una dona,
sigui mala o sigui bona
de qui estàs enamorat,
i si per tenir això
és precís tenir diners,
no has de reparar amb res,
treu-los d'on són, minyó,
i avant sempre, pit i fora,
sens recança ni temor,
que allò que ordena l'amor
sempre es compleix, tard o d'hora.

Samuel.- Més, això que m'heu contat
és fullaraca, només.
D'on treuré jo els diners...?
Què...?

Satanàs.- Escolta, que no he acabat. (Pausa).
Darrera d'eixa muntanya,
que amagada dins d'un bosc
que de tant espès és fosc
hi ha una petita cabana
en la qual hi viu un pastor
ja retirat de l'ofici
que té un vertader defici
per acumular molt or.
I, a fe, hi ha pogut arribar,
puig en té molt.
Viu tot sol, amagat com un mussol
i tothom li diu "l'Avar".
Doncs, aquest ser envilit,
repugnant, vell i traïdor,
què n'ha de fer de tant or
injustament adquirit?
Quan amb ell, tu pots comprar
si vols, ramats a trompons
d'ovelles, xais i moltons,
i així, ton desig lograr.
Ja veus si et dono camí
per obtenir el que vols.
Què hi dius? Ara falta, doncs,

que tu vulguis venir amb mi,
i amb l'ajuda d'aquesta eina
(li ensenya un punyal)
de bon tremp i punta bona,
veuràs com amb poca estona
haurem enllestit la feina.
(Pausa llarga)
Què respons?, Estàs dubtós?
Ets a l'amor insensible?

Samuel.- És un crim massa horrorós,
és un crim massa terrible.

Satanàs.- Quan el nostre cor s'exalta,
per l'amor que en ell sentim,
no hi ha crim que sigui crim
ni falta que sigui falta.

Samuel.- Però... Si això es descobris...

Satanàs.- Ni tant sols has de pensar-hi.
El lloc és molt solitari
i ell viu sense companyia.

Samuel.- No pot ser... No m'hi atreveixo.

Satanàs.- Doncs, no l'estimes.

Samuel.- Per Déu!
què no l'estimo, dieu,
i, per ella em consumeixo?

Satanàs.- El teu amor és mentida
puig no admets una ocasió
que ja mai cap de millor
se't presentarà a la vida.
Pots ser ric en un moment.

Samuel.- El ser ric ben poc m'importa.

Satanàs.- Per això t'obro la porta,
per obtenir el teu intent.
És que no l'estimes.

Samuel.- Què dieu?
Això si que no ho admeto,
del meu amor, no permeto
que vós ni ningú en dubteu.
Fora dubtes, queda admès
el vostre pla fer-ne via,
que jo obtingui a ella un dia
i s'enfonsi el món després.

Satanàs.- Molt bé...
Quan el nostre cor s'exalta,
per l'amor que en ell sentim,
no hi ha crim que sigui crim
ni falta que sigui falta.
(Se'n van per l'esquerra)

MUTACIÓ

ESCENA IV

(L'Avar i seguidament Satanàs i Samuel)

L'Avar.- Oh! Quin goig que fa aquest or,
acumulat amb tants anys.
Més que me'n costa d'afanys
i gotes de suor.
I, quants perills he passat
per poder-lo obtenir,
i fins... ara ja ho puc dir
quanta de sang he vessat.

(Satanàs i Samuel)

Satanàs.- Apa, que l'hora avança
i és precis donar el cop.
L'Avar en son cau de llop
compte allò de l'esperança,
diners, l'or enlluerna el món.

Samuel.- Tinc por...

Satanàs.- Boig.

Samuel.- Guanyats no són,
puig no els guanya un assassí.

Satanàs.- Què hi fa, si no ens veu ningú.
Si no ho fas, veuràs casada
amb altre home a t'estimada
i feran befa de tu.
Segueix-me i triomfarem.

Samuel.- La victòria tinc segura?

Satanàs.- Tu donar el cop procura
i es ben teva.
Mira, veus? Compte diners.
Oportuna és l'ocasió

Samuel.- Doneu-me el punyal.

Satanàs.- Sense por,
que jo ja vigilaré.

(Satanàs dóna el punyal a Samuel i aquest es dirigeix vers l'Avar, mentre Satanàs es queda a un costat contemplant la seva acció. La tempesta es desencadena amb força. És convenient que aquesta escena sigui ben preparada).

Avar.- Homes vils, mai no sabreu
que jo guardi aquest tresor.

(En aquest moment Samuel clava el punyal a l'Avar, aquest, cau ferit. Samuel agafa els diners per fugir amb ells.)

Avar.- Oh, lladre... assassí... traïdor...
maleït siguis de Déu. (Cau mort)

(En aquest mateix moment, li cau un llamp i li crema la vista. Li cauen els diners per terra.)

Samuel.- Oh... ¡cec!... ¡infeliç de mi!...
(Se'n va trencant per l'esquerra)

Satanàs.- Ja, ja, ja. Guerra a Déu etern.
Ja en tinc un a l'infern
i un altre que és pel camí.
Ja, ja, ja... Ja són ben meus.
És una presa que mon immens
botí de guerra augmenta.
Ah! Tot em pertany.
Tot quant sostenta la terra
que a mos planters miro estesa.

SANT Miquel

Miquel.- (Sortint). Pobre insensat.

Satanàs.- Miquel!

Miquel.- De que t'assombres?
Què és allò que així et commou?
Què és el que t'atura?
Potser t'estranya que jo a prop teu sigui
quan creies estar sol amb ta supèrbia?
No saps que ma missió és vetllar sempre,
com a guarda etern de tes accions iníquies,
mirant pel bé de la criatura humana
que en và vols perdre tu?

Satanàs.- En và, dígueres?

Miquel.- En và, hi ho repeteixo.
L'home és ta prova
puig Déu el va crear
per ton càstig.

Satanàs.- Per mon càstig?

Miquel.- Sí. Déu creà l'home
per batre molt més ta rebeldia,
per provar-te que fins una criatura
feta de fang, pot dir-te cara a cara,
jo valg molt més que tu.

Satanàs.- Pretens avui, que la criatura humana val més que jo? Heus
aquí la prova.
El pobre neci que d'aquí s'allunya
podrà dar-te'n raó que te'n convenci.

Miquel.- Aquesta pobra fou emmetzinada
per ton alè fatal, què podrà dir-me?

Satanàs.- Et dirà, que aquest ser que enalteixes,
fent-lo millor que jo, sols és escòria,

que jo manejo i porto a mon arbitre.

Miquel.- No ho creguis, Satanàs,
dirà el contrari.

Satanàs.- Tu digueres, Miquel,
que de fang era l'home.

Miquel.- De fang, més en son cor,
alenta una ànima que és creació de Déu,
exelsa i pura.

Satanàs.- De Déu. Bé és coneix prou.
Tot just li parlo,
quan d'oblidar a Déu el temps li manca.

Miquel.- Doncs, ja que t'hi obstines,
vull que vegis quan gran és ta impotència.

Satanàs.- Aquest ser és ben meu,
i l'he de veure un jorn recargolant-se
enmig de les flames que omplen d'espant
i d'horror el meu imperi.

Miquel.- Aquest ser, és de Déu que va crear-lo,
i l'has de veure un jorn que ja és molt proper,
a renegar-te i maleir-te, per gosar, net de cor,
la immensa glòria a les divines plantes del Messies,
que és son bressol d'amor, humil, en nèixer,
salvarà Tots els pecadors de la terra.

Satanàs.- I, on és aquest Messies que anomenes?
Com és que no ve al món a redimir-lo?
Com és que triga tant?

Miquel.- Mira.

APARICIÓ

Satanàs.- Oh! Quina resplandor!
Els meus ulls cega!

Miquel.- Genolls en terra, Satanàs.

Satanàs.- Oh, ràbia.

MÚSICA

*Et Encarnatus est Spiritu Sancto
ex Maria Virgine et homo factus est.*

Miquel.- Drac de l'infern. Caldera d'odi immens.
Has vist fins on arriba el poder teu?
Ara, en el món la confusió comença,
mentres pren carn humana el Fill de Déu.

TELÓ

FI DEL SEGON ACTE
ACTE TERCER

Bosc amb roques a Tots els costats de l'escenari i a primer terme. Al fons, montanya practicable on s'hi apareixerà l'arcàngel S. Gabriel. L'escena és fosca i és va aclarint pausadament. Soff està prop d'una roca atiant el foc on hi ha una olla penjada. Els Pastors dormen i es van despertant admirats de la suau resplandor que envaeix l'escena. Despertem a Bato i Borrego que s'havien adormit sense deixar la carbasseta de les mans. S'alcen badellant. Una música de fons **toca la Santa Nit**.

ESCENA I

(Bato, Borrego, Rabadà, Soff, Elot, Isaac i Pastors)

MÚSICA

Eixa llum de l'alba
que surt a deshora
terra i cels colora
amb viu resplandor.
De dolça esperança
un preludi n'és ella
de la meravella
salvació del món.

Elot.- Com llambreguen les estrelles,
mai del dia la claror
ostenta tan viu color
ni jocs d'unes llums tan belles.

(Es comença a sentir cants d'ocells, fressa de les esquelles dels ramats, etc.)

Borrego.- Va, va; jo no entenc perquè ara,
aquests pastorets s'encanten,
si els cels s'abrillanten
és que neix un jorn serè.
No sentiú com del ramat
ja trillegen les esquelles
i moltons, xais i ovelles
vetllen ja ben deixondats?
Ja comprenc, a fe de món,
lo que succeït haurà:
és que us ha enganyat la son
quan havieu de vetllar.
Al punt de la mitja nit,
entraveu de vigilància,
però heu fet tard, quina ànsia!
Sou uns mandres, ho heu sentit?
I ara, perquè jo no us renyi
dieu que, es meravellosa,
eixa llum esplendorosa.

Bato.- No Borrego, no a fe mia.

Borrego.- Si, ja pots anar cantant.
Eixa llum és llum del dia
que tot just va puntejant.

Bato.- Mira els astres del cel
i no et facis il·lusions,
tu si que ets un toca son.
Vaja un alcalde model.

Borrego.- (Mirant al cel). En efecte, les estrelles

marquen ara mitja nit,
no sé que haurà succeït,
serà nit de meravelles.

Soff.- Mireu ara la pradera
com va florint per Tots volts
i canten els rossinyols
com si fos la primavera.

Isaac.- I fins Tots els ocellets
més que mai van refilant,
i alegres van saludant
eixa llum amb suaus concerts.

Elot.- Oh! Tota la creació
rejuvenir-se veiem.

Soff.- És que nostre cor no és bo.

Bato.- L'hivern i la primavera,
la mitja nit i l'aurora,
no van pas avui a l'hora,
és confonen amb delera.

Borrego.- Apart que tot l'univers
s'ha xispat auquesta nit.
Si serà un presagi advers?
Casi perdo la xaveta.
És que dormo o estic despert?
Hauré de veure un tragueta
de la meva carbasseta.

Bato.- (A Soff) Altra volta
ens dones sopes, avui?

Soff.- Rondinós!
Si us darà un cuinat gustós.
Has fet pota, avui no hi toques.

MÚSICA

*Borrego.- Vinguem sopes, que a l'hivern
dels Pastors és la vianda,
de pa bullit es compren,
que s'enfita ja la tanda
i encara ja la tanda
i encara gràcies, amén.*

*Cor.- Bona és la vianda
que la providència
amb benevolència
envia als Pastors.
De vianda tan sana
i tan substànciosa
gràcia carinyosa
ens farà el Senyor.*

*Bato.- Jo de sopa, en tasto ben poca,
altra cosa em fa denteta,
però si sopa menjar em toca...*

*Amb aquesta carbasseta
m'en vaig a remullar la boca.
Cor.- Bona és la vianda...*

PARLAT

Borrego.- Vinga un trago regalat
mentre espero el bullit.

Bato.- Crec que t'hauràs adormit
a tenir la sopa llesta.

Soff.- És que mirava al cel
com es vesteixen de festa
del més gran al xic estel.

Borrego.- Va. Va, va, prou borina.
No està el ranxo encara cuit?

Soff.- Dintre pocs moments el duc.

Elot.- Quina olor que fa tan fina.

(Soff posa l'olla enmig dels Pastors i reparteix les sopes).

Soff.- En nom de Déu a menjar,
i que aprofiti Pastors!.

Borrego.- No farem pas el peressós.

Bato.- Vejam, les vaig a tastar.

Soff.- Són molt bones.

Bato.- Oh! i tal
per menjar-les podeu creure
que un tragueta hauré de beure.

(A l'anar a beure, apareix Satanàs dalt de la muntanya, amb els braços estesos mirant el cel, creuant l'escena ràpidament.)

Isaac.- Què és això, Déu eternal?

Elot.- Una sombra tenebrosa
de la muntanya ha baixat.

Borrego.- Serà un ocellot malvat.

Bato.- Quin fantasma espantós!

(Se sent soroll d'esquelles per haver-se espantat el bestiar).

Soff.- No ho sentiu? Pastors, correm!.

Bato.- Què hi haurà dintre el corral?

Isaac.- Un ferotge llop cervical.

Borrego.- Llamp de Déu si l'atrapem.

(Tots corren cap a fora, quedant en Bato sol. Aquest, agafa l'olla tot mirant si els Pastors són lluny. És posa a mejar sentat-se a terra. Mentre estant, un cap de llop treu el cap per un costat de la roca i es menja les sopes que quedaren a l'olla.)

Bato.- (Amb la carbasseta a la mà.)
Quina alarma ha estat aquesta?
Així sempre sol passar,
quan un comença a menjar
ve alguna cosa funesta.
Va, va, va; que es diverteixin
els altres caçant el llop,
jo no puc anar al galop,
però bé està que el persegueixin.
I, ara, mentre ells no ho veuen
bec i menjo ben content.
Que sóc tonto ells es creuen,
però jo em faig l'innocent.

(Ve el llop que es menja les sopes)

Ai, lladregot malaït,
d'un mal llamp siguis ferit.

(Llança la carbasseta, agafa el bastó i en lloc de pegar al llop trenca l'olla.)

Ara si que l'hem bullida!
Esverat, l'olla ha trencat.
Mala bèstia maleïda,
fins les sopes s'ha menjat.
Quan tornin aquí els companys
com s'enfadarà en Borrego...
De ma desgràcia renego.
Ai, llop, llop, que en fas de danys!.

ESCENA III

(Bato, Borrego, Isaac, Soff, Elot i Pastors)

Isaac.- Això ha estat ben poca cosa,
quan la sombra hi ha passat
la ramada s'ha espantat.
Més, ja torna a estar calmosa.

Soff.- Però, i l'olla? És aquí,
ben trencada i sense sopes.

Borrego.- I tu, qui ho ha fet no hi topes?
Mira, és en Bato que està allí.
Que ell ho ha fet, és cosa certa,
però jo el castigaré.

Bato.- Si en culpar no aneu alerta
jo també en defensaré,
puig d'això en sóc innocent.
Un altre ho ha fet i no jo.

Borrego.- Doncs, per mentider i dolent
tanqueu-me'l a la presó.

Bato.- Ah, Pastors, sóc castigat
sense culpa ni defensa.

Isaac.- Un lladre sempre comença
dient que és calumniat.

Elot.- Perdoneu-li avui la falta,
que en treureu, ja està fet el mal.

Borrego.- A la vista salta
que el culpable n'és aquest.
Més perquè ningú digui
que jo sóc inexplorable,
la primera d'un culpable
avui perdonada sigui.
I la nostra carbasseta?
On és? Si és casi buida.

Soff.- Algú d'escorrer-la es cuida.

Borrego.- També ha fet la malifeta
de deixar-nos sense vi?

Bato.- Avui tu em tens mania
que de tota picardia
m'has de fer culpable a mi.

Borrego.- És que tinc raó.

Bato.- Tu? Si mai l'has tinguda.

Borrego.- (Amenaçant-lo). Això em dius?

Bato.- Si, què?

Elot.- (Separant-los). Amics, pau i amistat,
que la cosa no ha estat
per posar-vos així.

Soff.- Vaja, prou. Jo posaré l'olla al foc
i faré sopes altra volta.

Bato.- I no tardeu,
que ja us dic que el ventre meu
enraona sense solta.

Borrego.- I no saps com fer-lo callar?
Diu l'adagi català:
"Quan el pare no té pa
la canalla fa ballar".
I, ballant, passarà el fred.

Bato.- No em sembla pas mal pensat.

Borrego.- Doncs, ja podem començar.

MÚSICA

Ballem-hi una estona
amb santa alegria,
l'infern si rabia
nosaltres cantem.
Per més que s'hi oposi
l'infern amb quimera,
ben prompte amb dalera
al Crist veure'm.

(Apareix l'Arcàngel Sant Gabriel sobre la muntanya. Els Pastors, amb temor respectuós, s'agenollen.)

ESCENA IV

Gabriel.- No tingueu de mi temença,
bons Pastors. Jo sóc Gabriel
que m'envia des del cel
el Senyor de Glòria immensa.
Sapigueu que ha nascut ara,
de Betlem en un portal,
el Fill de Déu Eternal,
essent un Verge sa Mare.
Pastors, aneu-hi corrents
i adoreu-lo amb gran ternura,
sia vostre intenció pura
i el vostre cor reverent.
Perquè és bo que sapigueu,
que si és nat en l'abandono
i un pessebre té per trono
aquest nen, és tot un Déu.

(Desapareix)

ESCENA V

(Bato, Borrego, Isaac, Soff, Elot i Pastors)

Soff.- Oh mon Déu, Amo i Senyor!

Bato.- Un infant!

Borrego.- Ja ho heu sentit!

Isaac.- Anem-hi tot seguit!
On és el Rabadà?

Soff.- Allà dins que encara dorm.

Isaac.- Doncs, aneu-lo a buscar
que vull que hi vagi tothom.

(Uns Pastors cerquen el Rabadà i al tornar amb ell, canten el següent:

MÚSICA

*Pastors.- A Betlem me'n vull anar,
vols venir tu Rabadà?
Rabadà.- Vull esmozar!*

*Pastors.- A Betlem esmorzarem
i a Jesús adorarem.
Rabadà.- Massa hi ha neu!
Pastors.- La neu que pel camí hi ha
la calo ja la fondrà.
Rabadà.- Oi la que fa!*

(Surtent Tots cantant)

ESCENA VI

(Samuel, cec, apuntant-se en un bastó, surt per l'esquerre).
Samuel.- Quin silenci... Res se sent...

Tot és quietut i calma...
Tot està en pau i repòs,
tot plegat menys la meva ànima.
Oh! Perdoneu-me Déu meu,
i perdone'm també, Sara,
que ara sóc cec del cos
i llavors ho era de l'ànima.

(Queda abatut plorant sobre una roca).

ESCENA VII

(Sant Miquel ha sentit les últimes paraules de Samuel i li diu molt dolçament:)

Miquel.- Samuel...

Samuel.- OH! Un home, aquí?

Miquel.- És que t'espanto?

Samuel.- Oh, no, no m'espanteu. Tot al contrari.
La vostra veu és dolça i com un bàlsam
va entrant dins el meu cor.

Miquel.- Escolta, Samuel, i si al oir-me, al fons
del teu cor truquen records que, per un temps
tu al oblit donares, i eix recors et commou,
i et sents amb forces per cumplir el bon intent
que, fa pocs deies de seguir pel bon camí,
si algú et guiava, em promets que així ho faràs?

Samuel.- Vos ho juro per lo que vós més volgueu.

Miquel.- (Solemne). Per Déu Altíssim que des del
cel ens escolta?

Samuel.- Per Eil.

Miquel.- Escolta:
Que d'un fet potser ja oblidat
tenies, fer-te ara vaig una rondalla.
Era una tarda d'estiu,
la brisa, les flors gronxava,
i un infant reia i jugava
a la vorata del riu.

Blanquet era com un lliri,
rosadet com una aurora,
d'ulls negres com una mora
de cabells arrissat i fi.
Joganer el nin corria
prop de l'aigua, que llisa i blava
amb son fons l'enmirallava
i ell somreia amb alegria.
De sobte, el cel va enfosquir-se,
minvà del sol la claror,
i l'eco esfereïdor
del tro començà a sentir-se.
El llampec mostrà son brill,
s'encrespar el rui bramulant,
i, joiós reia l'infant
sens comprendre son perill.
I, ni del llamp la rojor,
ni de la remor del riu que puja,
ni del xiuxiueig de la pluja
esparveraren son cor.
Fins que una onada grossa,
alçant-se damunt seu,
del tendre nin pressa feu,
i reculà presurosa.
Reculà amb ferèstec rumor
bo i enduent-se sa presa,
com el vent que en s'escomesa,
se'n du el calze d'una flor.
Mentre el fort xisclet del vent
brunzent arreu s'escampava
i un llamp furient esquinzava
el mantell del firmament. (Pausa.)
Després, el mal temps passà,
la tempesta s'allunyà,
més, ai!, l'infantó no hi era
i les flors de la ribera
per ell semblen preguntar.
El sol, amb son raigs de foc,
majestuós i a poc a poc
dalt del cel torna a brillar,
l'ocellet torna a cantar...
Més el nin no es veu enlloc.
L'aigua del riu que mai para
va corrent, lliscant i clara,
i en son curs majestuós
retrata el rostre afanyós
d'una dissortada mare,
seguint amb pas inquiet
de la ribera a l'indret
va clamant amb dolor viu:
què n'heu fet, aigües del riu,
què n'heu fet del meu filllet?
I, amb llàgrimes de dolor
eixdes del fons del cor
pregà al Senyor dolorida
que li prengui si vol la vida
més no el fill del seu amor.

Samuel.- Oh, i Déu l'escoltà?

(Conmugut i com recordant).

Miquel.- A l'instant.

Damunt del riu caminant,
per miracle del cel,
aparegué un jovincel
que al braços duia l'infant
per qui aquella mare plora.
L'infantó, blanc com el lliri,
rosadet com una aurora,
d'ulls negres com una mora
i cabell rosat i fi.
(Pausa curta.)
Així, el nin es salvà.
Així, el cel va demostrar
d'una manera ben clara,
que el plor sagrat d'una mare
sempre és atès per Jehovà. (Pausa).
Ho tens present, Samuel?

Samuel.- Oh, si! ho recordo.

Aquella mare era la meva.
Jo, era aquell nin.
Més, ans digueu,
qui sou vós?, com eixa història
heu pogut saber?
Puig dins ma pensa
els records d'aquells temps que s'esborraren
pel baf dels anys passats, clars en mi reflexen
un rostre jove, formós, voltat de rissos
rossos com l'or i de mirada pura
com els raigs de la lluna que il·lumina
del bell mes de Nissam, les nits tranquiles.

Miquel.- Samuel, jo era aquell
que al fons del riu baixà a salvar-te.

Samuel.- Vós?

Miquel.- Jo, si. Jo per ordre de l'Altíssim.
enternit pel dolor d'aquella mare.

Samuel.- Doncs, qui sou vós?

Miquel.- Escolta'm que vull dir-t'ho.

Jo sóc Miquel, aquell Sant Arcàngel
enviat per Jehovà de les Altures
per aplastar el cap de l'àngel negre,
del drac que el cor dels homes enverina.
Vinc a dir-te, Samuel, que Déu vol que et salvís.
Torna al camí del bé que un jorn deixares.
Apartat del mal que t'empresona,
torna a ésser bo, pensa en ta mare
i resa, resa per salvar-te que jo vetllo
per arrancar l'enemic de la teva ànima.

Samuel.- (Caient de genolls) OH!

Miquel.- Per què em tems?

Samuel.- (Molt dolorit) Perdó, perdó demano
si pot ser que un perdó per mi hi hagi,
si hi ha cap que obtinguin un perdó mes culpes.

Miquel.- Sí, Samuel; si n'hi ha. No et desesperis.
A passos gegantins l'hora s'acosta
que l'Anyell del Senyor baixarà a la terra
per ser sacrificat per mans impies,
per rentar amb son doll de sang preciosa
la negror del pecat que ton cor taca.
Creu, doncs, en Ell, Samuel. Creu i confia.

ESCENA VIII

(Miquel, Samuel, i Satanàs)

Satanàs.- Sí, confia amb el Déu que sols et dóna
un viure ple d'afanys i de misèria.
Ja, ja, ja...

Samuel.- (Aterrat). Oh!.

Miquel.- (Imperiós). Satanàs!.

Satanàs.- No m'esperaves? Doncs, creu que feies mal.
Potser aquesta ànima prendrem pretenies?
Ja, ja, ja. Molt errat vas al jutjar-me.
Jo Miquel, sense lluita no em rendeixo.
Samuel!.

Samuel.- Qui ets?

Satanàs.- Jo sóc aquell que en tu regne fa tant temps.
Sóc aquell que en la teva ànima infiltrà mil desitjos,
mil somnis que ta pensa afollaven i dormien
amb aroma de plaers embriagadors.

Miquel.- Sí, aquell que amb el verí de la seva llengua
va corrompre ton cor, fent-te fer un crim.

Satanàs.- Segueix-me a mi, Samuel, que jo puc dar-te
riqueses, poders i plaers a dojo.

Miquel.- I per premi, després, una infinita
eternitat de depuració i aprobi.

Satanàs.- Jo puc dar-te plaers.

Miquel.- Jo pau a l'ànima.

Satanàs.- Jo et donaré el goig de la rialla eterna.

Miquel.- Jo llàgrimes que el cor et purifiquin.

Satanàs.- Pensa amb l'or, brillantor de tot el món.

Miquel.- Pensa amb la fe, que els monts més alts aplanen.

Satanàs.- Pensa amb el goig del món.

Miquel.- Pensa amb ta mare
que prega des dels llims perquè no et perdís.

Samuel.- (Cau de genolls i exclama desolat)
Oh, no puc més!. Mon crani bull i esclata!
Mon cor bat dins mon pit a punt de rompre,
no sé si estic despert o bé somnio...
(Aixecant-se amb resolució)
Aparta't, Satanàs! Ja et conec, ara,
forjador dels meus mals i martiris.
Fuig-ne de mi, vull pau, vull alegria,
i tu, solament turments amb dónes.
Vull ser bo, vull ser honrat.
Oh, Jehovà! Déu etern, tu que m'escoltes
a l'enemic aparta de ma vora.
I tu, oh mare, que del cel em guaites
prega per mi al Senyor perquè em perdoni.
(Fa l'acció d'anar-se'n)

Satanàs.- Samuel!

Samuel.-Oh, et malaeixo, t'abomino,
t'escupo, et desprecio...

(Se'n va. Satanàs vol seguir-lo, però l'àngel s'interposa).
Satanàs.- Vençut altra volta.

Miquel.- És la teva estrella, ésser vençut sempre,
que el jorn de glòria ja arriba i se t'acaba
ton regne sobre la terra.

Satanàs.- Abans no serà tal, primer la terra i el cel
han d'enfonsar-se en mil engrunes.

Miquel.- **Insensat, no sents ressonar pels aires
un càntic que arriba mig confós a tes orelles?
Doncs, és l'anunci de la diada
en què el Fill de Déu baixarà a la terra
i trençarà les cadenes en què tu tenies
a tota la humanitat endogalada. (Mutis).**

MÚSICA

*Ressoni per l'espai l'himne feliç,
Glòria al Senyor de les Altures
i Pau a les humanes criatures,
és vençuda la Serp del paradís.*

ESCENA IX

Satanàs.- **Glòria a Déu a les Altures
i a la terra Pau? Tremenda
fou ma caiguda des del cel,
però encara és més funesta
la derrota d'avui.
Jo, vençut? I, hauré de perdre**

el dret de pervertir el món?
Això aixafa ma supèrbia...
Faré l'últim esforç. Fúries!
De l'infern eixiu depressa,
Satanàs sóc jo, i us mano
amb veu plena de quimera.
Un assalt darem al cel
ja que els cels estan de festa.
Eixiu, fúries infernals!
Vinga, el meu estandard negre!
(Surten els Dimonis amb Llucifer).

Llucifer.- Aquí ens tens. Per què ens demanes?

Satanàs.- Al cel vull pujar amb prestesa
per venjar-me de l'agravi
que ara em fan amb ses festes.
Glòria a Déu a les Altures
no fa gaire els àngels deien,
Glòria a Déu a les Altures
i la Pau sia a la terra.
Eixa glòria i eixa pau
mon orgull no pot admetre,
ara el Verb Diví ha nascut
i els àngels estan de festa.
Escalem ben promte el cel
i donem-li una sorpresa.
Guerra a Déu a les Altures
guerra a mort a cels i terra.

MÚSICA

(Satanàs queda enmig de l'escena empunyant l'estandard. Llucifer i demés Dimonis van per pujar la muntanya, però els surt Miquel i cauen rodolant per terra). A continuació canten:

Dimonis.- Vana és la vostra lluita
turbes de l'Empiri,
l'infern amb deliri
al cel vencerà.

àngels.- Vana és vostra lluita
fúries de l'abisme,
el cel amb heroisme
l'infern vencerà.

Tots.- Si Déu vol fer-se home
per salvar a la terra.

àngels.- Als perversos guerra, guerra,
i als bons la pau.

Dimonis.- Als justos guerra, guerra,
i als mals la pau.

MUTACIÓ

ACTE QUART

Bosc, en el fons hi haurà un roser en el que a son degut temps i apareixerà la Verge

Maria.

ESCENA I
(Tots els Pastors menys Borrego)

MÚSICA

Pastors.- Puig la nit és bona
plena de misteri
pastorets anem-hi
pastorets cantem.
Cantant fem la via
i no serà pesada
i a Betlem l'entrada
cantant hi farem.

PARLAT

Elot.- I, on és ara en Borrego?

Bato.- Com ell és l'autoritat
no té mai puntualitat,
per això d'ell avui renego.

Elot.- Asseiem-nos aquí una estona
perquè molt no pot tardar.

Isaac.- Jo no estic per esperar,
aquesta seria bona!
Quan ha arribat el moment
esperat tant de temps per mi,
voleu que m'esperí aquí
perquè un altre és negligent?
Espereu-lo si voleu.

Bato.- No pas jo, a fe de Déu.

Isaac.- No ho trobeu que aquí fa fred?
Doncs caminant el fred passa.
Mireu, jo vellejo ja,
però en plena juvenesa em sento
i tinc pressa, tractant-se d'anar allà.
Jo no puc estar en sossego
des de que ens avisà el cel.

Elot.- Doncs jo tinc algun recel.

Bato.- Que friseu per en Borrego?

Soff.- Per ell tinc algun temor,
perquè ovella ressegada
és fàcil que devorada
sigui prest pel llop traïdor.

Bato.- Si tarda, d'aquí un instant
a buscar-lo jo aniré.

Isaac.- Amb cuidado.

Bato.- Ja en tindrè.

Isaac.- Doncs, en nom de Déu i avant,
que per un no és pas raó
d'arribar-hi tard a Betlem.

Soff.- Avant i el pas apremem
tot cantant una altra cançó.

MÚSICA

*Pastors.- Eixa nit és nit de vetlla
ha nascut una donzella
la miro i fa sol,
la Kirieleison.
Els Pastors la van a veure
al coll porten una ovella
la mira i fa sol,
la Kirieleison.
I en el braç un cistella
plena de fruita novella
la mira i fa sol,
la Kirieleison.*

(Marxen tot cantant).

ESCENA II

(Satanàs)

Satanàs.- Sí, canteu Pastors, canteu
el naixement del Messies
mentre jo estic abatut
i em devora la follia.
Caic vençut? Ja em venjaré
d'aquesta derrota mia
i veurem si la malícia
de Satanàs podrà més
que l'amor d'un nen Messies.

(Es sent el cant d'en Borrego)

Hola! Aquí ve un pastor.
És en Borrego, vaja un ximple!
Jo destorbaré sa marxa
i ho faré ben de seguida.(Mutis).

ESCENA III

(Apareix Borrego tirant del ronsal d'un ase).

Borrego.- Un burro és bèstia gansa
i aquell que se'l mena
d'estiragassar és cansa,
sempre va amb pena;

si el llop traïdor
de sobte ara em sortís
pobre de mi.

(Mirant enrera).

Ai mal llamp! Qui del llop parla
a prop d'ell el té ja sempre.
Ai pobre burro d'en Bato,
prou em sembla que se't menja.
Apa, així! Ets un valent!
També cal ser bèstia terca.
Bé, ets un brau burro.
Au, Pastors; foc a la bèstia,
foc a la cua del llop!

(El llop va a mossegar les cames d'en Borrego)
També a mi em vols fer festes?
Que no saps que sóc l'alcalde?
Fuig-me d'aprop ben depressa.
Dimoni... Dimoni...

(Surt Satanàs i el llop fuig).

(Satanàs)

Satanàs.- Vinc, què vols de mí?

Borrego.- (Espantat) Ah; dispensa...
Jo de tu no vull pas res;
si cridava, de por ho feia.
Com que els peus ja em mossegava
aquella malvada bèstia.

Satanàs.- Pastor, digue'm, on vas?

Borrego.- Jo, senyor, vaig al darrera
d'una colla de Pastors
que a Betlem se'n van depressa,
i, com que jo l'alcalde sóc
també em cal fer la mateixa.

Satanàs.- I, què hi van a fer a Betlem?

Borrego.- Van a veure un nen molt tendre
que ha nascut aquesta nit,
son bressol és un pessebre,
l'abriguen pobres bolquers
però, si els senyals no menten,
és el promès Redemptor,
el Messies a qui esperem.

Satanàs.- Ja... Ja... Ja... Calla beneit.
No diguis tantes ximpleres.

Borrego.- (Apart)
Quin riure tan estrany que fa.
(Alt) Per això jo em quedo enrera
perquè no es burlin de mi

ni de l'autoritat meva.

Satanàs.- Ben fet, home, ben fet.
Vols que neixi en un pessebre
entre mig dels animals
i en la més suma pobresa
el Messies desitjat
que ha de redimir la terra?
Quan vingui el redemptor,
sa mare serà princesa,
naixerà en un ric palau
amb honors i gran riquesa,
però mai en un portal
que de bèsties n'és pessebre.
pot ben ser que sense néixer
del cel baixarà a la terra,
entre mig de núvols d'or
amb majestat i grandesa.

Borrego.- Així, jo abans m'ho pensava.

Satanàs.- I així sempre ho has de creure.
Vaja, entorna-te'n a casa.

Borrego.- Però, i si els Pastors m'esperen?

Satanàs.- Que s'esperin! D'estar drets
si es cansen podran seure.

Borrego.- Jo, amb ells me'n vaig
i en tornant... (Va per a marxar)

Satanàs.- Que ets tossut, no et vols convèncer
de que tot això fa molt llanut?

Borrego.- Que sóc llanut, ja m'ho sembla,
com que porto la samarra
feta de pell d'ovella...

Satanàs.- Calla, que per ser burro
no et faltaven sino aquestes orelles.
(Li posa unes orelles d'ase).

Borrego.- Ai! Ai! Ai!

Satanàs.- Vés a Betlem, ara,
amb quatre pams d'orelles (Mutis).

(Borrego sol palpant-se les orelles).

Borrego.- Ai, Borrego, què és això?
Amb un ase ara tu t'assembles!
Aquell malvat estirant
m'ha fet créixer les orelles
i ara tinc orelles de ruc.
I, doncs, l'autoritat meva?
No sóc jo tot un alcalde?
Si que he nascut amb mala estrella.
Més, la cosa, ben mirada,

no tindrà pas conseqüències;
Puig jo d'home tinc les mans,
I el nas, I el cap, i l'esquena;
no camino pas amb quatre peus,
i d'home és l'estampa meva!
Aah! Seré un ase de dos peus;
tants i tants que pel món se'n veuen!
(Agenollant-se). Tingueu de mi pietat
oh, bon Déu de glòria immensa!
Sigueu clement ara amb mi!
Jo us confesso ma misèria.
Escurseu-me si us plau
aquestes llargues orelles.

(Les orelles volen pels aires).

Ai, ai, ai, què serà això
que m'agafa per darrera?

(Tocant-se les orelles).

Les orelles m'han tocat
i curtes com d'home em resten.
I, és cert Déu Eternal
que vostra bondat immensa
la pregària d'un pastor
ben benignament atenga?
Més jo, no sé pas que em faig,
l'ensurt ha ofoscat ma pensa.
Però, va, ja està passat.
Vinga pa i la carbasseta
perquè sé que el pa i el vi
fa a l'home fort i alegre.
Un bocí i un bon tragué
dels meus mals són cura sempre.

(Seu a terra i es posa a menjar amb la carbasseta al seu costat).

ESCENA V

(Bato i Borrego)

Bato.- (Apart) Ei, si és en Borrego. Què tal?

Jo, que amb frisança l'he buscat
tement que li hagués passat
una desgràcia fatal,
ara, atipant-se me'l trobo.
Però, ja que ell és un ganyó
per donar-li una lliçó
crec que em basto i fins em sobro.
Jo li pendré la pitança
ja que es creu ser sol aquí.

(Li pren la bóta i s'aparta un xic d'ell i es posa a menjar i a beure).

Borrego.- Vinga ara un tragué de vi
que el menjar sense beure cansa.
Més... On tinc la carbasseta?
(Tot cercant-la es tomba i veu en Bato).
Hola!, Ets tu, Bato malvat?
Que depressa hi has anat
a fer córrer l'ungleta.

Bato.- De què em parles, jo no ho sé.

Borrego.- Dius que no ho saps?. Bé, home, bé.

Bato.- Que no ho veus que és una broma
que ara jo t'he volgut fer?

Borrego.- Jo de bromes no n'estic.
Torne'm prest la carbasseta.

Bato.- Tens molt dura la xaveta,
que no la tinc t'he dit.

Borrego.- Mentider! I, encara ho negues?
Mira, Bato, ets un bergant
i jo et mataré a l'instant
si al moment no me l'entregues.

Bato.- Tu si que ets un tossut,
és que te l'has descuidada.

Borrego.- No, la tens amagada
aquí, estant assegut.
Ja veuràs, alça't d'aquí!

Bato.- I si no em dóna la gana?

Borrego.- Alça't depressa, pavana,
si no vols promte morir.
(Bato s'alça deixant al descobert la bóta).
Mira!, Veus com la tenies?

Bato.- Bé, no t'enfadis, Borrego.

Borrego.- De tu si que ara renego,
puig home ets de pilleries.
Més jo un escarment et faré
que tremolarà la terra,
jo d'un arbre de la serra
prometo que et penjaré.

Bato.- Sossega't, home, sossega't.
No veus que el vi no l'he tocat?

Borrego.- Si casi no n'hi has deixat

Bato.- Jo que t'he buscat tot trist
per camins i corriols,
ni un trago em vols deixar beure?

Borrego.- Bé, vaja, possa't a seure
i un bocí farem si vols.

ESCENA VI

(Bato, Borrego i Satanàs amb capa i barret de pastor).

Satanàs.- (Apart). Aquí tinc dos innocents
que apartar vull de la colla,
no sofreix ma ràbia folla
que aconseguixin els seus intents

Jo els faré renyir amb enganys
per distreure els meus furors,
(Dirigint-se a ells).
se us saluda, bons Pastors.

Bato.- Eii! Què vol aquest estrany?

Satanàs.- M'he perdut com ja veieu.
M'ensenyarieu el camí?

Borrego.- Si a Betlem voleu venir
per company us pendrem.

Satanàs.- Cabalment a Betlem vaig,
puig allà diu que empadronen.

Borrego.- I als tardans assots els donen.

Satanàs.- Jo d'això cabal no en faig.

Bato.- Voleu menjar, bon pastor?

Satanàs.- No, s'estima la finesa.

Borrego.- Si en voleu? Vaja, amb franquesa.

Bato.- I si no en vol per mi millor.

Satanàs.- No fa gaire que he menjat
i com que ben sol anava,
del recapte que portava/
encara me n'ha sobrat.
Dos ous frescos tinc aquí
per vosaltres, si els voleu.

Bato.- Solament dos en porteu?

Borrego.- Que en voldries quatre o cinc?

Bato.- Ba, ba, ba; jo me'ls bec.

Borrego.- Tots dos no, vinga un per mi
i després un xic de vi
que bé que s'hi posarà.

Bato.- Ja ho crec...

(Prenen els ous que els ofereix Satanàs, i aquest marxa immediatament, i se'ls beuen. De dins d'aquests ous, en cau una pols que els deixa a l'un blanc i a l'altre negre)

Borrego.- Ja, ja, ja. Ni una calavera!

Bato.- No riguis de tal manera
que ets més negre que un carbó.

Borrego.- Què sóc negre, m'anomenes?
És mentfida, fals, protesto.
Mira Bato que t'arresto
si tes paraules no esmenes.

Bato.- Calavera tu m'has dit
i jo que ets un embustero.

Borrego.- Mira Bato, em desepero
quan et veig tant atrevit.
Però jo pels indecents
a punt tinc sempre el bastó.

Bato.- També tinc mengala jo.

Borrego.- A tres passos.

Bato.- A tres-cents.
(A l'anar a barallar-se se sent un tro)

Borrego.- Ai, quin tro més espantós!

Bato.- Jo quan trona no em barallo.
Veus, Borrego, com ja callo?
Fem les paus aquí Tots dos.
(Altre tro molt fort)

Borrego.- Un altre tro.

Bato.- Fins fa retrunyí les muntanyes.

Borrego.- Ai, Bato, que a les cabanyes
un malt llamp hi ha calat foc.
Mira, mira, com corrent
a apagar foc els Pastors van.

Bato.- I així ens ho estem mirant?
Anem-hi també al moment.

(Satanàs)
(Van per marxar i Satanàs els atura).
ESCENA VII

Satanàs.- On aneu ara, Pastors,
corrent a aquestes hores?

Borrego.- Si se'ns cremen les cabanes
apagar el foc bé ens toca.

Satanàs.- Que s'us cremin! També a mi
de ràbia el foc em devora.

Bato.- (Apart Borrego)

Borrego, és aquell dels ous,
fa una cara de mal home.

Borrego.- Vaja, que ens deixeu passar?

Satanàs.- D'aquí ningú vull que es mogui!

Borrego.- Sapigheu que sóc l'alcalde
i no estic de bromes.

Satanàs.- I jo menys.

Borrego.- Mira Bato, lliga'l amb aquesta corda.

Bato.- Com que vós l'alcalde sou
de lligar-lo a vós us toca.

Satanàs.- Jo a Tots dos us lligaré.
Prou i basta de camorra.

Borrego.- Doncs, digueu-nos que voleu
i deixeu-nos marxar promte.

Satanàs.- Vull que aquí em digueu Tots dos
ara la veritat tota,
l'infant que ha nascut a Betlem,
ha nascut per a salvar l'home?

Borrego.- Has entès, Bato, el que ha dit?

Bato.- Jo no sé lo que es patolla.

Satanàs.- (Agafa en Bato).
Ah, ganyó, ja parlaràs
si et poso la ma a sobre.
O em dius si és ell el Messies
o de tu en faig una coca.

Bato.- Ara ho estava pensant,
més... torneu d'aquí un instant
i us diré la veritat tota.
(VA per marxar).

Satanàs.- No t'escapes, gran pillet!
diga'm si es Ell ben promte.

Bato.- Ell és de la terra... del cel...

Satanàs.- Ah, beneit! Així et mofes de mi
amb desvergonyiment?
Cara pagaràs la broma! (Li pega).

Borrego.- Quin geni, home, quin geni!
Rabieu per ben poca cosa.
Sossegueu-vos, i ja veureu
com ens entendrem ben promte.

Bato.- Escolteu, jo tinc un pla
i ara podrem fer la prova,
deixeu-me estar i provarem
qui dels tres és qui més corre.

Satanàs.- Insolent! Ja et tinc segur!
(Al Borrego) Tu del meu furor tremola.

Borrego.- Vaja!, que ja dura prou
aquesta perfídia vostre.
Jo, aquí represento al rei,
sóc l'alcalde del meu poble.

Satanàs.- Lo que ets tu un gran fanfarron
i un home que no té solta.
Però jo, a vosaltres dos
vaig a prendre-us pel meu compte.
(Els lliga).

Bato.- Ai, Borrego, que ho fa estret!

Borrego.- Ai, Bato, que l'hem fet bona!

Satanàs.- Ara, així, Tots dos lligats,
podeu continuar la broma. (Mutis).

ESCENA VIII

Borrego.- A les fosques i lligats,
ai, Bato, com ho farem?

Bato.- Si un sol pas d'aquí donem
crec que morirem estimbats.

Borrego.- Prova tu si pots desfer
de la corda l'estret nus.

Bato.- No puc pas! Si ho proves tu
més traçut seràs tal volta.

Borrego.- Vaja un nus! Sembla talment
fet pel mateix diable.

Bato.- I, en estat tan miserable
hem d'estar-hi eternament?

Borrego.- Si avenir-nos sapiguessim
poc a poc es fa camí.

Bato.- No fóra mal que ho provéssim.

Borrego.- Segueix-me i vés amb cuidado.

Bato.- Borrego, tu no vas bé.

Borrego.- Segueix-me ho m'enfadaré.

Bato.- Tot seguit ja m'enfado
perquè em fas anar a recules.

Borrego.- Mira que a cosses m'hi faig.

Bato.- I jo te n'apreto un raig
perquè en sé més que les mules.

Borrego.- Sossega't, Bato, sossega't,
perquè així no aconseguirem res
i perilla que després
caiguem junts per algun sot.

Bato.- Prompte estic ben sossegat.
Si ara tu vols seguir-me?

Borrego.- Com que aquí no vull morir-me
fes la teva voluntat.

Bato.- Vina, doncs, que algun indici
de persona trobarem.

Borrego.- Procura que no caiguem
al fons d'algun precipici.

ESCENA IX

(Satanàs I AVIAT SANT Miquel)

Satanàs.- Què faig, ni ho sé jo mateix,
de quimera estic ben cego
i, avui fins de mi renego
i el meu odi sempre creix.
Més juro, per mi mateix,
que els Pastors a Betlem no aniran
ni adoraran al nen
al qui creuen el Messies,
perquè les astúcies mies,
destorbar-lo logran.

Miquel.- (Sortint).
I et sembla ben fet, traïdor,
el que estàs fent?

Satanàs.- Oh! Si, sí!
Que així colmo el frenesí
i s'esbrava el meu furor,
i és tal ara l'odi meu,
que abrandaria la terra
ja que en ella em ve fer guerra
un infant que és Fill de Déu.

Miquel.- Calla ta boca blasfema,
miserable i altaner!
No podràs, Satanàs, no
amb tot l'odi que a tu et crema
impedir ditxa suprema
que anhelen eixos Pastors.
Perquè el Déu dels seus amors
infantat en un pessebre
a Betlem avui vol rebre
l'homentatge dels seus cors.
No saps, que d'aquesta gent,
el Messies avui nat
desitja ésser adorat
i acceptar els seus presents?.
Els Pastors que tot corrent
a Betlem van al portal
són el primer personal
de la religió naixent.
Tu, amb ràbia sempre creixent
podràs fer-li guerra impia,

però no és pas llunyà el dia
que l'Església vencerà
i així, aquell jorn serà
de terra i cels l'alegria.

Satanàs.- També a l'home lligaré
de passions amb més cadenes
i així, company de mes penes
veure a l'home lograré.
I, si arribo a saber
el nom de la dona forta
que el Messies al món porta
jo, amb ma grapa maleïda
juro robar-li la vida
i gosar veient-la morta.

Miquel.- Doncs, ben prompte la veuràs
per augmentar els teus furors.

APARICIÓ

MÚSICA

(Apareix la Verge Maria voltada d'àngels i de resplandor. Un cant d'àngels canta la següent estrofa. Satanàs cau de genolls.)

*Oh, lliri de puresa
rosa de Jericó,
ta planta el cap aixafa
de l'infern dragó.*

Satanàs.- A terra caic vençut
al veure a Maria.
Doncs, de què val ma follia?
Doncs, de què val mon despit?
Maria!, Maria!, el teu nom
em fa més pena
que els abismes de l'infern.
Jo t'odio amb odi etern
perquè ets Mare de Déu.
Fúries! Oh, fúries! Què feu
veient la meva derrota?
De l'infern amb ràbia tota
vomiteu sobre el món,
i borreu així l'afrent
de l'àngel caigut la nota.

Miquel.- Vanes son tes paraules
filles de l'infern rencor,
és inútil el furor
i la ràbia en què tu esclates.

Satanàs.- Vanes són, és veritat,
però amb tot jo no em rendeixo,
d'una dona no sofreixo
als seus peus veurem postrat.

Miquel.- A una dona tu temptares
i altra dona ara t'aplasta.

Satanàs.- Oh! basta, Miquel, basta!

Miquel.- Tu la guerra provocares.

Satanàs.- Oh, basta ja! Qui vençut és
set de venjança el devora.
Ah, Miquel! Quan serà l'hora,
ja ho veurem qui podrà més!

FI DEL QUART ACTE

ACTE CINQUÈ

QUADRE PRIMER

(Bosc llarg)

ESCENA I

(Tots els Pastors menys en Bato i en Borrego, surten cantant).

MÚSICA

*Pastorets amb alegria
anem Tots cap a Betlem,
que en el fons d'una establia
ha nascut el Rei del Cel.
Ara Pastors anem Tots
cap al portal on és nat
un infant com una estrella
que me'n té el cor robat.
Cantant liro, liro, liro,
cantant liro, liro, la,
Jesús al pessebre
anem-lo a adorar.*

Elot.- I Borrego i Bato, on són?

Isaac.- Jo em pensava que a apagar foc els veuria,
però ca, cap d'ells hi era,
sa catxassa em desespera,
quan els vegi, els renyaré.

Soff.- Mireu-los... Són ells lligats
l'un amb l'altre amb una corda.

(Entren Bato i Borrego lligats).

Borrego.- Mal hagi la raça borda
dels diables condemnats.

Bato.- Per compassió deslligueu-nos,
que em fan mal les lligadures.

Elot.- Què ha passat dir-nos procura.

Soff.- Vostra desgràcia conteu-nos.

Borrego.- Mireu abans si sós viu.

Bato.- Deixeu-me abans respirar.

Soff.- Vaja, que ens heu d'explicar
d'estar lligats el motiu.

Bato.- Perquè hem estat uns golosos
ens ha xasquejat un home,
ell pla que en sap de fer broma
amb goluts i peresosos.
Un mal home ens ha trobat
tot fent-nos passar la gana,
i a mi, i en aquest pavana
un parell d'ous ens ha donat,
i ens ha ben lligat després
quan a apagar foc anàvem.

Borrego.- Això és fals. Perquè tractàvem
d'anar a Betlem s'ha enfadat,
i ens ha dit que no volia
que arribéssim a Betlem
ni que adoréssim al Nen
que hi ha dins l'establia.

Soff.- Serà algun mal personatge.

Elot.- Quina pretenció tan rara.

Bato.- Quan he vist la seva cara
ja m'ha fet molt mal visatge.

Borrego.- Jo crec que era un mal esperit
i fins crec que duia banyes.

Isaac.- Potser crec que a les cabanes
ha calat foc per despit.

Rabadà.- Oh, si, perquè jo sé una cosa...

Borrego.- Què saps tu, vailet?

Rabadà.- Una cosa, que ja cal que vigilem.

Bato.- Que vols dir allò de la bèstia grossa?

Rabadà.- Sí.

Bato.- Doncs, ja us ho explicaré jo.

Borrego.- Just, Bato, preu per preu,
fes tu el gasto.

Bato.- Me n'anava a la muntanya
a pasturar el ramat,
quan a l'arribar a la tombada
de les verdisses de la frau,
em surt una bèstia grossa,
més que tu, molt més gran,

amb una cua cargolada
com les banyes d'un marrà.
Fins i tot parlava la bèstia.

Borrego.- Oh, això no t'ha pas d'estranyar!
N'hi ha moltes de bèsties que parlen.

Bato.- Parlant tu, no en dubto pas.

Borrego.- I... què t'ha dit?

Bato.- Amb una veu prima,
que semblava la d'un infant
m'ha dit: On vas gran bèstia?

Borrego.- T'ha conegut?

Bato.- A l'instant.
Començar a vomitat flames
per boca ulls i queixals
i dient que vol fer cendres
nostres cases i ramats,
i que no deixarà amb vida
ni un sol cap de bestiar.

Borrego.- Doncs, digues que tenim
la vida en perill!

Bato.- I tant!

Borrego.- Doncs, ja que la cosa és sèria
consell hem de celebrar.
Que te'n sembla a tu, Bato?

Bato.- Home, jo no sóc gaire enlletrat,
això Isaac podria dir-ho...

Borrego.- Digueu, doncs, que hem d'acordar.

Isaac.- Si fos l'alcalde me n'aniria
a demanar perdó a la bèstia,
si és que en res l'hem faltat,
i ell que es digni a respectar-nos
nostres cases i ramats.

Bato.- Molt be xafat!

Borrego.- Què te'n sembla?

Bato.- Què determines?

Borrego.- Ja que el poble m'ho demana
compliré sa voluntat.

Bato.- I si per parlar amb la bèstia
necessites algun company...

Borrego.- Just! Podràs venir tu,
però no has de dir res,

i ja veuràs com nos amb nos
ens entendrem a l'instant.

Soff.- *Que visqui l'alcalde Borrego!*

Tots.- *Visca!*

Bato.- *I el seu Senyor secretari!*

Tots.- *Visca!*

Elot.- *I nosaltres tot cantant
el camí continuarem.*

MÚSICA

*Anem Pastors a Betlem
caminem, anem, anem,
allí farem sardanetes
tunc que tanc tunc,
que tanc tunc que tanc teta.
Si l'àngel no és mentider,
prou sé jo on el trobaré
allà dintre una coveta,
tunc que tanc tunc,
allà dintre una coveta
tunc que tanc tunc
que tanc tunc que tanc teta.*

MUTACIÓ

QUADRE II

(Bosc tenebrós)

(Satanàs sol i aviat en Bato i en Borrego)

Satanàs.- *Serà cert que s'acosta l'hora
de la humana Redempció?
Aquella Eva pecadora
tornarà a ser redemptora
per a fer-me humiliació?
La mort tornarà a ser vida
i el pecat no serà etern?
Sofriré nova punyida
veient per sempre destruïda
l'obra immensa de l'infern?
Oh, no! L'avem respon
amb ràbia justa i cruel!
LLuitaré de Déu enfront!
Com no triuflaré del món
si vaig fer trontollar un cel?*

(Treuen el cap en Bato i en Borrego)

Borrego.- *Quina bèstia! Si que és peça!
Quins ulls més esfereïts!*

Bato.- *Ai, les cames em tremolen.*

Borrego.- *Oh, i no diu res.
(Tossint) Ejem... Ejem...
Qui hi ha aquí?*

Satanàs.- *Què voleu?*

Tots dos.- *Déu vos guard, gran bèstia.*

Satanàs.- *No parlev de Déu aquí.*

Borrego.- *Doncs parlem d'una altra cosa.*

Bato.- *Es veu que no són amics.*

Borrego.- *A més a més... si... veníem...
perquè... enteneu... ens han dit...
que vos feu córrer... És en Bato qui ho ha dit.*

Bato.- *Ai, pobre Bato.
prou em sembla que se't menja.*

Borrego.- *Que voleu cremar les terres
i les cases que tenim
i això és cosa...
que no ens pot pas convenir.*

Satanàs.- *Aneu, abans que ma fúria aterradora
us despengi d'aquests cims
i serviu d'escarment pel qui us envia.*

Borrego.- *Oh, tant com anar-me'n no puc.*

Bato.- *Si puc ja me n'aniré jo.*

Borrego.- *Per què, enteneu?, jo sóc l'alcalde
i, enteneu?, l'alcalde mana.*

Bato.- *I amb la justícia
no hi volgue mai embolics,
que al cap i a la fi
sempre hi perdereu.*

Satanàs.- *Aparteu-vos de ma presència
cucs miserables i vils,
i atents escolteu-me
que ara us vull preguntar.*

Bato.- *Jo sóc mut... no sé parlar.*

Borrego.- *Si jo no puc caminar!
Tu en tens la culpa, Bato, tu.*

Bato.- *Jo? Això tu, que d'haver vingut aquí
ens ha sortit aquesta ganga.*

Satanàs.- *Per la vostra condemnaió, veniu!*

Bato.- I que hi vagi sa mare!

Borrego.- Jo no vull venir, i ara!
De què ve tot això?

Satanàs.- (Agafant-los) Oh, ràbia? Us en enrieu?

Borrego.- Salva'ns Divina Clemència!

Bato.- Ampara'ns Santíssim Déu!

MÚSICA

*àngels.- Ressoní pel espais l'himne feliç.
Glòria , Glòria al Senyor de les Altures,
i pau a les humanes criatures,
és vençuda la Serp del Paradís.*

(En sentir el cant, Satanàs queda parat, cosa que aprofiten en Bato i en Borrego per pegar-li).
(En acabar el cant, Satanàs, torna a són estat primitiu, fa veure que els magnetitza i els fa ensorrar per l'escotilló dient:)

Satanàs.- Miserables! Ja us tinc meus!

Bato i Borrego.- Auxili, socors, assistència...!

MUTACIÓ
QUADRE QUART
(Bosc llarg)

MÚSICA

*Pastors.- Pels monts i la plana blanqueja la neu
feréstec udola el llop famolenc.
L'ovella sentint-lo tremola i s'ajeu
ben arrapideta vora el pastoret,
que prop la cabana descansa content.*

Isaac.- Pastors, jo fora del parer
d'esperar els nostres companys.

Elot.- Que voleu dir en Bato i en Borrego?
Sí, molt ben pensat.
I mentre els esperem...
podrem fer una balladeta.

MÚSICA: El conte de la bruixa

Elot.- Eh, què us ha semblat?

Pastors.- Si que ens ha agradat.

Elot.- Mireu, mireu, dues ombres.

Isaac.- Si seran dos llops malvats?

Soff.- Ai pobres d'ells si s'acosten.

Isaac.- Armeu-vos Tots amb el bastó
i al que atrapeu, plantofada.

Elot.- Alto, nois, que és en Borrego.

Soff.- I en Bato, i que vénen al galop.
(Entre en Bato i en Borrego corrents)

Borrego.- Abraceu-nos.

Isaac.- Però, que us passa?

Bato.- Ara res, ja ens ha passat!

Elot.- I, com ha anat l'entrevista?

Bato.- Molt més bé podia anar.

Rabadà.- I la bèstia?

Borrego.- Era el dimoni!
I se'ns ha emportat a l'infern.

Isaac.- No pot ser!

Bato.- Doncs, tal com sona.

Soff.- Per Jehovà tres voltes Sant!

Borrego.- Si, Pastors, quines cosetes
em passat amb el banyetes!

Soff.- Valga'ns Déu!

Bato.- Allí no hi val.

Elot.- Bé, conteu el més just possible.

Borrego.- Quan hi penso, és impossible
explicarho tot com cal.
Però, en fi, ho provaré.
Però com que allí hem vist tantes coses
i fóra llarg de contar
en Bato, que té bona xatxa
vos ho explicarà cantant.

Bato.- Si en Borrego m'hi acompanya...

Borrego.- Apa, ja pots començar.

MÚSICA

Bato.- Atenció que vull contar-vos
un estudi molt modern,
sobre allò que hem pogut veure

als armaris de l'infern.

Borrego.- Puig allí s'hi veuen coses
que són tan excepcionals,
que hem quedat tant l'un com l'altre
enfavats com animals.

Tots.- És un fracàs com un cabàs
a l'infern caure de nassos,
és un fracàs com un cabàs
a l'infern caure de nas.
Perquè allà no estan mai grassos,
ningú canta, ningú riu,
i és perquè els d'aquella casa
són costelles a la brasa
són costelles a la brasa
i patates al caliu.

Bato.- Allà dins l'Arrendateria
de llumins ja no n'hi té
jo no vaig gastar cap "misto"
perquè estava tot encès.

Borrego.- De ditxo "deixa'm encendre"
no en sentireu a parlar
que allí en lloc d'aquesta frase
diuen deixa'm apagar.

Tots.- És un fracàs com un cabàs...

Bato i Borrego.- Eh, què tal?

Tots.- Molt ben cantat.

Isaac.- Apa, doncs, Pastors anem,
tot cantant una altra cançó.

MÚSICA

*Pastors.- Anem Pastors a Betlem,
caminem, anem, anem.
Tot cantant el minuet
el noieta molt se n'alegra
tot ballant el minuet
molt se n'alegra el xiquet.*

(Mentre van cantant desapareixen camí de Betlem)

(Sant Miquel i Satanàs, aquest encadenat)

Miquel.- Miserable!

Satanàs.- Vil tirà!

Miquel.- Tes bravates no em fan pena.
L'esclavetat és ta cadena
subjecte a la mà mia.
És inútil ta follia,
ja no pots tu deturar
als Pastors que ha d'adorar

al Diví Fill de Maria.
Què pots, miserable, fer?
Res més que sofrir ta pena
que et causa aquesta cadena
que avassalla el teu poder.

Satanàs.- Sempre seràs, oh Miquel,
tu qui amb despòtics desmans
desbaratis els meus plans
ideats amb tant anhel.
No estàs encara content
al veure'm precipitat
i per sempre condemnat
al més horrible torment?
Més tremola, que en un moment
quan no ho pensis, tu em veuràs
enfilat-me al firmament,
i al veure'm tremolaràs.
Sí, allí ens hem de trobar
sobre els teus astres subtils,
i, ai de Déu i dels servils,
de Tots m'he de venjar!

Miquel.- Ton rencor no em causa esglai!
Rendeixte al poder de Déu!

Satanàs.- Què has dit? Visca tot l'infern!
Jo rendir-me?, Això mai!
Si no fos aquest mal pas...

Miquel.- Poc valen els teus furors.
Recorda els meus rigors,
tu vençut sempre seràs.

Satanàs.- Deixa'm una hora només,
deixa'm marxar delirant,
tornaré dintre un instant
i em tindràs rendit després.

Miquel.- Ets malvat incorregible,
algun mal tu vols urdir.

Satanàs.- No, sols vull ara saber
un succés per mi terrible.
Vull saber si ha nascut ara,
ja el Crist en una establia.

Miquel.- Aplaca t'altaneria
i a sos peus cau abatut.

MUTACIÓ

(Apareix la cova de Betlem)

Satanàs.- De l'infern amb penes greus
ma quimera aquí s'esbravi.

Miquel.- La terra besi el teu llavi
que al mateix Déu aquí veus.

Satanàs.- Més vols encara abatir-me?
Per Déu el reconec ja.

Miquel.- Ah, pervers; en và serà
que tu tractis d'ablandir-me.
Vés, maleït! (Li tira la cedena).

Satanàs.- Ai de mi!
I he de veure'm abatut?
Ah, Miquel, tu has vençut,
i no aguanto estar aquí.
Rep estany de foc etern,
al teu Senyor desditjat
que, de vergonya abrumat,
de nou s'enfonsa a l'infern!.

(Satanàs cau per la trampa, Miquel es posa al costat del pessebre donant guarda d'honor i adorant primer)

ENTREN ELS Pastors CANTANT MÚSICA

Pastors.- *Pastorets amb alegria
anem Tots cap a Betlem.
que en el fons d'una establia
ha nascut el Rei dels Cels.*

Soff.- Aquest el portal deu ser
que guarda nostra alegria.

Borrego.- Mira, ja veig la Maria.

Bato.- Jo també veig al fuster.

Isaac.- Pastors, l'hora és arribada
que nostres deures complim
i nostres dons oferim
plens de bona voluntat.

Borrego.- Jo ja hi vaig.

Bato.- Te'n guardo jo.

Borrego.- jo sóc l'alcalde.

Bato.- Quin atropell!

Isaac.- Prou!, que comenci el més vell.

Borrego.- Doncs, apa, Soff, aneu-hi vos.

Soff.- Oh, mon Déu; avui postrat
per què tal goig no mereixo,
aquest pa us ofereixo,
el més blanc que he trobat.

Rabadà.- Jo us ofereixo, Senyor,
amb totes les ànsies vives
panses, figues, nous i olives

i un plat de mel i mató.

Borrego.- Mira aquell xicot com canta!

Isaac.- Jo un formatge us he dut
i pells fines que us abriguin
en les nits fredes que vinguin.
Vós doneu-me foc d'amor.

Borrego.- Ara em toca a mi!

Bato.- Fugiu...!

Borrego.- Déu vos guard, Josep i Maria.
Tot un alcalde avui dia
al davant vostre teniu.
Preneu de debò el que dic
perquè jo mai parlo amb broma,
i disposeu d'en Borrego
com alcalde i com amic.

Bato.- Vaja, si que t'en surts barato,
si no li regales res.

Borrego.- Ja me'n descuidava, a fe.
Més, on porto l'ofrena?
Tal vegada per berenar
me l'hauré posada aquí (a la panxa).
Però, ca! L'hauré perduda
quan aquell trepalintaina
ens ha sortit per lligar-nos.
Però, va! Tot ho arreglarem.
Tot es fa si es té bon cor.
Perquè pugueu ser pastor
jo el gaiat us donaré,
essent nin us pot divertir,
essent home fareu la llei,
sempre us farà gran servei
i essent vell, us pot sostenir.
(A Bato) Veus? ja estic llest.
Ara, ves-hi tu,
i vegis que ningú,
et passi la ma per la cara.

Bato.- Diví infant! Vós sou, oh si
el mateis fill de l'Altíssim
que amb amor diligentíssim
al món heu de redimir.
A vostres peus de genolls
ma ploma us dono i tinter,
per esborrar tants embrols
com ha escrit la falsetat
i ha causat l'orgull sens mida.
Borreu, doncs, la mentida
i escriviu la veritat.

Borrego.- Vaja, ja has fet? La teva boca
quan comença mai acaba.

Bato.- I bé, què crides, ara?
Més hi has estat tu que jo.

ENTRA Samuel, CEC; ARREPENTJANT-SE AMB BASTÓ.
SORPRESA GENERAL

Elot.- Què miro?

Soff.- Com és possible?

Isaac.- En Samuel en aquest lloc?
Això no es pot permetre
que un assassí i miserable
faci tal profanació.
Traiem-lo fora!

Tots.- Si, fora!

Miquel.- No, Pastors, que Déu no ho vol,
puig ha baixat a la terra
per salvar als pecadors,
Samuel, vine a adorar-lo
que et concedirà el perdó.

Samuel.- (Agenollat).
Oh, gran Déu de cels i terra!
Vos que heu vingut al món,
com crec amb fe vertadera,
per salvar els pecadors,
postrat a vostra presència
teniu el major de Tots.
Pietat... Misericòrdia...
Perdó, Déu Etern... perdó...!

(Queda abatut tapant-se la cara amb les mans. Gran espectació. S'aixeca com un alienat de tanta alegria perquè ha recobrat la vista. Moviment general d'admiració entre els Pastors.)

És possible?, No és un somni?
És potser una il·lusió!
Més, no... no... ja no sóc cec!
Jo us veig, jo us miro, Senyor
postrat entre quatre palles
fent-me un somris d'amor
i allargant-me les manetes
que varen crear el món.
Pastors, presteu-li homenatge
i, oferiu-li els vostres cors
que és el Déu etern fet home
per salvar-nos a Tots.

Tots.- Miracle!

Isaac.- És cert el que miro
o és tan sols una ficció?
(S'apropa a Samuel mirant-li els ulls)
És cert! És cert! Es veu
clara dels seus ulls la brillantor!
És miracle, no hi dubte!
Déu etern i bondadós,
ja que heu volgut perdonar-lo
doncs també el predono jo.

Samuel, jo et dono ma filla
fes-la sortosa si pots
que jo des d'ara us cedeixo
mos ramats i possessions.

Samuel.- I, no em donareu els braços?

Isaac.- Si, fill meu, amb tot el cor!

Tots.- És un miracle! És un miracle!

Samuel.- D'alegria em torno boig.

Miquel.- És, Pastors, la benaurança
de Jesús vingut al món
per redimir les culpes
i portar la pau a Tots.
I, ja que la Família Sagrada
heu saludat amb zel,
serà amb gràcies al cel
vostra acció recompensada.
Ben contents podeu anar
a viure a eixes muntanyes
puig que Déu vostres cabanes
des del cel beneirà.

APOTEOSI FINAL
MÚSICA

*Pastors.- Glòria al Déu fet home,
Glòria al Déu de l'amor,
que per a redimir-nos
ha vingut al món.*

TELÓ FINAL

LA MÚSICA DELS PASTORETS DE CARDONA
ANNEX 3: CARTELLS I
PROGRAMES DELS PASTORETS

Patronato Obrero de San José

TEATRO

Fiesta de Navidad

25 de Diciembre de 1941

A LAS 12 DE LA MAÑANA: con motivo de la apertura del
BELEN DE ACCION CATOLICA
GRAN CONCIERTO
en el SALÓN CAFÉ a cargo de la Sección Coral de la misma en la que se
interpretarán tradicionales villancicos.

A LAS CINCO Y MEDIA DE LA TARDE: La Sección Recreativa de
la entidad pondrá en escena el típico drama sacro-lirico dividido en UN
PROLOGO, CUATRO ACTOS Y SIETE CUADROS

LOS PASTORCILLOS

Director-musical
Domingo Melé

Piano
Eloy Prat

Armonium, Srta.
Matilde Sala

Decorados y vestuario expreso para la obra
Grandes efectos de luz.
Magníficas apariciones.
Imponentes apoteosis.
Coros de angeles, demonios y pastores.

NOTAS: El despacho de localidades para los Sres. Socios
y familia en el Salón Café, de 11 a 12 de la mañana, en las
demás horas para el público en general, entendiéndose por
familiares, exclusivamente las personas que residen en el
domicilio del socio.

Con el fin de evitar aglomeraciones se ha dispuesto
que las puertas del teatro sean abiertas a las 5.

Año 1944

Fiestas de NAVIDAD

El Patronato Obre-

ro de S. José y su

Sección Recreativa

*desean a sus socios y
al público en general
unas felices Pascuas de
Navidad y un feliz y
próspero Año Nuevo.*

PROGRAMA de los festejos organizados por la Sección Recreativa del PATRONATO OBRERO de S. JOSÉ

LUNES, 25 diciembre - Natividad del Señor

TARDE, a las 3, en el Salón Café:

SELECTO CONCIERTO

a cargo del conjunto «GARROSTAS». Oportunamente se darán detalles de las composiciones que se ejecutarán.

A LAS 5'30: Sensacional reposición del grandioso espectáculo sacro-lírico, reformado, consta de 5 actos y 16 cuadros:

“ELS PASTORETS”

con el siguiente REPARTO:

Verge Maria . . . T. Prat
Sant Miquel . . . P. Clotet
Sant Gabriel . . . J. Sala
Sant Josep . . . M. Fàbregas
Satanàs . . . R. Anglès
Llucifer . . . E. Dam

Borrego . . . F. Malagarriga
Bato . . . F. Sánchez
Samuel . . . J. Vidal
Isaac . . . M. Serra
Soff . . . M. Ventura
Elot . . . J. Esteve

Rabadà . . . C. Picó
Urias . . . J. Bastardas
Tasis . . . E. Fàbregas
Avar . . . R. Altés
Pastor . . . P. Calveras

Angeles, Pastores, Diablos, etc.

¡GRANDIOSO!

¡SUBLIME! ¡MARAVILLOSO!

IMPONENTE MASA ORQUESTAL Y CORAL

FANTASTICAS DANZAS de PASTORES Y DIABLOS

Sorprendentes Apoteosis

La orquesta «GARROSTAS» cuidará de la parte musical

Precios: Preferencia 3'00 pb.
Laterales 2'50 .
General 2'00 .
Media entrada 1'50 .

¡EXITO! - ¡EXITO!

¡Risa, mucha risa!

¡¡PROXIMAMENTE!!
Nuevos y grandes estrenos

NOTAS: a) El despacho de localidades a partir del domingo, día 24, desde las 12 horas, en el Salón Café.

b) En vigor las de costumbre.

Patronato Obrero de S. José

SABADO, 6 - ENERO - 1945
FIESTA DE REYES
TARDE A LAS 5

ULTIMA REPRESENTACION
DEL FANTASTICO ESPECTACULO

Los Pastorets

(NOTABLEMENTE REFORMADOS)

Y ADEMAS...!!! UN DOBLE ACONTECIMIENTO!!!

«BATO» Y «BORREGO»
Arrollándolo todo con su gracia, dedicarán al público en la citada representación, el ESTRENO de «LAS COPLAS DEL INFIERNO»

S.S.M.M. LOS REYES MAGOS
asistirán a dicha velada y después de adorar al Infante Jesús, repartirán obsequios entre los pequeños asistentes.

LA PARTE MUSICAL A CARGO DE LA ORQUESTA GARROSTAS

No pierdan la ocasión de asistir a esta función extraordinaria, en donde podrán admirar a los mejores «PASTORETS» que se han visto y oír por primera vez, unas coplas que pronto cantará todo Cardona

NOTAS: El despacho de localidades, tendrá lugar a partir de las 11 horas del mismo día 6. En vigor las de costumbre.

Patronato Obrero de S. José

DOMINGO DIA

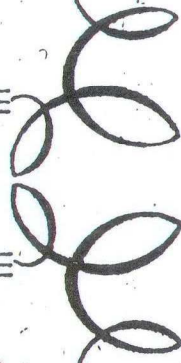
11

de ENERO de 1.948

A LAS

5'30

en punto - TARDE

Debido al agotamiento total de localidades, que en las pasadas funciones se han venido observando, y por consiguiente la gran cantidad de público que no ha podido admirar tan magnífico espectáculo, nuestra Sección Recreativa tiene el gusto de interpretar para Uds. la última representación de la Obra cumbre que mayores éxitos ha cosechado...

“ELS PASTORETS”

No dejen de admirar la sin igual y única pareja **BATO Y BORREGO** en sus últimas creaciones de los inolvidables «Coplets».

UN MILLON DE CARCAJADAS! La parte musical a cargo de la **UN TORRENTE DE BUEN HUMOR!** Orquesta **GARROSTAS**

¡NO LO DUDEN! “ELS PASTORETS”
será la obra que mejor velada le hará pasar.

Notas: El despacho de localidades en el salón Café, a partir de las 12 horas del mismo día.

1900

1950

50

años

(Bodas de oro)

de éxito creciente de la obra cumbre

EIS PASTORETS

A cargo de la Sección Recreativa del PATRONATO OBRERO DE SAN JOSE

PROGRAMA

Desde a las 4

En el salón café actuación del CUARTETO VOCAL VERGE DEL PATROCINI,
interpretando un escogido repertorio Navideño.

A las 6

Presentación de los originales BATO y BORREGO, en los tradicionales

PASTORETS

amenizados por la Orquesta **TORRENTS**

MAXIMA PUNTUALIDAD

NOTAS: El despacho de localidades a partir del día 24. Para encargos en la conserjería y librería badia
Plaza Generalísimo, 7 - Teléfono 26.

La SECCIO D'ESPLAI CARDONINA té el goig de presentar per a les properes Festes Nadenques la tradicional representació de

ELS PASTORETS

amb l'estrena de la

GRAVACIO ESTEREOFONICA
DE MUSICA I CANTS

en la que han intervingut:

Arrenjament musical:
JOAN ROURE

Direcció musical:
Mr. JOSEP M. CASAFONT

Interpretació:
COBLA TRIOMFAL D'IGUALADA

Veus:
CORAL CARDONINA

Dies de representació:

Madal, 25 de desembre de 1975
Cap d'Any, 1 de gener de 1976
Reis, 6 de gener de 1976

Hora: a les 6 de la tarda.

Venda i reserva de localitats:

En el mateix local del Patronat.
Telèfon 869 13 15.

Advertiment important:

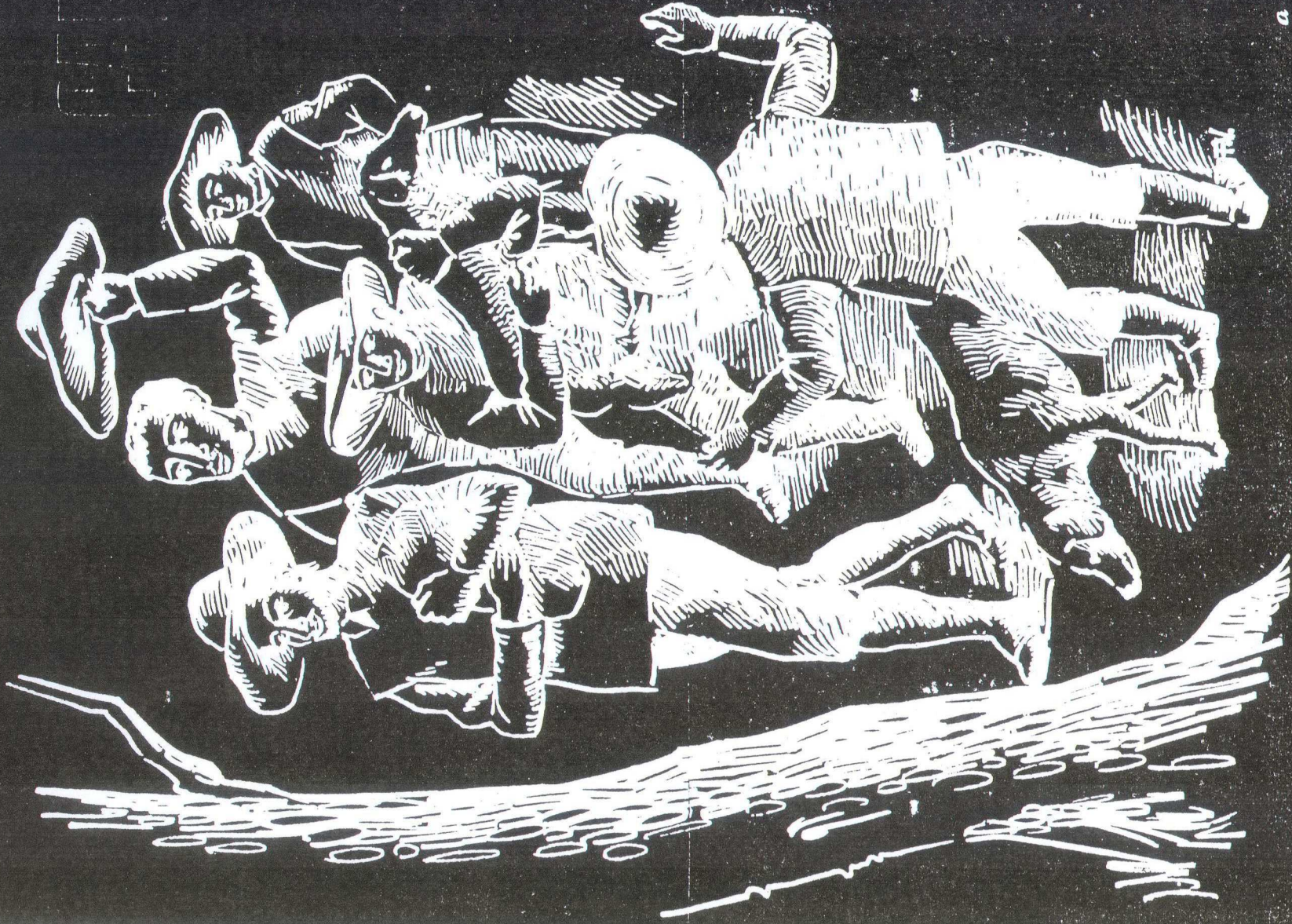
Les localitats encomanades no re-
collides ni abonades, una hora
abans de començar la represen-
tació, es donaran per nul·les i es
posaran de nou a la venda.

*

La SECCIO D'ESPLAI CARDONINA a-
graïx a totes les persones i entitats que
directe o indirectament, amb la seva
col·laboració, han fet possible la millora
escènica dels PASTORETS que enguany
us volem oferir, especialment fem menció
de:

Coral Cardonina
Caixa de Pensions («la Caixa»)
Caixa d'Estalvis de Manresa
Fusteria Cluselles
Ferreteria J. Tristany
Fusta Pujol
Electricitat J. Forastá

PAROLES DE SAGESSE

25
1976

1
GENEV
1977

6
1977

a les 6 de la taro

ELS PASTORERS

PASTORETS DE CARDONA

Teatre els catòlics

col·labora:

2008-2009

www.eltraspunt.enttatscardona.cat

**25, 26 i 28
de desembre
1 i 6 de gener
a les 18:30h**

Aquest Nadal, no t'ho perdis !!

20 MÚSICS EN DIRECTE
ESTRENA DE VESTUARI RENOVAT I MÉS

Encàrrec de localitats: 628 52 53 85

PASTORETS DE CARDONA

Teatre els catòlics

el **traspunt**

col·labora:

2009-2010

www.etraspunt.entatascaradona.cat

25 i 26

de desembre

1, 3 i 6

de gener

a les 18:30h

MÚSICA EN DIRECTE

Encàrrec de localitats: 628 52 53 85

LA MÚSICA DELS PASTORETS DE CARDONA

ANNEX 4: RECVLL DE FOTOGRAFIES I
CURIOSITATS

- **Manuscrit del “Bato i Borrego” de Cardona (4.1)**
- **Fotografies dels Pastorets de Cardona des dels anys 50 (4.2)**
- **Fotografies comparades entre els Pastorets de Ripoll i Cardona (4.3)**

4.1

Manuscrit del “Bato i Borrego”
de Cardona

Bonego

Escena IV

Qui per béu vigui guardat
sempre jo y el meu remat.

Li, partors, calcalde vos
y executor de la lleij;

Li'algú falta may al rey
qui vos jo, sabra tot hom

- Primer em toca a mi parlar
y confondre la malicia,

- Respectes sols ting' contacte
al Cesar y els seus decretos.

Magrada te cortena

y am tu hi tenc un partic'ari

y t' nombró el meu secretari,

tu tens la confiança meua,

Se que ets algun tan bonit

pro bo, fidel y atent

y també el teu talent

es mol clar y mol agut.

Se don Bato l'eleccio

vull que sia respectada

y si algun mat'hi osada

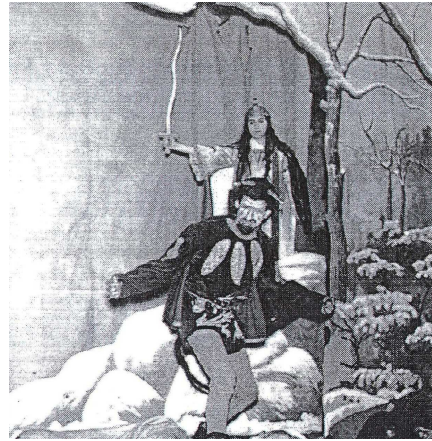
4.2 Fotografies dels Pastorets de Cardona des dels anys 50.

- **ANYS 50**

Bato, Borrego i pastors.

- **ANYS 60**

Satanàs vençut per l'arcàngel Sant Miquel.

- **ANYS 50 - 60**

Borrego, Bato i Elot.

Alcalde Borrego.

- **ANY 1966**

L'arcàngel Sant Miquel contant la rondalla a Samuel.

- **8 de Gener de l'any 1967**

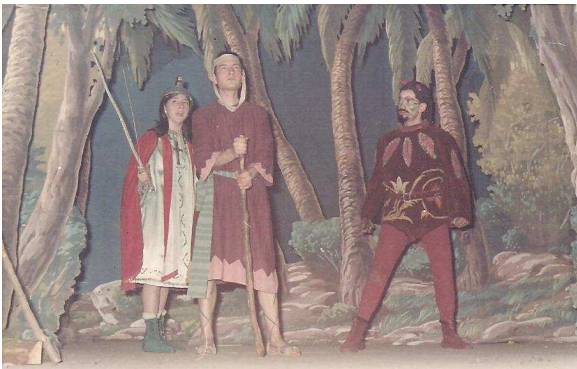

Samuel amb Isaac, el pare de Sara.

Samuel entre Sant Miquel i Satanàs.

- **6 de Gener de l'any 1968**

Samuel entre Sant Miquel i Satanàs.

- **6 de Gener de l'any 1969**

Samuel penedit del seu pecat.

- **ANY 1983**

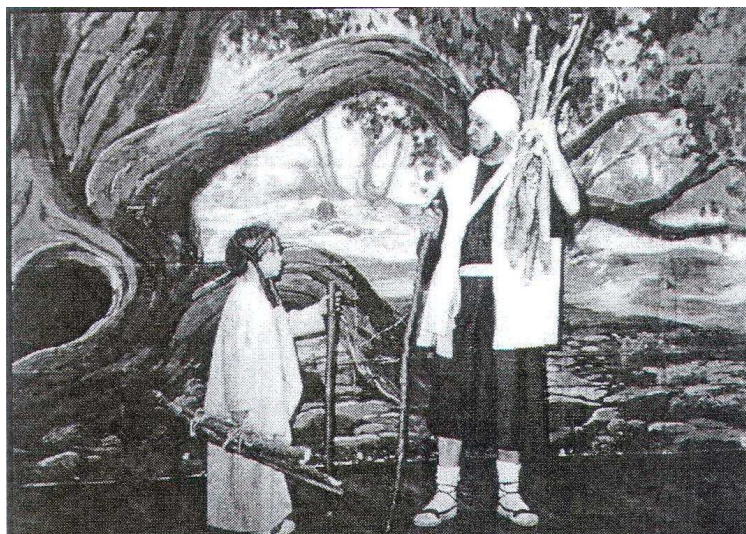

Tot el cor de pastors.

Fotografia de grup de tots els actors.

- **ANY 1998**

El jove Rabadà amb el vell Soff.

- **ANYS 2007, 2008 i 2009**

Borrego de Ripoll amb les orelles d'ase.

Borrego de Cardona amb les orelles d'ase.

El Bato amb l'olla trencada a Ripoll.

El Bato amb l'olla trencada a Cardona.

El Borrego aixeca en Bato a Ripoll.

El Bato aixeca el Borrego a Cardona.